

Národný systém integrity spravovania na Slovensku

Zhrnutie

Ctibor Košťál
Erik Láštic
Katarína Lovrantová
Robert Žitňanský
Michael Srba
Radana Deščíková

Autorský kolektív:
Ctibor Košťál – hlavný výskumník
Erik Láštic
Katarína Lovrantová
Robert Žitňanský
Michael Srba
Radana Deščíková

Autorský kolektív pracoval v gescii Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť SGI

Recenzenti:
Suzanne Mulcahy, Sekretariát Transparency International
Juraj Nemeč, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Jazyková korektúra: Robert Žitňanský

Táto publikácia odráža výhradne stanoviská autorov a Európska komisia nenesie nijakú zodpovednosť za akékoľvek využitie uvedených informácií.

Copyright: Transparency International Slovensko (www.transparency.sk)

ISBN 978-80-89540-08-2

Tento projekt bol financovaný z prostriedkov programu Prevencia a boj proti kriminalite Európskej komisie – Generálne riaditeľstvo vnútorných záležitostí. Projekt a túto publikáciu navyše podporili International Visegrad Fund (www.visegradfund.org) a tiež Nadácia Otvorenej Spoločnosti (Open Society Foundation; www.osf.sk).

Kapitoly – autorstvo

Ctibor Košťál - kapitoly *Súhrn výsledkov, Základné charakteristiky spoločnosti, Korupcia na Slovensku, Protikorupčné opatrenia, vláda SR, Špecializovaný trestný súd, Polícia, Prokuratúra, Občianska spoločnosť, Eurofondy a Záujmové skupiny*.

Erik Láštic – kapitoly *Národná rada SR, Súdnictvo, Volebné orgány, Politické strany*.

Katarína Lovrantová – kapitoly *Národný kontrolný úrad, Úrad pre verejné obstarávanie, Regulačné orgány poskytovateľov služieb*.

Robert Žitňanský - kapitola *Médiá*.

Michael Srba – kapitoly *Prezident, Verejný ochranca práv (Ombudsman), Podnikateľské prostredie*.

Radana Deščiková – kapitola *Špecializovaný trestný súd*.

Poradná skupina

Poradná skupina mala za úlohu pripomienkovať nastavenie výskumu, použitú metodológiu, jeho výstupy a závery, ako aj dávať odporúčania na zmeny. Skupina pracovala v zložení:

Lukáš Fila

Andrej Findor

Milan Galanda

Ján Hrivnák

Jaroslav Ivor

Marek Kalavský

Robert Kíčina

Emil Kočiš

Zuzana Mistríková

Pavel Nechala

Pavel Sibyla

Nora Slišková

Daniela Zemanovičová

PodĎakovanie

Na príprave tejto štúdie sa okrem autorov a autoriek, ktorým za ich nasadenie, trpezlivosť a stimulujúcu spoluprácu ďakujem, podieľalo viacero pomocníkov. Aj tí svojim dielom prispeli k finálnej podobe tejto práce. Menovite sa chcem poďakovať Ester Magyarovej, Martine Podhorovej, Matúšovi Slobodovi, Michaele Farenzenovej, Zuzane Bargerovej a Ivane Bolebruchovej za spoluprácu v jednotlivých etapách výskumu.

Zároveň sa v mene autorského tímu chcem poďakovať členom poradnej skupiny, ktorí svojimi podnetmi a pripomienkami spoluurčovali smer výskumu a stimulovali hľadanie nových odpovedí. Rovnako naša vďaka za spoluprácu patrí tímu Transparency International Slovensko, ako aj recenzentom štúdie Suzanne Mulcahy a Jurajovi Nemcovi za podnetné komentáre a návrhy na doplnenia.

Osobitné poďakovanie patrí sponzorom projektu, a to programu Európskej únie Prevencia a boj proti kriminalite, ktorý spadá pod Európsku komisiu – Generálne riaditeľstvo vnútorných záležitostí; ďalej International Visegrad Fund a tiež Open Society Foundation. Bez ich nezištnej podpory by sme nemohli priniesť nielen túto publikáciu, ale ani množstvo ďalších nadväzujúcich aktivít.

V neposlednom rade naše poďakovanie patrí tiež všetkým osobám, ktoré sa podieľali na výskume svojou účasťou na výskumných rozhovoroch.

Ctibor Košťál, hlavný výskumník

Obsah

1. Úvod	5
2. Metodológia	5
3. Súhrn výsledkov	9
4. Prehľad hodnotených oblastí	15
4.1 Národná rada SR.....	15
4.2 Výkonná moc – vláda SR	16
4.3 Prezident	17
4.4 Miestna štátna správa	18
4.5 Súdnictvo.....	19
4.6 Špecializovaný trestný súd	21
4.7 Volebné orgány.....	22
4.8 Politické strany	23
4.9 NKÚ	24
4.10 Úrad pre verejné obstarávanie	25
4.11 Polícia.....	26
4.12 Prokuratúra.....	28
4.13 Verejný ochranca práv (ombudsman).....	28
4.14 Občianska spoločnosť	30
4.15 Médiá.....	31
4.16 Podnikateľské prostredie	32
4.17 Eurofondy	33
4.18 Regulačné orgány poskytovateľov služieb	34
4.19 Zájmové skupiny.....	37
5. Základné charakteristiky spoločnosti	39
5.1 Kultúra	39
5.2 Ekonomika.....	40
5.3 Politika.....	42
5.4 Spoločnosť	44
6. Korupcia na Slovensku	46
7. Protikorupčné opatrenia	51
8. Odporúčania	55
Zdroje	57
Skratky	74

1. Úvod

Štúdia *Národný systém integrity spravovania na Slovensku* sa zaoberá situáciou z hľadiska integrity, transparentnosti a boja proti korupcii v Slovenskej republike na národnej - centrálnej úrovni. Zachytáva obdobie od polovice roku 2009 do septembra 2011. Vznikla ako súčasť celoeurópskeho projektu, do ktorého sa zapojilo 25 európskych krajín. Projekt *National Integrity System* podporila Európska komisia. Na výskumnú časť projektu nadväzujú advokačné aktivity, ktoré majú za cieľ presadzovanie zmien v oblastiach s nedostatkami z pohľadu integrity, transparentnosti a/alebo boja proti korupcii.

2. Metodológia

Výskumná metodológia bola pripravená Transparency International s cieľom priniesť celostný pohľad na národný systém fungovania inštitúcií v súvislosti s protikorupčnými aktivitami, snahami o zvyšovanie transparentnosti, zodpovedania sa inštitúcií za svoju činnosť či presadzovaním základných pravidiel integrity vo verejnom sektore. Systém pilierov, ktoré predstavujú jednotlivé oblasti národného systému integrity spravovania, v mnohých prípadoch kopíruje jednotlivé inštitúcie pôsobiace na centrálnej úrovni správy vecí verejných. Kvalitný a pevný systém predstavuje základ pre úspešný boj proti korupcii. Na druhej strane systém s vnútornými rozdielmi a slabými piliermi vytvára priestor pre korupciu, čím ohrozuje aj pevnosť celého systému, vrátane jeho pevných častí.

V rámci štúdie, venovanej situácii v Slovenskej republike, je celkovo analyzovaných 19 pilierov. Kvantitatívnej časti analýzy, ktorej výsledkom sú bodové hodnotenia a vizualizácia pilierov, predchádzala kvalitatívna analýza, ktorá tvorí základ textu štúdie.

Hodnotenie pilierov prebieha na základe indikátorov, ktoré sú rozdelené do troch základných dimenzií: *kapacita (capacity)*, *systém spravovania (governance)* a *prínos (role)*. Indikátory sú rozdelené na dva základné typy. Indikátor *legislatíva* hodnotí nastavenie právneho rámca. Inými slovami, pozerá sa na kvalitu legislatívy, ktorá vplýva na celkový výkon piliera. Indikátor *prax* sleduje, akým spôsobom sú právne normy implementované v činnosti inštitúcií a ako sa darí inštitúciám naplňať ich ciele. Hodnotenie indikátorov sa primárne pozerá na obdobie predchádzajúcich 24 mesiacov, v mnohých prípadoch sa však odvoláva aj na staršie udalosti, ktoré majú vplyv na súčasný stav.

Jednotlivé indikátory obsahujú základnú výskumnú otázku, na ktorú sa výskumný tím pokúsil nájsť odpoveď. V rámci kvalitatívneho opisu jednotlivých indikátorov autori a autorky využívali výskumné podotázky, tzv. guiding questions.

Pridelovanie skóre indikátorom, t.j. kvantifikácia kvalitatívneho opisu, prebiehalo pomocou skórovacieho návodu. Ten definoval škálu hodnotenia od 1 do 5, kde 1 predstavovalo najnižšiu (najhoršiu) hodnotu a 5 najlepší výsledok. Výskumníci a výskumníčky mohli indikátor hodnotiť aj známkami 2, 3 a 4.

Pre lepšie porozumenie uvádzame príklad.

Výskumná otázka „Do akej miery má verejnosť v praxi prístup k informáciám o činnosti súdov?“

Hodnotiaci škála

Najnižšia hodnota 1 – „Verejnosť nemá možnosť získať žiadne informácie o organizácii a činnosti súdov.“

Stredná hodnota 3 – „I keď verejnosť môže získať informácie o organizácii a činnosti súdov, je to zvyčajne veľmi náročný a zdĺhavý proces.“

Najvyššia hodnota 5 – „Verejnosť má priamy a jednoduchý prístup k relevantným informáciám o organizácii a činnosti súdov.“

Hodnotenie 2 a 4 vyjadruje stredné hodnoty medzi definovanými hodnotami 1, 3 a 5. Hodnotenie bolo následne prenesené na škálu od 1 do 100, kde 1 zodpovedalo pôvodnej hodnote 1 a 100 pôvodnej hodnote 5.

Hodnotenie indikátorov prebiehalo na základe dostupných zdrojov, ktoré kombinovali najmä:

- analýzu legislatívy, dostupných evaluácií, stratégií, výskumných a vedeckých prác a analýz,
- výskumné rozhovory – minimálne dva za každý pilier s tým, že najvhodnejšia je kombinácia nezávislého experta a človeka z vnútra inštitúcie,
- testovanie v teréne – najmä prostredníctvom využívania žiadostí o informácie na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám.

Tri základné dimenzie: *kapacita (capacity)*, *systém spravovania (governance)* a *prínos (role)* boli hodnotené na základe priemeru indikátorov v jednotlivých dimenziách.

Dimenzia *kapacita* vyjadruje celkový potenciál inštitúcie na jej úspešné fungovanie a plnenie úloh, za ktoré zodpovedá. Nejedná sa teda iba o potenciál vo vzťahu k protikorupčným aktivitám, ale k celkovej kapacite inštitúcie. Jej súčasťou sú štyri indikátory: Zdroje (legislatíva a prax) a Nezávislosť (legislatíva a prax).

Dimenzia *systém spravovania* reflektuje kvalitu spravovania inštitúcie, t.j. ako je vnútorne riadená, aké pravidlá sú v nej presadzované a ako je otvorená verejnosti. Jej súčasťou je šesť indikátorov: Transparentnosť (legislatíva a prax), Zodpovedanie sa (legislatíva a prax) a Integrita (legislatíva a prax).

Dimenzia *prínos* vyjadruje prínos inštitúcie ku kvalite systému integrity, a teda aj prínos pre protikorupčné aktivity a ciele. Jej súčasťou sú špecifické indikátory, navrhnuté pre jednotlivé oblasti.

Súčasťou finálneho hodnotenia sú aj štyri oblasti, vytvárajúce základnú štruktúru pre uplatnenie systému integrity spravovania, ktoré reflektujú politický, spoločenský, ekonomický a kultúrny kontext Slovenskej republiky. Ich hodnotenie vychádza z podobného postupu, aký bol uplatňovaný pri pilieroch, a má za cieľ umožniť externému pozorovateľovi lepšie pochopiť kontext, v ktorom sa národný systém integrity spravovania formuje.

Prvotné výsledky a výstupy práce výskumníkov a výskumníčiek prešli viacfázovým hodnotiacim a pripomienkovým procesom. V prvej fáze sa uskutočnil validizačný míting, na ktorom členovia poradnej skupiny hodnotili známky a zdôvodnenia hodnotení pridelených jednotlivým indikátorom a následne pilierom. V druhej fáze boli čiastkové výstupy posielané na pripomienkovanie do centrály Transparency International v Berlíne. Pripomienky z oboch fáz boli v prípade súhlasu výskumného tímu s ich relevantnosťou zapracované do štúdie. V poslednej fáze prešla štúdia tzv. peer-review procesom, kedy externý hodnotiteľ vypracoval pripomienky k záverom štúdie a k jednotlivým pilierom. Po vzájomnej diskusii bola väčšina pripomienok akceptovaná a zapracovaná do finálnej verzie.

V prípade slovenskej štúdie bolo 16 z 19 pilierov ohodnotených nielen kvalitatívnym opisom, ale aj pomocou skóre. Na jeho základe sme schopní porovnať kvalitu jednotlivých pilierov vo vzťahu k boji proti korupcii. Jeden pilier, konkrétne pilier *Eurofondy*, je prierezovým pilierom prechádzajúcim cez viaceré rezorty, preto je skórovaný mimo hlavného systému. Dva piliere – *Záujmové skupiny a Regulačné orgány poskytovateľov služieb* – sú, vzhľadom na svoju vnútornú diverzitu, prezentované kvalitatívnym opisom bez pridelenia skóre jednotlivým indikátorom.

Pôvodne navrhnutý systém 12 pilierov sa autorský tím po konzultáciách s Transparency International a poradnou skupinou rozhodol rozšíriť o sedem ďalších pilierov, ktoré presnejšie reflektujú situáciu v SR a rozdelenie kompetencií medzi jednotlivé inštitúcie. Pôvodný pilier *Inštitúcie vymáhania práva* bol rozdelený na dva piliere: *polícia* a *prokuratúra*. Pilier *Kontrolný orgán* bol rozdelený do pilierov *Najvyšší kontrolný úrad* a *Úrad pre verejné obstarávanie*. Pôvodný pilier *Protikorupčné agentúry* bol nahradený pilierom *Špecializovaný trestný súd*, keďže v SR neexistuje samostatná inštitúcia, venujúca sa výhradne boju proti korupcii. *Špecializovaný trestný súd* bol identifikovaný ako významná súčasť súdnictva, dôležitá pre boj proti korupcii. Pôvodný pilier *Výkonná moc* bol rozdelený na piliere *Prezident* a *vláda SR*. Pilier *Verejný sektor* bol nahradený pilierom *Miestna štátna správa*. K hodnoteným pilierom bol pridaný aj nový pilier *Politické strany*.

Medzi špecifiká slovenskej časti výskumu o národných systémoch integrity spravovania patria aj výrazné zmeny, spôsobené proreformnými aktivitami vlády Ivety Radičovej. Tie boli najvýraznejšie v oblastiach *súdnictva, prokuratúry a polície*. V prvých dvoch pilieroch došlo počas tvorby analýzy k zásadným legislatívnym zmenám, ktoré smerovali k zvyšovaniu otvorenosti, transparentnosti a integrity. Legislatívne zmeny sa však počas práce výskumného tímu nestihli preniesť do praxe (napríklad výberové konania v *súdnictve* sa podľa nových pravidiel rozbiehajú až koncom roku 2011 a začiatkom roka 2012), čo spôsobuje výraznú nezrovnalosť medzi indikátormi legislatívy a praxe. V prípade *prokuratúry* boli dokonca mnohé z legislatívnych zmien pozastavené Ústavným súdom SR. V tomto prípade sa relevantný výskumník rozhodol ponechať hodnotenie reformných zákonov. V prípade *polície* dochádzalo počas výskumného obdobia k zmenám v implementácii jednotlivých nástrojov zvyšovania otvorenosti, transparentnosti a integrity Policajného zboru, ako aj zmenám interných predpisov a postupov. Vo väčšine prípadov išlo o zmeny v prospech posilnenia piliera *Polícia*.

Štúdia zachytáva obdobie od polovice roku 2009 do septembra 2011. Zmeny po tomto období nie sú súčasťou hodnotenia, i keď v niektorých pilieroch, ktoré prechádzali počas prípravy štúdie výraznými zmenami, nájdete kvôli lepšiemu porozumeniu na novšie udalosti odvolávku.

Medzi základné limity štúdie patrí neobsiahnutie niektorých dôležitých oblastí verejného života, ktoré majú nespochybniteľný vplyv na kvalitu národného systému integrity spravovania. Medzi ne patrí napríklad oblasť samosprávy, a to lokálnej i regionálnej, alebo tiež finančný sektor. Ďalším limitom sú nepresnosti, ktoré vznikajú pri porovnávaní jednotlivých pilierov a ktoré sú zapríčinené ich odlišným obsahom. Napríklad dimenzia *prínos* je v rôznych pilieroch hodnotená odlišne – raz sa zameriava viac na špecifickú činnosť daného piliera (napríklad *prokuratúra* a riešenie prípadov korupcie) a inokedy sleduje skôr symbolické prejavy (napríklad *prezident* a jeho vyjadrovanie sa o korupčných prípadoch).

3. Súhrn výsledkov

Správa o *Národnom systéme integrity spravovania na Slovensku (National integrity system assessment)* prezentuje výsledky hodnotenia a analýzy protikorupčných opatrení – legislatívy i praxe – v hodnotenej krajine a obsahuje aj odporúčania, vyplývajúce z uvedenej analýzy, pre kľúčové protikorupčné reformy.

Táto správa, hodnotiaca Slovensko, obsahuje hodnotenie devätnástich oblastí spoločnosti, ktoré sú z hľadiska jej „governance“ (dobrého spravovania), uplatňovania etických štandardov a výskytu miery korupcie kľúčové.

Spomínaných devätnásť oblastí, skúmaných v rámci hodnotenia *Národného systému integrity spravovania na Slovensku* (ďalej len NIS), vykazuje z hľadiska kvality spravovania značnú heterogenitu. Niektoré oblasti fungujú v prostredí ukotvených inštitúcií, stability, bez vážnejších výkyvov. Patria sem napríklad *Národná rada SR, Národný kontrolný úrad, občianska spoločnosť a médiá*. V druhej, „slabšej“ skupine sa nachádzajú oblasti, ktoré v poslednom období fungovali v nestálom prostredí, spojenom s turbulenciami rôzneho druhu. Reč je napríklad o *súdnictve, polícii, prokuratúre* či *Úrade pre verejné obstarávanie*. A napokon, niektoré inštitúcie či „oblasti“ sa v protikorupčných témach a aktivitách jednoducho neangažovali, alebo angažovali v minimálnej miere. Sem radíme napríklad *miestnu štátnu správu, prezidenta* či *podnikateľskú sféru*.

Pri celkovom pohľade na hodnotenie NIS, skúmajúce systém spravovania na Slovensku prostredníctvom troch základných dimenzií – „kapacity“, „spravovanie“ a „prínos“ – môžeme pomenovať niektoré základné črty tohto systému.

Dimenzia „kapacity“, zahŕňajúca zdroje inštitúcií (ľudské, finančné či technické), ako aj ich nezávislosť, dosahuje v hodnotení vysoké skóre vo všetkých „silnejších“ pilieroch hodnotenia, a podobne dobré výsledky dosahuje dokonca aj pri väčšine „slabších“ pilierov, z ktorých len tri (*polícia, Úrad pre verejné obstarávanie a miestna štátna správa*) majú problém so zdrojmi, či už ľudskými, finančnými alebo technickými. Pri väčšine inštitúcií je nezávislosť dostatočne definovaná v zákonoch upravujúcich ich činnosť, veľké rozdiely medzi piliermi však vznikajú pri uplatňovaní tejto nezávislosti v praxi.

Dimenzia „systém spravovania“, ktorá obsahuje hodnotenie transparentnosti, zodpovedania sa za činnosť a mechanizmy integrity, zaznamenala v tomto hodnotení najširšiu škálu výsledkov medzi hodnotenými oblasťami. Zo „silnejších“ oblastí v nej najnižšie skóre získali *mediá* a *občianska spoločnosť*. Pri „slabších“ oblastiach sa opakovalo nízke skóre osobitne v indikátoroch praxe, konkrétne v integrite a zodpovedaní sa za svoju činnosť. Spolu so spomínaným výskytom problémov pri uplatňovaní nezávislosti inštitúcií môžeme konštatovať, že **implementácia existujúcich pravidiel (napríklad zákonov) je jedným z hlavných nedostatkov integrity spravovania na Slovensku**. Naše zistenia potvrdzuje aj skutočnosť, že v drvivej väčšine hodnotených pilierov získali indikátory súvisiace s nastavením zákonného rámca vyššie skóre ako indikátory pôsobenia v praxi. Zároveň slabé výsledky indikátora integrity v oboch rozmeroch – v nastavení zákonného rámca aj v praxi – ukazujú na nízku mieru využívania nástrojov integrity v spoločnosti a v jej inštitúciách. Absencia pravidiel konfliktu záujmov alebo ich mäkké uplatňovanie v praxi dokresľujú situáciu v tejto oblasti.

Dimenzia „prínos“, skúmajúca inštitúcie z hľadiska napĺňania ich úloh a potenciálu v súvislosti s presadzovaním protikorupčných opatrení a opatrení vedúcich k silnejšej integrite inštitúcií, bola v hodnotení najviac rozkolísaná. Práve v tejto oblasti boli rozdiely hodnotenia „silnejších“ a „slabších“ pilierov najväčšie. S výnimkou *polície a prokuratúry*, všetky „slabšie“ piliere úplne zlyhávajú pri napĺňaní svojich úloh a potenciálu. Zo „silnejších“ pilierov si osobitnú pozornosť zaslúžia výsledky hodnotenia inštitúcií *NKÚ a ombudsmana*, ktoré sú svojou vnútornou štruktúrou veľmi podobné a k úspešnejšiemu pôsobeniu im chýba práve lepšie napĺňanie ich úloh a potenciálu, čím oslabujú svoju relevantnosť.

Všeobecne sa dá na základe tohto hodnotenia konštatovať, že **Slovenská republika má v skúmaných oblastiach pomerne kvalitne nastavený právny rámec, nedostatkom je však implementácia týchto pravidiel do praxe** a slabé využívanie nástrojov integrity vo všetkých oblastiach.

Výsledky výskumu ukazujú na „silnejšie“ a „slabšie“ piliere, to však neznamená, že by niektorý sektor či inštitúcia v hodnotení osobitne vyčnievali nad ostatné. Diverzita výsledkov v rámci samotných hodnotených oblastí ako aj medzi celými oblasťami (hodnotenými piliermi) je však vysoká. Z tohto dôvodu je pre porozumenie výsledkov dôležitý nielen celostný pohľad, ale aj porovnanie vnútornej štruktúry pilierov.

K „silnejším“ hodnoteným pilierom národného systému integrity spravovania patria **Národná rada SR, výkonná moc – vláda SR a politické strany**, a to najmä vďaka vyrovnaným výsledkom vo všetkých kategóriách hodnotenia. Svoju činnosť vykonávajú v limitoch právneho rámca slobodne, bez neregulárnych externých zásahov tretích strán. Disponujú tiež primeranými zdrojmi, potrebnými na efektívne vykonávanie svojich úloh. V praxi sú však pozorovateľné aj niektoré jemnejšie odtiene aktuálneho stavu, napríklad istý sklon k submisívnosti Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len NR SR) voči vláde, čo sa prejavuje najmä v legislatívnom procese (kde sa pomerne často vyskytuje akási „poslušnosť“ poslancov vládnej koalície voči vláde, ktorá preberá ťažisko legislatívnej iniciatívy) a v záležitostiach týkajúcich sa Európskej únie (ďalej len EÚ). Informovanie o činnosti a rozhodnutiach vlády a NR SR je komplexné a verejne prístupné, pričom zodpovedanie sa vlády je na dobrej úrovni. Napriek tomu, že zákon o politických stranách sprísnil pravidlá financovania a hospodárenia politických strán, ich implementácia v praxi je nedostatočná. Dôvodom je rozdelená inštitucionálna zodpovednosť za kontrolu hospodárenia politických strán, ktorú vykonáva parlamentný výbor aj ministerstvo financií. Otvorenosť a transparentnosť NR SR prostredníctvom rozsiahleho sprístupnenia informácií o činnosti NR SR, o jej jednotlivých poslancoch a legislatívnych návrhoch je z hľadiska *systému spravovania* (governance) v priamom protiklade k neúmerne širokej poslaneckej imunite a slabému dohľadu nad kontrolou majetkových priznaní poslancov. Mechanizmy integrity sú vo všetkých troch oblastiach pomerne slabé: buď neexistujú, alebo nie sú dostatočne implementované. Pravidlá na predchádzanie konfliktu záujmov a etický kódex v praxi nie sú vymáhateľné. Navyše, zamestnanci hodnotených inštitúcií nie sú vzdelávaní v oblasti aplikácie nástrojov integrity.

Médiá a občianska spoločnosť zohrávajú dôležitú úlohu pri vykonávaní kontrolných aktivít (*watchdog*) v spoločnosti. Napriek tomu, že oba hodnotené piliere sú v národnom systéme integrity spravovania hodnotené ako silné, majú určité slabiny. Právny rámec, upravujúci existenciu a fungovanie týchto aktérov, vytvára priaznivé podmienky pre rôznorodosť a nezávislosť mediálneho, ako aj tretieho sektora. Nedostatok zdrojov, či už finančných alebo personálnych, však negatívne ovplyvňujú kvalitu ich výstupov. V prípade médií sa tieto nedostatky odrážajú na klesajúcej úrovni investigatívnej žurnalistiky, prostredníctvom ktorej sa verejnosť dozvedá o závažných korupčných kauzách v spoločnosti. Neziskový sektor v

dôsledku nedostatku finančných zdrojov naráža na veľkú mieru fluktuácie zamestnancov a limitované možnosti svojho pôsobenia. Napriek tomu sú mimovládne organizácie často hnacím motorom pri odkrývaní korupčných prípadov, vo formovaní verejného povedomia o korupcii, ako aj spolutvorcami protikorupčných opatrení vo verejnej politike. Oba sektory nemajú účinné mechanizmy integrity, pričom pravidlá ohľadom konfliktu záujmov a etické kódexy nie sú v praxi povinné a vyskytujú sa len zriedkavo.

Na základe získaného skóre v indikátoroch kapacity a spravovania by mal **verejný ochranca práv (ombudsman)** zohrávať kľúčovú úlohu v boji proti korupcii a pri presadzovaní integrity v spoločnosti. Kancelária verejného ochrancu práv totiž má k dispozícii adekvátne zdroje, jej činnosť je upravená jasnými a priehľadnými pravidlami a nie je ovplyvňovaná zásahmi z vonku. Napriek istým obmedzeniam, daným formálnymi kompetenciami, je verejný ochranca práv predurčený stať sa silným pilierom v rámci národného systému integrity spravovania. V skutočnosti je však jeho úloha menej významná a výsledky jeho práce sú pomerne slabé. Verejný ochranca práv napríklad nezaujíma stanoviská k negatívnym trendom v spoločnosti, nezúčastňuje sa na verejných diskusiách ku kľúčovým témam a problémom, súvisiacim s jeho poslaním, a jeho celková viditeľnosť je nedostatočná.

Rovnako ako ombudsman, aj **Najvyšší kontrolný úrad SR (NKÚ)** patrí medzi piliere so silným základom a nevyužitým potenciálom. Prejavuje sa to najmä značným formalizmom pri činnosti tohto úradu a nedostatočným dôrazom jeho činnosti na zisťovanie efektívnosti. Napriek tomu je NKÚ silným pilierom z hľadiska kvality práce a profesionalizmu, čo sa prejavuje aj vo využívaní nástrojov, zvyšujúcich transparentnosť a zodpovedanie sa za svoju činnosť.

Na Slovensku neexistuje trvalý **centrálny volebný orgán**, volebné komisie sú zriaďované ad hoc pri každých voľbách osobitne. Napriek tomu, že nezávislosť a nestrannosť riadenia volieb v uplynulom desaťročí nevyvoláva pochybnosti, niektoré aspekty je potrebné nastaviť tak, aby v budúcnosti nedochádzalo k možným problémom. Zjednotenie volebných orgánov a zriadenie stáleho centrálného volebného systému sa javí ako nevyhnutné. Úsilie vlády upraviť túto oblasť v súlade s uvedeným cieľom však vzhľadom na skrátenie volebného obdobia zatiaľ nebolo úspešné.

Súdna moc, polícia a prokuratúra sú pri hodnotení národnej integrity spravovania rozhodujúce inštitúcie, pričom ani jedna z nich neobstála pri hodnotení ich protikorupčného pôsobenia a integrity dobre. Nízke skóre týchto oblastí vyplýva predovšetkým z toho, že vo všetkých troch inštitúciách sme sa stretli s nestabilným prostredím, ktoré oslabuje ich schopnosť reagovať na súčasné problémy, súvisiace s bojom proti korupcii, a oslabuje tiež ich schopnosť posilňovať vnútornú transparentnosť, zodpovedanie sa za činnosť a integritu. Navyše, justícia, prokuratúra ani polícia od roku 1989 neboli podrobné dostatočným reformám. Súdnictvo napríklad neprešlo podstatnou transformáciou ľudských zdrojov; prokuratúra je síce nezávislá, ale slabo využíva základné nástroje v oblasti transparentnosti a nie je otvorená verejnosti. Polícia čelí problémom s vysokou mierou fluktuácie svojich zamestnancov, zásahmi zo strany štátu a nedostatočnej transparentnosti vo svojich aktivitách.

Z vyššie uvedených troch inštitúcií je **súdnictvo** v súčasnosti považované za najmenej funkčnú inštitúciu. Verejnost' vníma justíciu dlhodobo ako najskorumpovanejšiu inštitúciu na Slovensku. Súdnictvu je síce zaručená nezávislosť a samospráva, chýba tu však externý dohľad. Mechanizmy, ktoré by zabezpečovali transparentnosť jej fungovania a zodpovedania sa za činnosť, sú nedostatočné. Justícia na Slovensku čelí nedôvere verejnosti a obvineniam

zo zneužívania právomocí, protekcie, korupcie, nízkej miery transparentnosti a zodpovedania sa za svoje konanie.

Prokuratúra prešla v ostatnom čase turbulentným obdobím a zmenami vo fungovaní. Politické nezhody ohľadom voľby nového generálneho prokurátora, spolu s obvineniami o údajnom kupovaní hlasov pri jeho voľbe a viac než rok chýbajúci regulárny generálny prokurátor na čele prokuratúry, dokonale ilustrujú súčasný stav v tejto oblasti. Medzi hlavné nedostatky prokuratúry patrí nízka miera zodpovedania sa za svoju činnosť, slabá transparentnosť, najmä v informovaní o činnosti prokuratúry, vrátane výberových konaní na pozíciu prokurátorov, ako aj chýbajúce mechanizmy integrity. Tieto faktory do veľkej miery ovplyvnili skóre tohto piliera v hodnotení NIS.

Policajnému zboru (ďalej len PZ) sa podarilo zlepšiť úroveň komunikácie s verejnosťou a zaviesť aj niektoré opatrenia na zvýšenie transparentnosti jej vnútorného fungovania a miery zodpovedania sa za svoju činnosť. Výkon polície bol v ostatných rokoch do značnej miery ovplyvnený vysokou mierou fluktuácie medzi zamestnancami Policajného zboru. Nezávislosť polície je ohrozená najmä politickými zásahmi do jej fungovania a netransparentnými postupmi v nadobúdaní funkcií a kariérom raste policajtov. Nízka miera nezávislosti, spolu s nedostatočne implementovanými nástrojmi integrity, predstavujú hlavné dôvody nízkeho skóre tohto piliera v hodnotení.

Úrad pre verejné obstarávanie (ďalej len ÚVO) je veľmi dôležitou inštitúciou pri hodnotení systému integrity spravovania, jeho výsledky sú však neuspokojivé. Kvalitné pôsobenie ÚVO by malo vytvárať tlak na pôsobenie ďalších verejných inštitúcií, aby sa zvyšovala transparentnosť procesu verejného obstarávania. V praxi je však ÚVO pod silným politickým tlakom a vplyvom. Riadiaci pracovníci ÚVO sú nominantmi politických strán a úrad funguje ako politicky závislý orgán bez skutočnej motivácie odhaľovať a prešetrovať priestupky verejných funkcionárov. Jeho činnosť sa prevažne sústreďuje len na formálne skúmanie zákonnosti verejného obstarávania. Súčasná vláda I. Radičovej súhlasila s udržaním politického vplyvu nad úradom a v rámci politickej vyváženosti ponúkla post predsedu ÚVO opozícii. Predseda ÚVO však v roku 2011 odstúpil z funkcie a nový vhodný kandidát sa neúspešne hľadal medzi odborníkmi. Nový predseda úradu teda zrejme bude zvolený až po predčasných voľbách v roku 2012.

Prezident SR bol zahrnutý do hodnotenia NIS vzhľadom k dôležitosti jeho úlohy v spoločnosti a vzhľadom k veľkému potenciálu tejto inštitúcie v oblasti nastavovania neformálnych pravidiel – šírenia postojov a konania, ktoré by budovali dobrý príklad či spoločenský vzor. Prezident a jeho kancelária majú k dispozícii adekvátne zdroje, zaručujúce nezávislý výkon funkcie a z nej vyplývajúce úlohy. V skutočnosti sa však spomínané očakávania nenaplnili. Prezident sa nevyjadruje k prípadom korupcie, spochybnenej transparentnosti v činnosti verejných inštitúcií či k prípadom evidentne zlyhávajúcich alebo veľmi problematcky fungujúcich inštitúcií, čo výrazne ovplyvnilo jeho skóre v rámci hodnotenia NIS.

Hoci **podnikateľský sektor** sa v uplynulom desaťročí výrazne a všestranne rozvíjal, pokroky v budovaní mechanizmov na posilnenie transparentnosti, zodpovedania sa a integrity sú len veľmi malé. Povinnosti vyplývajúce zo zákona, ako napríklad zverejnenie výročných finančných správ, sú v praxi často dodržiavané len formálne alebo vôbec, pričom navyše nie sú štátom kontrolované a vynucované. Mechanizmy integrity sú veľmi slabé, etické kódexy často nie sú v praxi aplikované a právna ochrana tých, ktorí upozorňujú na nekalé alebo protizákonné konanie („whistleblowerov“) je takmer nulová. Pasívny prístup obchodných spoločností k protikorupčným opatreniam predstavuje výrazný nedostatok v ich hodnotení. V

podnikateľskom sektore existuje len niekoľko výnimiek, ktoré sa aktívne angažujú v úsilí o znižovanie korupcie v sfére podnikania.

Nominácie do funkcií a kariérny rast v **miestnej štátnej správe** sú do veľkej miery ovplyvnené politickými rozhodnutiami. Miestna štátna správa má výrazné nedostatky v komunikácii s verejnosťou, čo sa odráža na transparentnosti a jej zodpovedaní sa za činnosť. Podobne ako na národnej úrovni, miestna štátna správa nepresadzuje kultúru zavádzania a dodržiavania etických kódexov, pravidiel regulujúcich konflikt záujmov či vytváranie pracovných pozícií s náplňou práce, týkajúcou sa otázok integrity.

Špecializovaný trestný súd (ďalej len ŠTS) zohráva mimoriadnu úlohu v boji proti korupcii. Vzhľadom k tomu, že disponuje mimoriadnymi kompetenciami v prípadoch korupcie, rozhodli sme sa odčleniť tento pilier od hodnotenia súdnej moci. Fungovanie tohto súdu je v boji proti korupcii nesmierne dôležité a prínosné, hoci v praxi má niektoré nedostatky. Špecializovaný trestný súd vykonáva svoju činnosť nezávisle a medzi odborníkmi sa teší dobrej reputácii. Súd však nedisponuje účinnými mechanizmami integrity a navyše nemá implementovaný etický kódex ani pravidlá pre riešenie konfliktu záujmov. Zodpovedanie sa Špecializovaného trestného súdu za jeho činnosť je v praxi pomerne slabé, v dôsledku slabého informovania o svojich aktivitách.

Eurofondy sú oblasťou, ktorá je predovšetkým nezrozumiteľná širokej neodbornej verejnosti, čo sťažuje akékoľvek úsilie zmenšovať priestor pre korupciu, zvyšovať mieru verejného dohľadu, presadzovať tu etické štandardy a podobne. Existujú tu síce pravidlá – hoci zďaleka nie dokonalé – ktoré by mali prispievať práve k naplneniu spomínaných cieľov, v praxi sa však uplatňujú len formalisticky a aj preto môžeme byť opakovane svedkami problémov a škandálov, spojených s touto oblasťou.

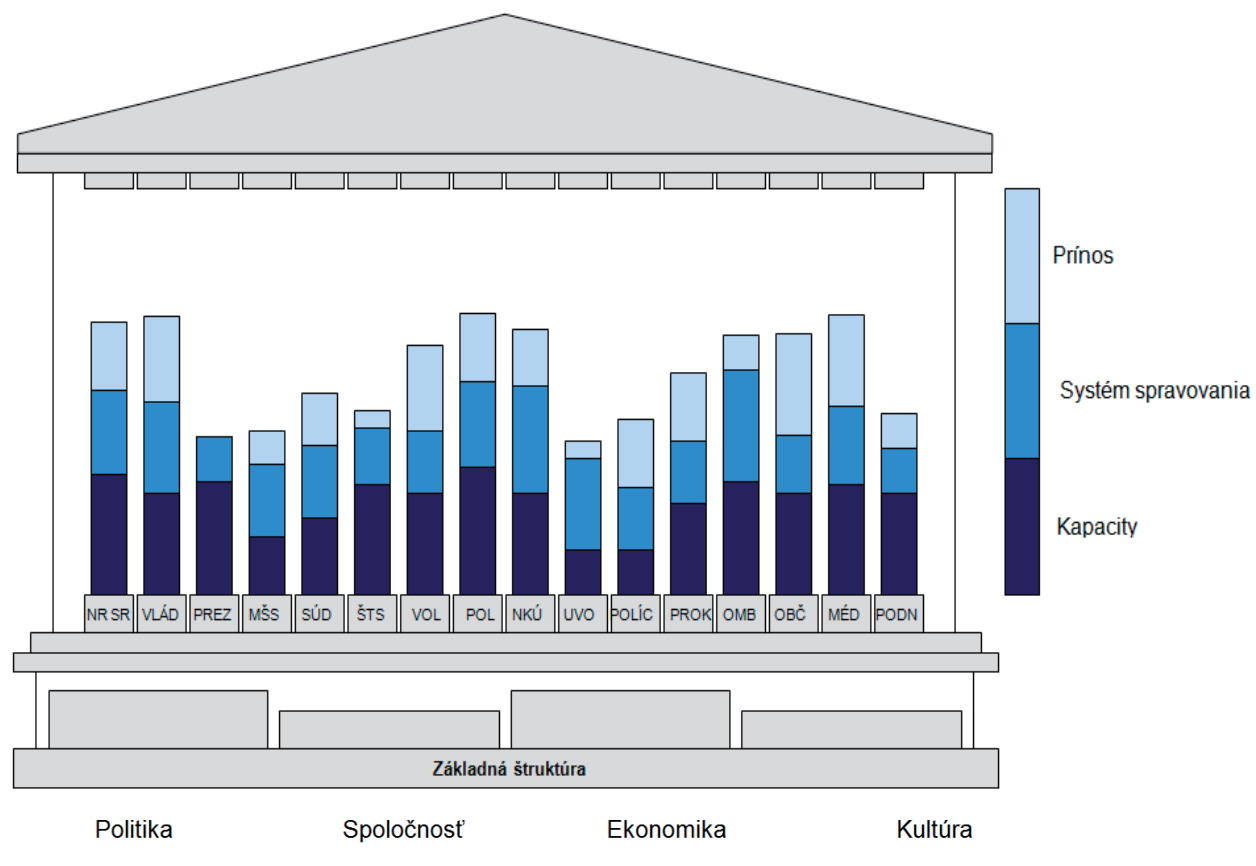
Do piliera **Regulačné orgány poskytovateľov služieb** sú zaradené tri regulačné orgány priamo ovplyvňujúce fungovanie podnikateľského prostredia v SR, konkrétne Protimonopolný úrad (ďalej len PMÚ), Telekomunikačný úrad (ďalej len TÚ SR) a Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len ÚRSO). Vzhľadom na ich rozdielnosť nie sú indikátory v rámci piliera skórované, autori opísali situáciu v jednotlivých indikátoroch. Celkovo chýba v činnosti uvedených regulátorov kvalitná implementácia mechanizmov integrity, avšak zodpovedanie sa za svoju činnosť a transparentnosť rozhodovacích procesov je na uspokojivej úrovni. Otáznou zostáva oblasť nezávislosti, ktorá sa spája so snahou časti exekutívy, resp. politických strán, ovládať jednotlivých regulátorov.

Záujmové skupiny, konkrétne Advokátska komora, Komora exekútorov a Notárska komora, sú stavovské organizácie, ktorých pôsobenie je vymedzené zákonmi, ich vnútorné fungovanie však do veľkej miery vychádza zo samosprávnych princípov. V svojej činnosti sú nezávislé a princípy transparentného pôsobenia a integrity svojich členov definujú v interných dokumentoch, ktoré však nepokrývajú všetky aspekty tejto problematiky. Komory sú relatívne uzavreté pred dohľadom verejnosti.

Obrázok č.1 zhrňa v grafickej podobe výsledky v jednotlivých pilieroch a dimenziách.

Obr.č.1 Výsledky NIS

Národný systém integrity spravovania na Slovensku

NR SR NÁRODNÁ RADA SR

VLÁD VLÁDA

PREZ PREZIDENT

MŠS MIESTNA ŠTÁTNA SPRÁVA

SÚD SÚDNICTVO

ŠTS ŠPECIALIZOVANÝ TRESTNÝ SÚD

VOL VOLEBNÉ ORGÁNY

POL POLITICKÉ STRANY

NKÚ NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD

ÚVO ÚRAD PRE VEREJNÉ OBSTARÁVANIE

POLÍC POLÍCIA

PROK PROKURATÚRA

OMB OMBUDSMAN

OBČ OBČIANSKA SPOLOČNOSŤ

MÉD MÉDIÁ

PODN PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

4. Prehľad hodnotených oblastí

(Skrátená podoba)

Vzhľadom na rozsiahlosť hodnotenia jednotlivých pilierov prináša táto časť správy prehľad jednotlivých pilierov (hodnotených oblastí) v skrátenej podobe. Jeho súčasťou sú hlavné zistenia v jednotlivých pilieroch, doplnené o výsledkovú tabuľku. **Podrobné hodnotenia indikátorov, spolu s kompletnými zdrojmi, sú súčasťou komplexného hodnotenia v hlavnej časti správy.**

4.1 Národná rada SR

Napriek tomu, že formálne, na základe ústavnej delby moci, je NR SR nezávislým, ústavodarným a zákonodarným orgánom, v skutočnosti, podobne ako v iných parlamentných demokraciách EÚ, je ústavné postavenie NR SR v praxi čiastočne obmedzené v prospech vlády. Týka sa to najmä dvoch oblastí: legislatívneho procesu, pri ktorom sa parlament často stáva akýmsi submisívnym vykonávateľom legislatívnej vôle vlády (osobitne to platilo pred rokom 1998 a v rokoch 2006-2010), a takisto v záležitostiach EÚ, kde má vláda isté právomoci, v iných oblastiach prislúchajúce skôr zákonodarnej než výkonnej moci.¹

Informovanie o činnosti NR SR, jednotlivých poslancov a legislatívnych procesoch je komplexné a prístupné v rôznych formách a ide nad požiadavky kladené zákonom. Vo vzťahu k implementácii mechanizmov integrity a zodpovedania sa za svoju činnosť sa prejavujú výrazné nedostatky najmä v oblasti poslaneckej imunity, kontrole majetkových priznaní či financovania politických strán. Tieto nedostatky sú často v centre záujmu médií a mimovládnych organizácií.

Jeden z hlavných nedostatkov tohto piliera sa týka absencie predpisov, ktoré sú nevyhnutné pre kvalitnú právnu úpravu mechanizmov integrity, konkrétne pravidiel, týkajúcich sa post-zamestnaneckých obmedzení, lobbingu alebo uceleného etického kódexu pre poslancov. Implementácia existujúcich predpisov, súvisiacich s mechanizmami integrity, je považovaná za nedostatočnú z dôvodu neochoty príslušnej komisie (Mandátového a imunitného výboru NR SR) uskutočňovať dôkladnú kontrolu majetkových priznaní poslancov a vyžadovať uvádzanie detailných informácií ohľadom majetku (napríklad nehnuteľností), či vyvolať primerané dôsledky za porušenie pravidla o konflikte záujmov.

Zodpovedanie sa NR SR za jej činnosť je obmedzené absenciou právneho rámca pre zapájanie verejnosti do práce NR SR, ako aj neexistenciou rámca právnych prostriedkov nápravy voči konaniu NR SR a jednotlivých poslancov. Uplatňovanie zodpovedania sa NR SR v praxi komplikuje aj rozsah imunity, chrániaci poslancov pred stíhaním, ktorý zahŕňa aj priestupkovú imunitu. Poskytovanie informácií o činnosti NR SR nad rámec požadovaný zákonom má pozitívny vplyv pre zodpovedanie sa aj transparentnosť činnosti NR SR.

¹ Pozri štatistiky: www.nrsr.sk/default.aspx?SectionId=89 (naposledy navštívené: 17.11.2011), taktiež Láštic, E. (2010). Parties, Parliament and Cabinet: Delegation Chain in Slovakia 1994-2008 In: Pracovné zošity Katedry politológie FiF UK. Ročník I, číslo 3/2010, ISSN 1338-1784, www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/kpol/pracovne_zosity_kpol/2010/Pracovne_zosity_Katedry_politologie_FiF_UK_03-2010_-_Erik_Lastic.pdf (naposledy navštívené: 17.11.2011).

Zákonodarná moc			
Celkové skóre: 71/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	prax
Kapacity 88/ 100	Zdroje	100	75
	Nezávislosť	100	75
Systém spravovania 63/ 100	Transparentnosť	100	100
	Zodpovedanie sa	50	50
	Mechanizmy integrity	50	25
Prínos 63/ 100	Dohľad nad výkonnou mocou	50	
	Legislatívne zmeny	50	

4.2 Výkonná moc – vláda SR

Vláda má v ústavnom delení moci na Slovensku jasne definovanú úlohu. Jej nezávislé postavenie upravuje ústava a zákony, pričom v posledných rokoch nebolo dokázané nijaké závažné zasahovanie iných verejných inštitúcií do činnosti vlády nad rámec zákonom definovaných pravidiel. Existujú však viaceré podozrenia z prepojenia podnikateľského prostredia na vládne miesta, respektíve z neadekvátneho zasahovania biznisu do rozhodnutí vlády, jednotlivých verejných inštitúcií či ich predstaviteľov. V posledných rokoch sa vyskytli aj podozrenia z korupčného konania niektorých členov vlády.

Viaceré nástroje, napríklad zákon o slobodnom prístupe k informáciám² či proces medzirezortného pripomienkového konania³, zvyšujú verejnú kontrolu nad činnosťou vlády a robia tak jej činnosť transparentnejšou. Na druhej strane je implementácia opatrení v oblasti integrity nedostatočná, keďže väčšina štandardných nástrojov zvyšovania integrity buď neexistuje, alebo je implementovaná iba formálne. Príkladom sú pravidlá o konflikte záujmov – v prípade, že existujú, nie sú vymáhané a zamestnanci nie sú školení v ich používaní a porozumení⁴. V praxi neexistujú fungujúce mechanizmy ochrany oznamovateľov trestnej činnosti (tzv. „whistleblowerov“).

² Zákon 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov (zákon o slobode informácií).

³ Rozhovor autora s M. Beblavým, poslancom NR SR, J. Pilátom, Úrad vlády SR, J. Červenákovou, E. Jurzycom, ministrom školstva, dňa 27.5.2011 v Bratislave.

⁴ Rozhovor autora s M. Kozickým, J. Pilátom, J. Červenákovou.

Výkonná moc – vláda SR			
Celkové skóre: 69/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 75/ 100	Zdroje	-	50
	Nezávislosť	100	75
Systém spravovania 71 / 100	Transparentnosť	100	75
	Zodpovedanie sa	100	75
	Integrita	50	0
Prínos 63/ 100	Manažment verejnej správy	50	
	Prijatá legislatíva	75	

4.3 Prezident

Vzhľadom na ústavou a zákonmi definovaný rozsah úloh prezidenta ako hlavy štátu disponuje Kancelária prezidenta SR adekvátnym rozpočtom na to, aby zabezpečila plnohodnotné vykonávanie povinností vyplývajúcich z prezidentskej funkcie. Hoci legislatíva jednoznačne upravuje postavenie prezidenta a zaručuje mu nezávislosť,⁵ a dokonca aj napriek priamej voľbe prezidenta občanmi – pričom oboje by malo nezávislosť postavenia a konania prezidenta posilňovať – je v skutočnosti pôsobenie hlavy štátu v posledných rokoch poznačené rôznymi politickými vplyvmi a vzájomnými „protislužbami“ s niektorými politickými stranami. Okrem osobných sympatií v tom nepochybne hrá rolu aj potreba silnej politickej podpory v prezidentských voľbách, keďže sa opakovane (vo voľbách v roku 1999, 2004 aj 2009) ukazuje, že najväčšiu šancu na zvolenie má vždy kandidát s podporou najsilnejších politických strán.

Najmä vo vzťahu ku korupcii a transparentnosti zaujíma prezident (ako inštitúcia, teda bez ohľadu na to, kto vykonáva túto funkciu) dlhodobo neutrálne, respektíve nijaké stanoviská. A to napriek tomu, že prezidentský úrad je predurčený na budovanie neformálnych inštitúcií, a teda aj na jednoznačné a aktívnejšie stanovisko k problémom etiky, korupcie a iným, pre dobrý dlhodobý vývoj spoločnosti podstatným, témam.

Vzhľadom na neuplatňovanie etického kódexu u pracovníkov prezidentskej kancelárie je ťažké posúdiť súlad ich činnosti s pravidlami integrity. Mlčanie a pasivita prezidenta pri viacerých médiami odhalených kauzách korupcie, klientelizmu, plytvania či neetického konania v posledných rokoch však naznačuje nedostatok záujmu podporiť boj proti korupcii a šírenie princípov integrity.⁶

⁵ Článok 101 ods. 1 zákona č. 460/1992 Z.z. Ústava Slovenskej republiky.

⁶ Anonymný rozhovor, 10.5.2011 a 14.6.2011.

Hoci existujú isté zákonné opatrenia, týkajúce sa zvyšovania transparentnosti, napríklad povinnosť podávať majetkové priznanie alebo zverejniť rozpočet Kancelárie prezidenta SR, neexistujú opatrenia týkajúce sa kontroly činnosti prezidenta a uplatňovania jeho rozhodovacích právomocí. V prípade žiadosti o informácie Kancelária prezidenta rozhoduje o poskytnutí alebo zamietnutí odpovede (napríklad z dôvodov utajenia).⁷ Kancelária prezidenta síce zverejňuje ročný rozpočet úradu na svojej webovej stránke, ten však neobsahuje detailné informácie napríklad o spôsobe delenia výdavkov, a tým sťažuje prípadnú verejnú kontrolu.

Výkonná moc – prezident			
Celkové skóre: 39/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 83/ 100	Zdroje	-	100
	Nezávislosť	100	50
Systém spravovania 33/ 100	Transparentnosť	50	0
	Zodpovedanie sa	50	50
	Mechanizmy integrity	50	0
Prínos 0/ 100	Angažovanie sa v protikorupčných témach	0	

4.4 Miestna štátna správa

Miestna štátna správa má na svoje fungovanie dostatočné finančné aj technické prostriedky,⁸ hoci pochopiteľne hovoríme o relatívnom dostatku v rámci limitov, daných možnosťami verejných financií a jej legislatívne určenému okruhu úloh. K personálnym zmenám dochádza po každých parlamentných voľbách na základe zmien v ministerských pozíciách. Politické nominácie sú bežné, najmä na stredných a vyšších riadiacich pozíciách.⁹ Chýbajú funkčné mechanizmy, ktoré by zabraňovali neadekvátnemu politickému zasahovaniu do vymenovávaní a povyšovania štátnych zamestnancov. Na úrovni miestnej štátnej správy nie sú v praxi k dispozícii žiadne účinné nástroje kontroly, ktoré by boli schopné odhaliť nedostatky a nekalé praktiky.

Štátni zamestnanci podávajú majetkové priznanie vedúcemu úradu, nadriadený ho však len skontroluje, iná forma dohľadu nie je zavedená¹⁰. Zákon o slobodnom prístupe k informáciám¹¹ stanovuje aj v prípade miestnej štátnej správy podmienky, postupy a rozsah informácií, ktoré môžu byť občanom sprístupnené na základe ich žiadosti. Prístup občanov k

⁷ Anonymný rozhovor, 14.6. 2011 a 20.6.2011.

⁸ Rozhovor s Jaroslavom Pilátom a Jánom Marušincom.

⁹ Rozhovor autora s Erikom Lášticom, Katedra politológie Univerzity Komenského v Bratislave, 23. 6. 2011.

¹⁰ Rozhovor autor s Jánom Marušincom.

¹¹ Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o slobode informácií).

informáciám o miestnej štátnej správe je však bez použitia žiadosti o informáciu obmedzený a obsahuje vážne právne medzery. V prípade miestnej štátnej správy existuje veľká informačná asymetria, týkajúca sa jej aktivít, a v praxi momentálne nie sú k dispozícii žiadne nástroje, ktoré by mohli túto asymetriu zmenšiť. Prijímanie zamestnancov po formálnej stránke prebieha v súlade so zákonom, čo znamená, že pozícia sa obsadzuje na základe výberového konania, ako je uvedené v zákone. V praxi je však výberové konanie často vopred dohodnutým procesom.

V dôsledku absencie právnej úpravy ochrany oznamovateľov nekalých praktík – takzvaných *whistleblowerov* – je ochrana osôb, oznamujúcich zločiny a nekalé praktiky v miestnej štátnej správe nedostatočná a v podstate neexistuje. Zákon o štátnej službe¹² nestanovuje obmedzenia v možnostiach zamestnať sa po skončení výkonu štátnej služby.

Základné mechanizmy integrity v miestnej štátnej správe sú väčšinou nefunkčné. Podobne ako v prípade ústrednej štátnej správy, v miestnej štátnej správe chýba kultúra využívania etických kódexov, uplatňovania pravidiel o konflikte záujmov, alebo vytvárania pracovných pozícií zodpovedných za problematiku integrity zamestnancov a úradu. Povedomie o kódexe a o pravidlách ohľadom darov medzi zamestnancami existuje, ale ich aplikácia v praxi je sporná.¹³ Rovnako absentuje autorita, na ktorú by sa mohol štátny zamestnanec obrátiť v prípade nejasností v pravidlách.

Miestna štátna správa			
Celkové skóre: 40/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 42/ 100	Zdroje	-	50
	Nezávislosť	50	25
Systém spravovania 54/ 100	Transparentnosť	100	25
	Zodpovedanie sa	75	25
	Mechanizmy integrity	75	25
Prínos 25/ 100	Vzdelávanie verejnosti	25	

4.5 Súdnictvo

Momentálny stav súdnictva na Slovensku je výsledkom jeho vývoja nielen od roku 1989, ale v mnohom aj jeho minulosti pred roka 1989, teda z čias komunistickej totality. Napriek mnohým zmenám, vrátane prijatia ústavného zákona, ktorým sa v roku 2001 justícii zaručila nezávislosť a samostatnosť, dnes súdnictvo čelí narastajúcim problémom, nedôvere občanov a pribúdajú obvinenia z uzavretosti systému pred verejnou kontrolou, zo zneužívania

¹² Zákon č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹³ Rozhovor autora s Erikom Lášticom, pedagógom Univerzity Komenského a s Jánom Marušincom, ekonómom M.E.S.A.10.

právomocí, z protekcie, korupcie, nízkej miery transparentnosti a zodpovedania sa za svoju činnosť.

Na rozdiel od ostatných foriem štátnej moci, justícia neprešla výraznejšou transformáciou ľudských zdrojov po roku 1989. Po turbulentných 90. rokoch, kedy vláda a NR SR opakovane prekračovali svoje právomoci aj v tejto oblasti, napríklad ovplyvňovaním výberu sudcov, bol až v roku 2001 schválený ústavný zákon, ktorého cieľom okrem iného bolo posilniť nezávislosť súdnictva upravením sudcovského mandátu (bez časového obmedzenia) a zriadením Súdnej rady ako nezávislého orgánu zaoberajúceho sa záležitosťami v oblasti justície.

Posilnenie nezávislosti súdnictva v roku 2001 však nebolo spojené so zavedením kontrolných mechanizmov transparentnosti a zodpovedania sa sudcov, ktoré by slúžili na vonkajšiu kontrolu justície. Dôsledkom je nielen mimoriadne obmedzená možnosť podrobovať justíciu verejnej kontrole, ale aj konanie niektorých predstaviteľov sudcovskej komunity, ktorí po ovládnutí kľúčových inštitúcií vo vnútri justície začali zneužívať jej kontrolné mechanizmy na šikanovanie a postihovanie sudcov, kritizujúcich pomery v justícii. Viackrát sa tiež objavili informácie o údajnej protekcii vo výberovom konaní na posty sudcov.

Zlom podľa mnohých zainteresovaných aktérov nastal po vymenovaní bývalého ministra spravodlivosti Štefana Harabina (2006-2009) za predsedu Najvyššieho súdu v roku 2009 a zároveň predsedu Súdnej rady. Odvtedy v praxi opakovane dochádzalo k prípadom, v ktorých boli disciplinárne konania použité svojvoľne s účelom zastrašiť sudcov, ktorí verejne kritizovali stav súdnictva alebo verejne oponovali osobám na čele sudcovskej hierarchie.¹⁴ Takéto rozhodnutia disciplinárnych súdov nielenže spochybňujú spravodlivosť a nestrannosť disciplinárnych súdov a Súdnej rady, ale zároveň spochybňujú legitímnosť samotných disciplinárnych konaní a ovplyvňujú negatívnu mienku verejnosti¹⁵.

Súdnictvo je navyše dlhodobo považované za najkorupčnejšiu¹⁶ a najmenej dôveryhodnú inštitúciu na Slovensku, ktorej nedôveruje až 32% obyvateľov SR.¹⁷

Súdnictvo			
Celkové skóre: 49/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 56/ 100	Zdroje	75	50
	Nezávislosť	75	25
Systém spravovania	Transparentnosť	75	50

¹⁴ Správa o ľudských právach 2010: Slovensko, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, U.S. State Department: www.state.gov/documents/organization/160213.pdf (naposledy navštívené: 17.11.2011).

¹⁵ Jednotlivé disciplinárne stíhania dostupné na: Správa o ľudských právach, Slovensko 2010, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, U.S. State Department: www.state.gov/documents/organization/160213.pdf, p. 5-8. (naposledy navštívené: 17.11.2011).

Monitoring disciplinárnych konaní Otvorenou justíciou:

www.sudcovia.sk/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=40&Itemid=56. (naposledy navštívené: 17.11.2011).

Monitoring disciplinárnych konaní Alianciou Fair-Play, Červená pre Harabína:

www.cervenapreharabina.sk/index.php?page=uvod (naposledy navštívené: 17.11.2011).

¹⁶ Barometer korupcie 2009: <http://transparency.org/content/download/43788/701097> (citované 17.11.2011).

¹⁷ Standard Eurobarometer 74, 2010. Správa o Slovensku:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb74/eb74_sk_sk_nat.pdf (citované 17.11.2011).

54/ 100	Zodpovedanie sa	75	25
	Mechanizmy integrity	75	25
Prínos 38/ 100	Dohľad nad výkonnou mocou	50	
	Trestné stíhanie korupcie	25	

4.6 Špecializovaný trestný súd

Právny rámec fungovania Špecializovaného trestného súdu (ďalej tiež ako súd) je adekvátny jeho poslaniu. Ľudské, rovnako ako aj finančné zdroje sú považované za dostatočné a odborníci v rozhovoroch uviedli, že považujú sudcov aj zamestnancov za kvalifikovaných profesionálov. Súd vykonáva svoju činnosť neustranne, bez akýchkoľvek vonkajších zásahov a vzťahy s ostatnými inštitúciami sú na dobrej úrovni.¹⁸ Zo strany spolupracovníkov je súd vnímaný ako profesionálne fungujúca inštitúcia, konania na ňom prebiehajú rýchlejšie ako na ostatných súdoch¹⁹.

Zodpovedanie sa ŠTS voči verejnosti nie je na dostatočnej úrovni, keďže málo informuje o svojich aktivitách. Napriek tomu, že v právnej úprave nie je veľa ustanovení, ktoré by stimulovali zodpovedanie sa súdu verejnosti, súd v súčasnosti nevydáva výročné správy, jeho web stránka bola dlhšie neaktualizovaná²⁰. Z týchto dôvodov nie je možné ho považovať za inštitúciu otvorenú verejnosti. Verejnosť však môže napriek tomu získavať informácie o činnosti súdu na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Predseda súdu a rovnako aj sudcovia sú povinní zverejňovať svoje rozhodnutia. Pozitívom je komunikácia ŠTS s verejnosťou prostredníctvom profesionálnej hovorkyne.²¹

ŠTS nemá vytvorené dostatočné nástroje, podporujúce systém integrity, a chýbajú mu viaceré dôležité pravidlá, napríklad pravidlá prijímania darov alebo o konflikte záujmov. Etický kódex, prijatý Súdnou radou SR, obsahuje odporúčania pre sudcov, nie je však právne záväzný, a preto je iba na rozhodnutí konkrétneho sudcu alebo sudkyne, či bude pravidlá dodržiavať²².

Oznamovatelia trestnej činnosti (whistleblowers), ktorí patria do pôsobnosti ŠTS, nie sú chránení žiadnym zákonom a takisto neexistuje zákonná úprava, ktorá by zabezpečovala dohľad verejnosti nad prácou súdu.

¹⁸Rozhovor autora s I. Králikom, rozhovor autora s D. Kováčikom.

¹⁹ Rozhovor autora s D. Kováčikom.

²⁰ www.specialnysud.sk/ (naposledy navštívené: 22. jún 2011).

²¹ Bývalý predseda ŠTS I. Králik v rozhovore uviedol, že hovorkom súdu bol v minulosti jeden zo sudcov súdu a bolo veľmi ťažké zladať tieto dve funkcie.

²² § 26, zákon č. 385/ 2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Špecializovaný trestný súd			
Celkové skóre: 45/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 81/ 100	Zdroje	50	75
	Nezávislosť	100	100
Systém spravovania 42/ 100	Transparentnosť	75	75
	Zodpovedanie sa	25	25
	Integrita	25	25
Prínos 13/ 100	Prevenčia	25	
	Vzdelávanie	0	

4.7 Volebné orgány

Nezávislosť a nestrannosť volebných orgánov na Slovensku v posledných rokoch nebola predmetom znepokojenia. Záverečná správa volebnej hodnotiacej misie OBSE pri parlamentných voľbách z roku 2010 uvádza, že „parlamentné voľby sa uskutočnili v pluralistickom prostredí so zreteľom na základné práva a slobody, spravodlivé podmienky kampane a vysokou mierou dôvery verejnosti v nestrannosť volebných orgánov.“²³

Napriek tomu, že počas volieb v praxi nedochádza k závažným problémom, existuje niekoľko oblastí, ktoré nie sú zákonom upravené a je potrebné ich riešiť. Ústredné volebné komisie (ďalej len ÚVK), zriaďované dočasne na obdobie volieb, nedisponujú explicitnými procesnými pravidlami. Súčasná vláda pod dohľadom Ministerstva vnútra SR pripravuje prepracovanie volebného manažmentu, ktorého cieľom je zriadiť finančne a personálne nezávislý centrálny volebný orgán (centrálnu volebnú komisia).

Existujúci právny rámec komplexne neupravuje prístup k informáciám, súvisiacim s organizáciou, aktivitami a rozhodnutiami volebných orgánov. Napriek tomu, že niektoré ustanovenia upravujú prístup k informáciám, nepokrývajú všetky aspekty, týkajúce sa transparentnosti riadenia volieb a volebných orgánov. Zákon o parlamentných voľbách síce nariaďuje ÚVK povinnosť spísať zápisnicu, ale nenariaďuje napríklad jej zverejnenie. Napriek tomu, že právna úprava, ktorá sa týka prístupu k informáciám o riadení volieb, nie je komplexná, v praxi nedochádza k vážnym problémom, ktoré by ohrozovali transparentnosť riadenia volieb.²⁴ Proces registrácie kandidátov je vo všeobecnosti pomerne otvorený a transparentný, umožňuje nezaregistrovanému kandidátovi podať sťažnosť na súd. Zoznamy voličov sú k dispozícii na nahliadnutie na obvodných úradoch, zatiaľ nie sú publikované na internete.

²³ OSCE/ODIHR, Slovenská republika - Parlamentné voľby, 12. jún 2010. Správa volebnej hodnotiacej misie OBSE/ODIHR: www.osce.org/sk/odihr/71247 [naposledy navštívené: 17.11.2011].

²⁴ OSCE/ODIHR, SLOVENSKÁ REPUBLIKA PARLAMENTNÉ VOLBY, 12. jún 2010, Správa volebnej hodnotiacej misie OBSE/ODIHR: www.osce.org/sk/odihr/71247 (naposledy navštívené: 17.11.2011).

Ustanovenia upravujúce integritu členov volebných komisií sú minimálne. Vzťahujú sa na povinnosť zložiť sľub a možnosť byť odvolaný politickou stranou, ktorá ich nominovala.

Volebné orgány			
Celkové skóre: 63/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 75/ 100	Zdroje	-	75
	Nezávislosť	50	100
Systém spravovania 46/ 100	Transparentnosť	50	75
	Zodpovedanie sa	50	50
	Mechanizmy integrity	0	50
Prínos 63/ 100	Regulácia kampane	25	
	Riadenie volieb	100	

4.8 Politické strany

Na Slovensku prebieha štandardná a otvorená politická súťaž, pri ktorej nedochádza k výrazným neprimeraným zásahom štátu do činnosti politických strán. Strany a hnutia vykonávajú svoju činnosť slobodne a nezávisle pod primeraným dohľadom štátu. Existujúci právny rámec obsahuje opatrenia, zabraňujúce svojvoľnému zasahovaniu štátu do činností politických strán.

V zmysle zákona o voľbách do NR SR sú kandidujúce strany povinné predkladať predbežnú a záverečnú správu o výdavkoch za voľby. Zákon má isté formálne nedostatky, ktoré doposiaľ neboli odstránené. Hoci stanovuje stranám povinnosť zverejňovať výročné správy o príjmoch a výdavkoch, detailne neupravuje hospodárenie regionálnych straníckych organizácií a individuálne kampane kandidátov vo voľbách do NR SR, ktoré nie sú zahrnuté do celkových nákladov strany.

Súčasný systém financovania politických strán zvyhodňuje parlamentné strany na úkor ostatných strán, keďže príspevky zo štátneho rozpočtu sú pridelené len stranám, ktoré vo voľbách získajú minimálne 3% odovzdaných hlasov. Napriek tomu, že zákon o politických stranách z roku 2005 sprísnil pravidlá financovania a hospodárenia politických strán (napríklad zaviedol predkladanie finančných správ), ich implementácia v praxi je nedostatočná.²⁵ Dôvodom je najmä rozdelená inštitucionálna zodpovednosť za kontrolu hospodárenia politických strán, ktorú vykonáva parlamentný výbor aj Ministerstvo financií SR, a tiež dominujúci formalizmus pri kontrole finančných správ politických strán.

²⁵ Third Evaluation Round. Compliance Report on the Slovak Republic, prijatá na 46. valnom zasadnutí GRECO, marec 2010 str. 12-13.

Zákon o politických stranách a politických hnutiach upravuje náležitosti potrebné pre registráciu strany, medzi ktoré patria informácie o orgánoch strany, spôsobe ich voľby a vymedzenia právomocí. Zákon však neupravuje detaily, týkajúce sa napríklad vnútornej štruktúry a fungovania strany, o ktorých môže rozhodovať samotná strana.²⁶

Všetky relevantné strany majú vo svojich stanovách, ktoré sú dostupné na internete, upravené inštitúty vnútornej demokracie. Väčšina relevantných strán volí svoj najvyšší orgán na zasadnutiach strany za účasti delegátov. V posledných rokoch však v rámci stranických štruktúr prebehol minimálny počet súbojov o predsednícke kreslo. Formálne pravidlá výberu kandidátov do volieb do NR SR majú v praxi taktiež svoje obmedzenia.

Politické strany			
Celkové skóre: 69/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 94/ 100	Zdroje	100	75
	Nezávislosť	100	100
System spravovania 63/ 100	Transparentnosť	75	75
	Zodpovedanie sa	75	25
	Integrita	75	50
Prínos 50/ 100	Zastupovanie záujmov	50	
	Protikorupčný záväzok	50	

4.9 NKÚ

NKÚ patrí medzi inštitúcie s významnou úlohou a veľkým potenciálom, ktorý však zostáva vo veľkej miere nevyužitý v súvislosti s bojom proti korupcii a zvyšovaním integrity verejného sektora. Činnosť tohto úradu sa vyznačuje najmä značným formalizmom pri jeho činnosti a slabým zameraním na zisťovanie efektívnosti vynakladania verejných zdrojov, čo je zo zákona primárna úloha tejto inštitúcie. Napriek tomu patrí NKÚ v tomto hodnotení medzi relatívne „silné“ oblasti z hľadiska kvality práce a profesionalizmu,²⁷ čo sa prejavuje aj vo využívaní nástrojov zvyšujúcich transparentnosť a zodpovedanie sa za svoju činnosť.

NKÚ má dobre rozvinutý systém informovania o svojej činnosti, pravidelne informuje o svojich aktivitách. Zamestnanci majú možnosť si pravidelne rozširovať svoje vedomosti prostredníctvom vzdelávacích aktivít. NKÚ pôsobí ako nezávislá inštitúcia s dostatočným rozpočtom. Najslabšou súčasťou hodnotenia tejto inštitúcie je efektívnosť kontroly (teda samotná úloha inštitúcie), ktorá je považovaná za veľmi formalistickú.

²⁶ Informácie o vnútornej demokracii slovenských strán v angličtine: Slovakia Country Report based on Research and Dialogue with Political Parties, www.idea.int/parties/upload/Slovakia_report_March06.pdf (citované 26.5.2011).

²⁷ Rozhovor s podpredsedom NKÚ Ing. Emilom Kočišom, máj 2011, a prof. Ing. Jurajom Nemcom, CSc. apríl 2011, písomná korešpondencia s predsedom NKÚ J. Jásovským a Lenkou Nosálovou, hovorkyňou úradu.

NKÚ			
Celkové skóre: 65 / 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 75/100	Zdroje	75	
	Nezávislosť	75	75
System spravovania 79/ 100	Transparentnosť	75	75
	Zodpovedanie sa	75	100
	Integrita	75	75
Prínos 42/ 100	Efektívna finančná kontrola	50	
	Odhaľovanie a stíhanie pochybení	50	
	Zlepšenie hospodárenia vlády	25	

4.10 Úrad pre verejné obstarávanie

ÚVO je odbornou verejnosťou vnímaná prevažne negatívne.²⁸ ÚVO vykonáva svoju činnosť menej efektívne ako je jeho potenciál a napĺňanie úlohy zaručovať hospodárne a transparentné nakladanie s verejnými prostriedkami je v praxi značne obmedzené.²⁹

Inštitucionálna, finančná a personálna nezávislosť ÚVO nie je zákonom dostatočne zaručená. Zákon o verejnom obstarávaní navyše neobsahuje ustanovenia, ktoré by zabráňovali politickým nomináciám alebo politickému tlaku pri rozhodnutiach úrad.³⁰ Externé zasahovanie do nezávislosti ÚVO je v praxi možné, a to aj vinou ustanovenia zákona o verejnom obstarávaní, umožňujúceho odvolať predsedu z funkcie z dôvodu, že úrad si neplní svoju úlohu v súlade s príslušným zákonom.³¹ Toto ustanovenie je veľmi vágne a politicky ľahko zneužiteľné. V praxi predstavuje nástroj, prostredníctvom ktorého možno odvolať predsedu na základe politických rozhodnutí.

²⁸ www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/02/TS-UVO1.pdf. (naposledy navštívené 12.9.2011).

²⁹ Rozhovor autorky s M. Maťašom, Z. Táborskou a J. Lexom, odborníkmi na verejné obstarávanie, v Bratislave, 5.10.2011.

³⁰ Rozhovor autorky s J. Lexom.

³¹ Zákon č. 58/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V zmysle zákona o verejnom obstarávaní je ÚVO povinný aspoň raz ročne predložiť správu o výsledkoch verejného obstarávania a činnostiach verejného obstarávania vláde a na požiadanie aj parlamentnému výboru.³² Zákon však neupravuje obsah správ predkladaných NR SR, pričom niektoré časti výročnej správy sú len všeobecné a neobsahujú informácie s pridanou informačnou hodnotou. ÚVO informuje verejnosť o svojich aktivitách prostredníctvom webovej stránky, na ktorej sa nachádzajú výročné správy, ako aj rôzne strategické dokumenty. Jednotlivé rozhodnutia úradu z kontrol vykonaných od roku 2009 sa nachádzajú v oficiálnom Vestníku alebo na webovej stránke.

V roku 2010 a 2011 vydal ÚVO Etický kódex³³ a interný Služobný poriadok,³⁴ ktoré sú záväzné pre všetkých zamestnancov úradu. Etický kódex obsahuje ustanovenia, súvisiace s prijímaním darov, konfliktom záujmov a nezávislosťou zamestnancov, pričom problematiku prijímania darov a iných výhod pokrýva len stručne. Kódex, ani iný relevantný právny predpis neobsahuje post-zamestnanecké obmedzenia vyplývajúce z ukončenia pracovného pomeru. Etický kódex nešpecifikuje sankcie za nedodržanie jeho ustanovení.

Úrad pre verejné obstarávanie			
Celkové skóre: 38/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 33/ 100	Zdroje	-	50
	Nezávislosť	25	25
Systém spravovania 67/ 100	Transparentnosť	100	75
	Zodpovedanie sa	75	50
	Mechanizmy integrity	50	50
Prínos 13/ 100	Kontrola finančnej efektivity	-	
	Odhaľovanie a stíhanie pochybení	0	
	Zlepšenie hospodárenia vlády	25	

4.11 Polícia

PZ v posledných rokoch prechádza významnými zmenami. Za najväčší problém PZ sa v súčasnosti považuje najmä kvalita ľudských zdrojov, pričom vysoká miera fluktuácie zamestnancov a nižšie štandardy pre prijímanie nových príslušníkov ovplyvňujú celkový výkon polície.³⁵

³² www.uvo.gov.sk/english/act25_2006.html. (naposledy navštívené 14.10.2011).

³³ www.uvo.gov.sk/download/2011/interne/eticky_kodex.pdf. (naposledy navštívené 14.10.2011).

³⁴ www.uvo.gov.sk/download/2011/interne/sluzobny_poriadok.pdf. (naposledy navštívené 14.10.2011).

³⁵ Rozhovor autora s J. Spišiakom, M. Žitným, P. Kovaříkom, a M. Žilinkom.

Nezávislosť polície je do značnej miery ohrozená politickým zasahovaním a absenciou ustanovení, súvisiacich s vymenovávaním a kariérnym postupom policajných funkcionárov.³⁶ PZ disponuje dostatočným technickým vybavením pre boj s korupciou, zaostáva však v schopnosti zamestnancov efektívne využívať tieto prostriedky.³⁷

Prístup k relevantným informáciám o činnosti PZ sa v uplynulom desaťročí zlepšil. Pretrvávajú však nedostatky v informovaní o majetkových pomeroch policajtov, keďže majetkové priznania sa podávajú len interne a nezverejňujú sa. Hoci je verejnosť schopná získať príslušné informácie o fungovaní PZ, niektoré aspekty, týkajúce sa transparentnosti práce polície, sú spochybňované. Kritici poukazujú na slabú komunikáciu smerom k verejnosti a médiám a na nedostatok transparentnosti v práci polície. Rozhodnutia sa zvyčajne robia za zatvorenými dverami a verejnosť nie je schopná získať relevantné informácie o aktivitách PZ.

Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že existujúci právny rámec je z hľadiska dosiahnutia lepšej integrity spravovania v tejto oblasti dostatočný a vytvára priestor pre kvalitný výkon a zodpovedanie sa za konanie PZ. Neexistencia nezávislého orgánu na riešenie sťažností na príslušníkov PZ však neumožňuje jeho úplnú kontrolu.

Najväčšími zmenami v oblasti zodpovedania sa polície verejnosti za činnosť sú nový prístup k zdieľaniu informácií a otvorenosť smerom k verejnosti. Je nevyhnutné presadiť ešte veľa zmien, najmä v oblasti nezávislého monitorovania činnosti a boja s rôznymi typmi neformálnych väzieb.

Neexistencia obmedzení v možnostiach ďalšieho zamestnania po skončení služby a neexistencia pravidiel na prijímanie darov a výhod sú považované z legislatívneho hľadiska za vážnu medzeru z pohľadu integrity polície. Mechanizmy integrity sú v praxi oslabené aj absenciou vzdelávania zamestnancov PZ v oblasti etických pravidiel.

Polícia			
Celkové skóre: 43/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 33/ 100	Zdroje	-	50
	Nezávislosť	25	25
Systém spravovania 46/ 100	Transparentnosť	50	50
	Zodpovedanie sa	75	25
	Mechanizmy integrity	50	25
Prínos 50/ 100	Trestné stíhanie prípadov korupcie	50	

³⁶ Rozhovor autora s J. Spišiakom, M. Žitným, P. Kovaříkom, a M. Žilinkom.

³⁷ Rozhovor autora s J. Spišiakom, M. Žitným, J. Ivorom.

4.12 Prokuratúra

Nezávislosť aj kvalita práce prokuratúry boli v poslednej dobe opakovane spochybňované, a to najmä v kontexte viacerých veľmi závažných káuz, ktoré boli a sú neprimerane dlhý čas neriešené, ale aj v dôsledku novely zákona o prokuratúre. Ústavný súd pozastavil účinnosť niektorých ustanovení novelizovaného zákona o prokuratúre, ktoré sa týkali hlavne kritizovaných disciplinárnych a výberových komisií. Práve v týchto ustanoveniach sa diskutovalo o tom, či novela neobmedzí nezávislosť prokuratúry, hoci je pravdepodobné, že zavedenie výberových komisií bude mať pozitívny efekt aj na nezávislosť, ale najmä na transparentnosť výberového procesu nových prokurátorov.

Pochybnosti o apolitickosti prokuratúry sú posilňované prípadmi vysoko postavených politikov, obvinených zo spáchania trestných činov, či prípadmi káuz financovania politických strán, ktoré neboli včas prešetrené.

Informovanie verejnosti o činnosti prokuratúry je pomerne slabé, čo sa odráža na nízkom povedomí občanov o úlohe a pôsobnosti prokuratúry. Zverejnenie majetkových priznaní prokurátorov je čisto formálne a neslúži verejnej kontrole. Na druhej strane, prokuratúra každoročne predkladá Národnej rade SR detailnú správu o svojich aktivitách za predchádzajúci rok. Mechanizmy integrity takmer neexistujú, a ak áno, vyžadovali by si značnú úpravu, aby začali plniť svoj cieľ. Právomoci prokurátorov v súvislosti s trestným činom korupcie sú primerané, dokonca v niektorých prípadoch ich možno považovať za mimoriadne (napríklad nasadzovanie agentov).

Prokuratúra			
Celkové skóre: 54/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 67/ 100	Zdroje	-	75
	Nezávislosť	75	50
Systém spravovania 46/ 100	Transparentnosť	100	25
	Zodpovedanie sa	75	50
	Mechanizmy integrity	25	0
Prínos 50/ 100	Stíhanie korupcie	50	

4.13 Verejný ochranca práv (ombudsman)

Inštitút verejného ochrancu práv (ďalej tiež ombudsman) bol na Slovensku zriadený v roku 1999 na základe modelu, uplatneného v susediacich krajinách. Napriek tomu, že podľa Ústavy³⁸ má byť verejný ochranca práv nezávislým a nestranným orgánom, osoba momentálne pôsobiaceho ombudsmana bola v minulosti politicky činná, čo v prípadoch

³⁸ Zákon č. 460/1992 Z.z.. Ústava Slovenskej republiky.

posudzovania činností verejnej správy voči občanom môže vzbudzovať pochybnosti o jeho neustrannosti. Rovnakú pochybnosť vzbudzuje aj dlhodobý pasívnym postojom k rôznym negatívnym spoločenským trendom, čo je tiež predmetom častej kritiky tretieho sektora.

V porovnaní napríklad s českým ombudsmanom je súčasný slovenský verejný ochranca práv výrazne menej verejne viditeľný. Jeho mediálna a verejná aktivita je minimálna, a aj preto je mediálne pokrytie činnosti Kancelárie verejného ochrancu v kontexte významu a poslania tejto inštitúcie nedostatočné. Napriek tomu, že ombudsman pravidelne participuje na verejných podujatiach, povedomie a informovanosť verejnosti o inštitúte ombudsmana a o jeho úlohe je na veľmi nízkej úrovni. Za najväčšie problémy v pôsobení verejného ochrancu práv považujeme znižovanie rozpočtu jeho kancelárie, úzku pôsobnosť verejného ochrancu práv a chýbajúcu PR stratégiu, ktorá by viedla k väčšej informovanosti verejnosti.

Kvalitný právny rámec pre zvyšovanie transparentnosti činnosti verejného ochrancu práv je pomerne dobre implementovaný. Správa o činnosti Kancelárie verejného ochrancu práv, ktorá je dostupná v tlačenej verzii aj v elektronickej podobe na internete, poskytuje prehľad o podnetoch a aj informácie o rozpočte kancelárie.³⁹

V súlade so zákonom o verejnom ochrancovi práv predkladá ombudsman parlamentu každý rok v prvom štvrtroku správu o činnosti, v ktorej uvedie svoje poznatky o dodržiavaní základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb orgánmi verejnej správy, a preloží tiež návrhy a odporúčania na nápravu zistených nedostatkov. Správa je verejne prístupná na webovej stránke Kancelárie verejného ochrancu práv, čo umožňuje verejnosti získať informácie o činnosti ombudsmana.

Zákon o verejnom ochrancovi práv,⁴⁰ ako aj interné predpisy súvisiace s konfliktom záujmov, stanovujú základný rámec pre integritu pôsobenia ombudsmana a jeho kancelárie. Akékoľvek snahy o ovplyvňovanie činnosti kancelárie, alebo činnosť vedúca k potenciálnemu konfliktu záujmov, sú zakázané.⁴¹ Základný rámec na zabezpečenie integrity ombudsmana tvoria formálne pravidlá,⁴² ktoré riešia predchádzanie konfliktu záujmov (politické tlaky, súkromný sektor), mlčanlivosť, sprístupnenie majetkového priznania a podobne.

Verejný ochranca práv			
Celkové skóre: 65 / 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 83/ 100	Zdroje	-	75
	Nezávislosť	100	75
Systém spravovania 88/ 100	Transparentnosť	100	75
	Zodpovedanie sa	75	75
	Mechanizmy integrity	100	100

³⁹ www.vop.gov.sk/spravy-o-cinnosti [citované 15.októbra 2011].

⁴⁰ § 6 a 7 zákona o verejnom ochrancovi práv.

⁴¹ Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom.

⁴² Ibid.

Prínos 25/ 100	Vyšetrovanie	50
	Presadzovanie dobrej praxe	0

4.14 Občianska spoločnosť

Existujúci právny rámec vytvára pre fungovanie občianskej spoločnosti na Slovensku priaznivé podmienky. Hoci sa vo verejnej diskusii často objavuje názor, že mimovládne organizácie majú v spoločnosti silné a vplyvné postavenie, v skutočnosti v mnohých prípadoch čelia problémom udržateľnosti finančných a ľudských zdrojov. Viaceré mimovládne organizácie nedostatočne diverzifikovali zdroje financovania, niektoré sú závislé výlučne na jednom finančnom zdroji či donorovi. Je pochopiteľné, že nedostatok finančných zdrojov sa negatívne prejavuje v kvalite a počte ľudí, ochotných dlhodobo pracovať v týchto inštitúciách.

Aj keď problematiku transparentnosti vnáša do verejnej diskusie najaktívnejšie práve neziskový sektor, aj vo vzťahu k fungovaniu jeho samotného sa táto otázka dostáva do popredia čoraz viac. Mimovládne organizácie požadujú transparentnosť pôsobenia štátu a právnických osôb, a tým zvyšujú aj nároky na otvorenosť a zodpovedanie sa za vlastné aktivity. V súčasnosti neexistujú jasné pravidlá, určujúce formu a rozsah informovania verejnosti o vlastných aktivitách.⁴³ Rozsah informácií o aktivitách mimovládnych organizácií sa preto rôzni, najmä v závislosti od veľkosti a typu organizácie. Hoci mimovládnym organizáciám nevyplýva z nijakého zákona povinnosť informovať verejnosť o svojej činnosti, mnohé z významnejších organizácií to robia, aby boli pre občanov i donorov dôveryhodné a čitateľné. Zverejnené výročné správy zvyčajne obsahujú detailné informácie o financovaní organizácie a jej darcoch. V súčasnosti si mnohé organizácie vytvárajú v rámci organizačnej štruktúry aj správne rady, ktorých zloženie je často zverejnené na ich webových stránkach.

V treťom sektore plošne neexistuje nijaký funkčný mechanizmus integrity, pričom pri riešení „prešľapov“ mimovládnych organizácií sa v praxi aplikuje reaktívny prístup. Niektoré združenia majú vlastný etický kódex (často požadovaný zo strany donorov), úplne však absentujú všeobecné pravidlá pre celý sektor.⁴⁴ Etický kódex organizácií je často pre členov nezáväzný.

Občianska spoločnosť zohrávala významnú úlohu pri odkrývaní korupčných prípadov a aktívne spolupracovala na tvorbe verejnej politiky v oblasti boja proti korupcii.

Občianska spoločnosť			
Celkové skóre: 64/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	prax
Kapacity 75/100	Zdroje	75	50
	Nezávislosť	100	75

⁴³ Rozhovor autora so splnomocnencom vlády SR pre tretí sektor F. Vagačom.

⁴⁴ Buldioski, G.: Think Tanks in Central and Eastern Europe in Urgent Need of a Code of Ethics, in: The International Journal of Not-for-Profit Law, vol.11, Issue 3, mája 2009.

Systém spravovania 42/100	Transparentnosť	-	50
	Zodpovedanie sa	-	50
	Integrita	-	25
Prínos 75/100	Tlak na zodpovedanie sa vlády	75	
	Reforma politiky	75	

4.15 Médiá

Právny rámec, upravujúci existenciu a fungovanie médií na Slovensku, vytvára priaznivé podmienky pre rôznorodosť a nezávislosť mediálneho sektora. Ústava zaručuje médiám slobodu prejavu, pričom nezávislosť médií a podmienky pre ich fungovanie upravujú viaceré zákony. Snahy o zasahovanie verejnej moci do nezávislej práce médií sa v súčasnosti vyskytujú zriedkavo a nie sú závažného charakteru, ide skôr o verbálne útoky bez výraznejšieho dopadu na správanie médií. Iné zasahovanie do nezávislej práce médií, ak sa vyskytne, sa týka skôr úsilia o presadenie ekonomických a nimi krytých politických záujmov. Reálnu hrozbu pre nezávislosť médií predstavuje zlá vymožitelnosť práva a zdĺhavosť súdnych sporov.

Právna úprava súvisiaca s transparentnosťou médií je pomerne podrobná, ale nepokrýva všetky aspekty fungovania médií a má isté medzery. Hoci médiá zvyčajne zverejňujú relevantné informácie o svojich aktivitách, tie sú často len čiastkové a v čase zverejnenia už neaktuálne. Médiá sú zo zákona povinné pravidelne raz za rok zverejniť štruktúru vlastníkov⁴⁵.

Legislatíva, upravujúca zodpovednosť médií, je v porovnaní s inými krajinami EÚ na štandardnej úrovni, ale aplikovanie práva v praxi trpí na zdĺhavosť a nejednoznačnosť výkladu noriem. Opravné mechanizmy, vzťahujúce sa na subjekt, ktorého dobrá povesť bola poškodená zverejnením nepravdivých údajov, sa líšia v závislosti od druhu média. Vo vzťahu k verejnosti vystupujú médiá zvyčajne zodpovedne. Konkrétne porušenie pravidiel, nesprávne či chybné spracovanie informácií si zvyčajne riešia médiá interne.

Hoci v praxi existuje niekoľko ustanovení ohľadom integrity médií, tie nepokrývajú všetky aspekty zabezpečenia integrity zamestnancov, majú skôr odporúčací charakter. V súčasnosti neexistuje samostatný zákon, ktorý by zabezpečoval integritu zamestnancov v mediálnej oblasti. Slovenský syndikát novinárov vydal Etický kódex, ktorý však nie je záväzný a jeho uplatňovanie závisí od ľubovoľného rozhodnutia jednotlivých médií.

Médiá sú pomerne aktívne v odhaľovaní korupcie, ale ich úsilie trpí na nedostatočné kapacity pre dôslednú investigatívnu činnosť.

⁴⁵ § 6 odsek 2 a 3 Tlačového zákona.

Médiá			
Celkové skóre: 69/ 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 81/ 100	Zdroje	75	100
	Nezávislosť	100	50
Systém spravovania 58/ 100	Transparentnosť	50	50
	Zodpovedanie sa	75	75
	Mechanizmy integrity	50	50
Prínos 67/ 100	Vyšetrovanie a odhaľovanie korupcie	50	
	Informovanie verejnosti o korupcii	50	
	Informovanie verejnosti o aktivitách vlády	100	

4.16 Podnikateľské prostredie

Podnikateľské prostredie na Slovensku sa od začiatku premeny centrálne plánovanej ekonomiky na ekonomiku trhovú (teda po roku 1989) zásadne zmenilo. Celkovo sa dá povedať, že podnikateľské prostredie – a to nielen podmienky pre podnikanie, ale aj etická vyspelosť a spoločenská zodpovednosť samotných podnikateľov – sa vytrvalo zlepšuje, tento trend však nie je bez výkyvov.

Osobitne v prvých rokoch po Novembri 1989 (uskutočnením tzv. „šokovej terapie“, teda radikálnej reformy ekonomiky v rokoch 1990 – 1992) a následne po skončení éry vládnutia Vladimíra Mečiara (po roku 1998) sa podnikateľské prostredie dramaticky zlepšovalo. Úloha štátu v ekonomike sa privatizáciou a dereguláciou znižovala, regulačné mechanizmy aj samotný rozsah regulácie sa postupne dostali na úroveň, štandardnú v krajinách Európskej únie. Zároveň sa prijali mnohé opatrenia na zvýšenie transparentnosti (napríklad Obchodný register na internete, zrušenie akcií na doručiteľa a pod.), ako aj mnohé protikorupčné opatrenia (napríklad povinné zverejňovanie zmlúv s verejným sektorom na internete).

Podnikateľské prostredie sa nezlepšovalo bez výkyvov – napríklad v rokoch 2002-2006 (počas Ficovej vlády) všetky merania kvality podnikateľského prostredia na Slovensku indikovali stagnáciu, respektíve zhoršenie tohto prostredia, a to najmä pre neštandardné zásahy do regulácie (napríklad zmeny vo fungovaní ÚRSO alebo ÚDZS), úsilie zneistiť sporiteľov v 2. dôchodkovom pilieri, výrazné zhoršenie výsledkov hospodárenia štátu a výrazný nárast pociťovanej korupcie. Spolu s týmito faktormi má výrazný negatívny vplyv na podnikanie (podľa niektorých výskumov dokonca najdôležitejší) veľmi zlá vymáhateľnosť zákonov a vysoká miera právnej neistoty.⁴⁶

⁴⁶ Anonymný rozhovor s autorom, 16.6.2011 a potvrdený anonymným zdrojom 17.6.2011; a The Heritage Foundation: www.heritage.org/index/country/Slovakia#property-rights [cit. 16. júna 2011].

Čo sa týka integrity spravovania, slovenská legislatíva neobsahuje ustanovenia, ktoré by sa týkali zodpovedania sa obchodných spoločností za svoju činnosť. Pravidlá v tejto oblasti sú riešené spravidla v interných smerniciach firiem, ak nimi podnikateľské subjekty disponujú. Pokiaľ ide o korupciu, v praxi väčšina spoločností jej výskyt nenahlási, keďže korupciu (respektíve akúkoľvek spojitosť svojej firmy s témou korupcie) vnímajú ako negatívny marketing.⁴⁷ Legislatíva zároveň nevyžaduje od účastníkov obchodných súťaží, aby mali implementované programy či opatrenia na zabezpečenie adekvátnej úrovne podnikateľskej etiky. Korporátnymi etickými kódexmi disponujú najmä zahraničné spoločnosti, niektoré z nich (napríklad banky) majú navyše profesionálnych protikorupčných kontrolórov („compliance officers“). Vymáhateľnosť etických kódexov je v skutočnosti pomerne nízka, čo je možno vidieť na výskyte úplatkov v podnikateľskej sfére.⁴⁸ Opatrenia na ochranu *whistleblowerov*, teda ľudí, ktorí oznámia trestný čin alebo nekalé praktiky, v praxi takmer neexistujú.

Aktivity obchodných spoločností v potieraní korupcie sú minimálne. Odhalenie korupcie je v mnohých firmách vnímané ako potvrdenie vlastného zlyhania, preto podnikateľské subjekty sú v presadzovaní opatrení na odhaľovanie korupcie veľmi málo iniciatívne, respektíve pasívne. To isté platí, až na niekoľko výnimiek, aj o podnikateľoch vo vzťahu k iniciatívam na presadenie etických princípov v podnikateľskom prostredí, kde pasivitu mnohí vysvetľujú najmä obavou z možnej straty obchodných príležitostí.

Podnikateľské prostredie			
Celkové skóre: 44 / 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 75 / 100	Zdroje	100	100
	Nezávislosť	50	50
Systém spravovania 33 / 100	Transparentnosť	50	25
	Zodpovedanie sa	50	25
	Mechanizmy integrity	50	0
Prínos 25 / 100	Protikorupčné politiky	50	
	Podpora tretieho sektora	0	

4.17 Eurofondy

Téma eurofondov je na Slovensku kontroverznou – na jednej strane ide o vítanú a potrebnú pomoc zo strany Európskej únie pre Slovensko, na druhej strane je však manažment rozdeľovania tejto finančnej pomoci spojený s mnohými podozreniami z neefektívnosti a korupcie.

⁴⁷ Rozhovor autora s osobou, ktorá si neželá byť menovaná.

⁴⁸ www.heritage.org/index/Visualize?countries=slovakia&type=9 [cit. 3. júna 2011].

Nezávislosť pri rozhodovaní o čerpaní finančnej pomoci z EÚ ohrozujú najmä nedostatočné mechanizmy na zabránenie zásahom do výberového procesu od tretích osôb/subjektov. Napriek pozitívnym zmenám v ostatnom období v niektorých rezortoch sú opatrenia v oblasti transparentnosti často povrchné a teda nedostatočné na to, aby zabránili neželanému konaniu. Takmer úplne absentujú mechanizmy integrity, ktoré by jasne definovali štandardy v oblasti konfliktu záujmov či etického kódexu. Nedostatočná je komunikačná a vzdelávacia stratégia rezortov v oblasti protikorupčných aktivít⁴⁹, a to napriek skutočnosti, že oblasť štrukturálnych fondov bola v ostatných rokoch v podozrení viacerých korupčných škandálov. Svoju úlohu v boji proti korupcii tak rezorty, napriek dostatočným zdrojom na PR, vôbec nevládajú.

Eurofondy			
Celkové skóre: 33 / 100			
	Indikátor	Legislatíva	prax
Kapacita 50 / 100	Zdroje	-	75
	Nezávislosť	50	25
Systém spravovania 50 / 100	Transparentnosť	50	50
	Zodpovedanie sa	75	50
	Integrita	50	25
Prínos 0 / 100	Vzdelávanie verejnosti	0	
		-	

4.18 Regulačné orgány poskytovateľov služieb

Cieľom pilieru je analýza regulátorov poskytovateľov služieb na Slovensku so zameraním na Protimonopolný úrad (ďalej len PMÚ), Telekomunikačný úrad (TÚ SR) a na Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO). Vzhľadom na ich rozdielnosť nie sú indikátory v rámci pilieru skórované.

Protimonopolný úrad SR

Momentálny rozpočet úradu je nepostačujúci a spôsobuje úradu problémy v jeho prevádzke.⁵⁰ PMÚ má problém získať z externého prostredia kvalitné odborné analýzy, ako aj adekvátne finančne ohodnotiť vysokokvalifikovaných zamestnancov. Úrad je dlhodobo vnímaný ako profesionálny, nestranný a nezávislý.⁵¹

⁴⁹ Rozhovor autora s Marcelou Zubriczkou, Zuzanou Polačkovou a anonymným zdrojom.

⁵⁰ Rozhovor vedúceho zamestnanca, ktorý chcel zostať v anonymite, s autorom, v Bratislave, Máj 2011.

⁵¹ Rozhovor vedúceho zamestnanca; interného odborníka, s autorom.

Úroveň zodpovedania sa za svoju činnosť je dostatočná. V súlade so zákonom o hospodárskej súťaži má PMÚ povinnosť predkladať vláde SR správu o svojej činnosti, a to aspoň raz ročne, alebo kedykoľvek o to vláda požiada. Podľa § 24 zákona č. 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže je PMÚ povinný zverejniť právoplatné rozhodnutie úradu, oznámenie o koncentrácii, a ak to povaha veci nevyklučuje, začatie konania vo všetkých ostatných veciach, vyplývajúcich z ustanovení tohto zákona. Verejnosť má voľný prístup ku všetkým výročným správam, ako aj strategickým dokumentom PMÚ, prostredníctvom webovej stránky úradu.

Podobne ako aj pri iných ústredných orgánoch štátnej správy, aj PMÚ má nedostatky pri definovaní pravidiel konfliktu záujmov a etických pravidiel. PMÚ disponuje vlastným Pracovným poriadkom, ktorý zjednocuje predpisy pre zamestnancov úradu. Dokument síce obsahuje ustanovenia ohľadom konfliktu záujmov, ale na druhej strane len stručne upravuje pravidlá prijímania darov a iných výhod. Tento dokument je však dostupný len na požiadanie

Telekomunikačný úrad SR

TÚ SR disponuje dostatočnými finančnými aj ľudskými zdrojmi. V zmysle zákona č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov⁵² je TÚ SR národný regulátor a cenový orgán, ktorý spolupracuje s Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií, pričom zodpovedá za vlastnú agendu. TÚ SR je ako rozpočtová organizácia viazaná na rozpočtovú kapitolu Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Personálna nezávislosť TÚ SR bola zriadená v dôsledku intervencie zo strany Európskej komisie prostredníctvom novely zákona o elektronických komunikáciách, ktorá v súčasnosti neumožňuje odvolať predsedu a podpredsedu úradu pred uplynutím funkčného obdobia.⁵³ V roku 2008 bol verejným hlasovaním v NR SR odvolaný predseda TÚ SR kvôli nedodržiavaniu stratégie pri prechode z analógového vysielania na digitálne.⁵⁴ Podľa odvolaného predsedu však skutočný dôvod predstavovali dohody medzi hlavnou vládnu stranou a komerčnými televíziami, ktoré sa zaviazali, že vo svojom vysielaní nebudú silno kritické voči vláde výmenou za výhodné podmienky tendra, ktoré by vytlačili konkurenciu z digitálneho vysielania.⁵⁵ Ako skonštatoval jeden z externých odborníkov,⁵⁶ odvolanie predsedu bolo jasným znakom zasahovania vlády do činnosti nezávislého regulačného úradu.

Z hľadiska transparentnosti a zodpovedania sa za svoju činnosť je TÚ SR povinný zverejňovať výročnú správu, návrhy k legislatívnym rozhodnutiam, výsledky analýz relevantných trhov, návrhy o regulačných rozhodnutiach, regulačné nariadenia, tender na nákup tovarov, ako aj objednávky služieb, tovarov a faktúry. Verejnosť má prístup ku všetkým výročným správam, rozhodnutiam TÚ SR, ako aj iným strategickým dokumentom. TÚ SR podlieha kontrole NKÚ a má povinnosť predkladať NR SR správu o svojej činnosti.

Hoci TÚ SR nedisponuje osobitným etickým kódexom, má zavedený platný Služobný poriadok a Pracovný poriadok.⁵⁷ Ani jeden z týchto dokumentov však nie je prístupný na internete a ani jeden sa nevenuje problematike konflikte záujmov alebo pravidlám ohľadom prijímania darov.

⁵² Zákon č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách, v znení neskorších predpisov („zákon o elektronických komunikáciách“).

⁵³ www.teleoff.gov.sk/index.php?ID=9. [cit. 17.6.2011].

⁵⁴ The Slovak Spectator, 5 decembra 2008, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/33785/10/parliament_dismisses_telecommunication_office_chairman.html [cit. 9 mája 2011].

⁵⁵ The Slovak Spectator, 9. decembra 2008, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/33821/10/european_commission_demands_government_report_on_macaj_dissal.html. [cit. 19 mája 2011].

⁵⁶ Rozhovor autora s Tomášom Czwtkovicsom, vedúcim editorom týždenníka TREND, v Bratislave, máj 2011.

⁵⁷ Ibid.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

Súčasný rozpočet ÚRSO neobmedzuje vo výraznejšej miere jeho chod.⁵⁸ Snaha MH SR o novelu zákona o regulácii v sieťových odvetviach, ktorá predpokladala, že predsedu ÚRSO bude menovať vláda a Regulačná rada bude zrušená, narazila na odpor u premiérky, ktorá ju vnímala ako snahu o politizáciu nezávislého regulátora.⁵⁹

Kompetencie úradu sú upravené zákonom č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach. Za prípravu regulačnej politiky je zodpovedná Regulačná rada ako nezávislý kolektívny orgán pre stratégiu a riadenie regulácie v sieťových odvetviach.⁶⁰

Z hľadiska transparentnosti a zodpovedania sa za svoju činnosť, ÚRSO v súlade so zákonom č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach, uverejňuje vo Vestníku úradu a na internetovej stránke právoplatné rozhodnutia a správu o svojej činnosti, zverejňuje správu o dodržiavaní pravidiel pre fungovanie trhu s elektrinou a plynom, poskytuje pre ministerstvo informácie o pridelených kapacitách spojovacích vedení pre cezhraničnú výmenu elektriny a poskytuje na požiadanie orgánov Európskej únie údaje o regulovaných činnostiach. ÚRSO podlieha kontrole NKÚ.⁶¹ ÚRSO má taktiež povinnosť predkladať NR SR k 31. máju správu o svojej činnosti, ako aj správu o vykonávaní regulačnej politiky za predchádzajúci rok. Napriek tomu, že webová stránka ÚRSO je po obsahovej stránke takmer vyčerpávajúca, chýba jej pravidelná aktualizácia.⁶²

Z dostupných informácií vyplýva, že v oblastiach etiky sa ÚRSO riadi zákonom o štátnej službe.⁶³

Integrita

Legislatívne ustanovenia v súvislosti s integritou zamestnancov regulačných úradov, ich predsedov a podpredsedov, sú obsiahnuté v zákone č. 400/2009 o štátnej službe.⁶⁴ Zamestnanci štátnej správy nemôžu prijať dary alebo iné výhody okrem darov určitej hodnoty alebo výhod poskytovaných zamestnávateľom.⁶⁵ Univerzálny etický kódex pre zamestnancov štátnej správy, ktorý by podrobnejšie upravoval otázky integrity zamestnancov, v súčasnosti neexistuje.

V zmysle zákona o štátnej službe sa na zamestnancov štátnej správy nevzťahujú žiadne opatrenia súvisiace s prechodom do súkromnej sféry.⁶⁶ Majetkové priznania zamestnancov štátnej správy nie sú overované nezávislým audítorom.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Plus 7 dní, 21 júla 2011, dostupné na: www.plus7dni.sk/plus7dni/rozhovor/drahy-plyn.html. [cit. 16.11.2011].

⁶⁰ Zákon č. 142/2010 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 656/2004 Z.z. o energetike a zákon č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach.

⁶¹ www.urso.gov.sk/sk/legislativa/zakony [cit 10. októbra 2011].

⁶² Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, Výročná správa 2010, Bratislava, 2011.

⁶³ Písomná komunikácia s p. Jančiarovou, hovorkyňou Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, Bratislava, 2. júna 2011.

⁶⁴ Zrušený Zákon č. 312/2001 Z.z. zákona o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁶⁵ § 61 Zákona o štátnej službe.

⁶⁶ Obmedzenia sa vzťahujú len na predsedov ústredných štátnych orgánov, ale nie na regulačné orgány poskytovateľov služieb.

4.19 Záujmové skupiny

V rámci piliera záujmové skupiny boli hodnotené tri stavovské organizácie, konkrétne Advokátska komora, Komora exekútorov a Notárska komora. Všetky tri organizácie reprezentujú svojich členov a presadzujú ich záujmy. Členstvo v komorách je povinné pre všetkých, ktorí majú záujem o vykonávanie uvedenej činnosti. To znamená, že ani advokát, ani exekútor či notár nemôžu pôsobiť a vykonávať svoju činnosť bez členstva v relevantnej komore. Členstvo je v daných komorách spoplatnené a tvorí základ financovania chodu komory. Štát reguluje jednotlivé komory odlišne, v závislosti od služieb, ktoré ich členovia pre štát poskytujú. V prípade Advokátskej komory je regulácia štátu obmedzená a vzťahuje sa najmä na pôsobenie členov a vcelku široké definovanie pôsobnosti a právomocí komory. Počet členov komory je neobmedzený, členské príspevky a ich výška v plnej kompetencii orgánov komory.

Komora exekútorov a činnosť exekútorov je na rozdiel od advokácie omnoho viac regulovanou oblasťou. Podľa Exekučného poriadku Ministerstvo spravodlivosti SR dohliada na činnosť exekútorov a činnosť SKE.⁶⁷ Ministerstvo sleduje, či sú postupy exekútorov v konkrétnych veciach v súlade so zákonom, vykonáva pravidelné previerky exekútorských úradov a spisov, a hodnotí správy komory o výsledkoch exekučnej činnosti a výsledkoch prešetrovania sťažností na činnosť exekútorov.⁶⁸ Samotná komora vykonáva dohľad nad činnosťou exekútorov.⁶⁹

Oblasť činnosti notárov a Notárskej komory SR je tiež regulovaná zo strany štátu, konkrétne prostredníctvom ministerky spravodlivosti dochádza k regulácii počtu notárskych úradov⁷⁰. Notári sú vyberaní v rámci výberových konaní, ktoré uskutočňuje prezídium komory podľa kritérií stanovených v Notárskom poriadku. Dôležitým ustanovením z hľadiska nezávislosti komory je úprava výberového konania. Napriek tomu, že konanie je vedené prezídiom komory, ministerstvo (na základe rozhodnutia ministra spravodlivosti) môže (ale nemusí) za seba delegovať dvoch zástupcov do prezídia komory, aby sa mohli zúčastniť rozhodovania vo výberovom konaní.

Spoločným nedostatkom uvedených komôr je nízka kvalita existujúcich nástrojov zodpovedania sa za svoju činnosť, ako aj transparentnosti vykonávania činnosti, čo znižuje reálnu možnosť verejnej kontroly. Zákon o advokácii nevyžaduje zverejňovanie zoznamu členov Slovenskej advokátskej komory, ich životopisov alebo majetkových priznaní. Rovnako absentujú ustanovenia, ktoré by vyžadovali zverejňovanie informácií o samotnej komore, ako napr. štatistiky o jej činnosti, rozpočte alebo povinnosť zverejňovať výročné správy. Komora neposkytuje tieto informácie ani nad rámec zákona. Obdobná situácia je aj v prípade exekútorov a notárov.

Komora exekútorov ako aj Notárska komora SR majú vypracovaný etický kódex, ktorý upravuje povinnosti členov pri výkone svojej činnosti. Etický kódex súdneho exekútora obsahuje ustanovenia týkajúce sa povinností exekútorov voči štátu, súdom a iným orgánom, a účastníkom exekučného konania a tretím osobám. Kódex ďalej reguluje povinnosti exekútorov voči koncipientom a zamestnancom, exekútorskému úradu a komore. Etický kódex notára upravuje povinnosti notára voči štátu a širokej verejnosti, povinnosti notára voči svojim klientom, a záväzky notára voči svojej profesii. Porušenie Etického kódexu notárom môže predstavovať dôvod na uloženie disciplinárneho opatrenia.

⁶⁷ § 8, ods. 1 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ § 212, ods. 3 ibid.

⁷⁰ Dostupné na www.notar.sk/Notarskakomora/Vyberovekonania.aspx.

V prípade Slovenskej advokátskej komory nahrádza čiastočne etický kódex tzv. advokátsky poriadok, ktorý obsahuje ustanovenia týkajúce sa povinností advokátov voči klientom, iným advokátom a advokátskej komore, ktoré vychádzajú zo zákona a etických noriem⁷¹.

Uvedené komory majú dobre rozvinutú vnútornú štruktúru spravovania. Z hľadiska boja proti korupcii však uvedené komory zohrávajú skôr pasívnu úlohu a na verejnosti nevystupujú aktívne pri presadzovaní protikorupčných opatrení.

⁷¹ Advokátsky poriadok, dostupný na: www.sak.sk.

5. Základné charakteristiky spoločnosti

Štyri oblasti vytvárajúce základnú štruktúru pre uplatnenie systému integrity spravovania, ktoré reflektujú politický, spoločenský ekonomický a kultúrny kontext Slovenskej republiky. Ich zahrnutie v štúdiu NIS má za cieľ umožniť externému pozorovateľovi lepšie pochopiť kontext, v ktorom sa národný systém integrity spravovania formuje.

5.1 Kultúra

Skóre: 50

Oblasť Kultúra opisuje, do akej miery ovplyvňujú etické normy a hodnoty spoločnosti možnosti boja proti korupcii.

Kvalita spravovania spoločnosti, uplatňovanie etických štandardov a úroveň boja proti korupcii na Slovensku do značnej miery súvisia s nízkou mierou dôvery v spoločnosti a slabou mierou presadzovania hodnôt integrity v spoločnosti. Dôvera verejnosti na Slovensku je vo všeobecnosti pomerne nízka. Podľa prieskumu Európskej Komisie (ďalej len EK) *Eurobarometer*, ktorý sa uskutočnil na jeseň roku 2010, väčšina občanov SR nedôveruje verejným inštitúciám. Len 37% respondentov vyjadrilo dôveru Národnej rade SR⁷² a len 36% dôveruje vláde.⁷³ Dôvera občanov SR voči justícii a právnemu systému je ešte nižšia, pričom len 32% Slovákov dôveruje súdnej moci a právnemu systému a 65% im naopak nedôveruje.⁷⁴ Na druhej strane však slovenskí občania prechováajú vysokú mieru dôvery k inštitúciám Európskej únie (ďalej len EÚ), ktorá je podstatne vyššia ako európsky priemer.⁷⁵ Miera dôvery medzi Slovákami samotnými je obzvlášť nízka, len 21% ľudí považuje svojich spoluobčanov, čiže ľudí mimo okruhu najbližších, za dôveryhodných.⁷⁶

Približne polovica Slovákov je vo všeobecnosti spokojná s mierou demokracie vo svojej krajine.⁷⁷ Ako vyplýva z prieskumu *Pew Global Attitudes Project* z roku 2010, demokratické hodnoty na Slovensku sú všeobecne uznávané, hoci miera podpory pre tieto hodnoty je v spoločnosti nižšia ako vo väčšine krajín strednej a východnej Európy.⁷⁸ Napríklad len 57% občanov Slovenska považuje spravodlivý súdny proces za veľmi dôležitý,⁷⁹ len 43% opýtaných považuje za dôležité slobodné voľby a len 42% považuje za dôležitú slobodu tlače.⁸⁰

Slováci vnímajú korupciu ako problém, pričom podľa výsledkov prieskumu *Eurobarometer 2009* si až 83% Slovákov myslí, že korupcia predstavuje závažný problém v krajine (priemer EÚ je 87%).⁸¹ Väčšina respondentov na Slovensku (58%) sa vyjadrila, že hlavným faktorom,

⁷² Európska komisia, Národná správa Slovensko, Standard Eurobarometer 74 / jeseň 2010.

http://ec.europa.eu/slovensko/documents/narodna_sprava_eurobarometer_74.pdf.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ The 2011 Legatum Prosperity Index. www.prosperity.com/pdf/Slovakia.pdf.

⁷⁷ <http://pewresearch.org/pubs/1554/hungary-economic-discontent-democracy-communism> [cit. 23.11.2011].

⁷⁸ <http://pewresearch.org/pubs/1554/hungary-economic-discontent-democracy-communism> [cit. 23.11.2011].

⁷⁹ <http://pewresearch.org/pubs/1598/czech-republic-pre-election-still-support-democracy-free-market-despite-economic-pessimism> [cit. 23.11.2011].

⁸⁰ <http://pewresearch.org/pubs/1598/czech-republic-pre-election-still-support-democracy-free-market-despite-economic-pessimism> [cit. 23.11.2011].

⁸¹ Európska Komisia, *Attitudes of Europeans towards Corruption*, Full report, Eurobarometer, November 2009, s. 11.

ktorý prispieva k vysokej miere korupcie, je nedostatočné potrestanie páchatel'ov korupcie.⁸² Drvivá väčšina respondentov sa nazdáva, že korupcia existuje na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, a takisto aj v ich príslušných orgánoch.⁸³ Z prieskumu ďalej vyplýva, že podľa mienky každého druhého občana je korupcia veľmi rozšírená na súdoch a prokuratúre.⁸⁴ Približne 25% Slovákov verí, že inštitúcie EÚ sú nápomocné pri riešení problematiky korupcie.⁸⁵

5.2 Ekonomika

Skóre: 75

Oblasť Ekonomika opisuje, do akej miery socioekonomická situácia ovplyvňuje základné predpoklady na boj proti korupcii.

Výkon slovenskej ekonomiky bol v uplynulom desaťročí charakterizovaný prudkým hospodárskym rastom, ale aj pretrvávajúcou vysokou zraniteľnosťou na externé šoky a nedostatkom schopnosti a ochoty uskutočniť ďalšie štrukturálne reformy, nevyhnutné pre udržateľnosť vysokého rastu ekonomiky (osobitne reformu vzdelávacieho systému). Slovensko zaznamenalo vysoký rast ekonomiky v rokoch 2000 až 2008, a to najmä v dôsledku ekonomických reforiem, ktoré sa s nevídanou rýchlosťou a v nevídanom rozsahu uskutočnili počas vlády M. Dzurindu v rokoch 2002-2006. V roku 2007 hrubý domáci produkt (ďalej len HDP) medziročne vzrástol o 10,6%, čo predstavovalo najvyšší rast v celej EÚ.⁸⁶ Ekonomický rast však v dôsledku nástupu globálnej hospodárskej krízy začal prudko klesať a v roku 2009 bol tento rast dokonca záporný (-4,7%).⁸⁷ V roku 2010 slovenská ekonomika opäť medziročne rástla (4%), čo predstavovalo druhý najlepší výsledok spomedzi všetkých 27 členských krajín EÚ.⁸⁸

Slovensko dlhodobo zápasí s relatívne vysokou mierou nezamestnanosti, ktorá je dôsledkom dedičstva nevhodnej štruktúry ekonomiky, podoby hospodárskej politiky v 90. rokoch, neschopnosti pritiahnúť viac významných priamych zahraničných investícií, sociálnou vylúčenosťou veľkej skupiny občanov (osobitne Rómov) a pod. Miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla najvyššiu úroveň v roku 2001, až 19%.⁸⁹ Po ozdravení bankového sektora, verejných financií a prijatí viacerých štrukturálnych reforiem sa neskôr miera nezamestnanosti začala výrazne znižovať. V roku 2008 po prvýkrát od začiatku ekonomickej transformácie klesla pod úroveň 10%.⁹⁰ O rok neskôr, v dôsledku hospodárskej krízy, však opäť vzrástla na 12% a aj napriek pomalému zotavovaniu sa ekonomiky v rokoch 2010 a 2011 stále neklesá.⁹¹ Najväčší problém predstavuje dlhodobá nezamestnanosť, pričom až 50% nezamestnaných v roku 2009 bolo bez práce dlhšie ako jeden rok.⁹²

Z hľadiska bohatstva je Slovensko považované za krajinu s vysokými príjmami. Podľa Svetovej banky dosiahol hrubý domáci produkt na jedného obyvateľa v roku 2010 hodnotu

⁸² Ibid., str. 34

⁸³ Ibid., str. 16.

⁸⁴ www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/02/Sipos141209tlacsprava.pdf (citované 7. októbra 2011).

⁸⁵ Európska Komisia, Attitudes of Europeans towards Corruption Full report, Eurobarometer, november 2009, str. 55

⁸⁶ Eurostat. (cit. 7. októbra

2011].<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsieb020&plugin=1>

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Svetová banka (2011): World Development Indicators (Edition: September 2011).

<http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS> (citované 7. októbra 2011).

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Ibid.

⁹² Svetová banka (2011): World Development Indicators (Edition: September 2011).

<http://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.LTRM.ZS/countries> (citované 7. októbra 2011).

16.210 USD.⁹³ Príjem na Slovensku je rozdelený pomerne rovnomerne, ako ukazuje medzinárodné porovnanie tzv. Giniho koeficientu, ktorý meria celkovú nerovnomernosť rozloženia príjmov medzi jednotlivcami a domácnosťami v rámci hospodárstva. Podľa prieskumu o príjmoch a životných podmienkach EÚ-SILC z roku 2009 sa výška Giniho koeficientu na Slovensku pohybuje okolo 0,25.⁹⁴ Ten sa meria na stupnici od 0 po 1, pričom väčšia hodnota na stupnici predstavuje väčšiu nerovnomernosť rozloženia príjmov.

V roku 2009 sa miera ohrozenia chudobou na Slovensku pohybovala okolo 11% populácie,⁹⁵ pričom ženy boli ohrozené chudobou viac ako muži.⁹⁶ Z vekových skupín bola najohrozenejšia skupina mladých ľudí vo veku 18 rokov (16,8%), ďalej mladí vo veku 18 -24 rokov (13%) a starší ľudia nad 65 rokov.⁹⁷ Medzi vekové kategórie, ktoré boli chudobou ohrozené najmenej, patrili občania od 24 do 54 rokov (9,6%) a 55 až 64 rokov (6,1%).⁹⁸

Z výskumov však vyplýva, že pomerne veľká časť obyvateľov Slovenska je postihnutá materiálnou depriváciou. Miera materiálnej deprivácie je definovaná ako podiel populácie, čeliaci vynútenému nedostatku aspoň 3 z 9 položiek stanovených Výborom pre sociálnu ochranu (ďalej len SPR), ktoré si domácnosť nemôže finančne dovoliť.⁹⁹ Podľa údajov z prieskumu EÚ-SILC 2009 si 24,5% občanov SR¹⁰⁰ nemôže finančne dovoliť aspoň tri položky z tohto zoznamu, týkajúce sa niektorých tovarov a služieb ako napríklad televízor, možnosť pravidelne konzumovať bielkoviny, schopnosť splatiť nečakané výdavky.¹⁰¹ Napriek tomu, že situácia sa od roku 2005 zlepšuje (vtedy postihovala 43% Slovákov)¹⁰², miera materiálnej deprivácie na Slovensku zostáva stále vysoká a je výrazne vyššia ako priemer EÚ (17,1%).¹⁰³

Výdavky na sociálne zabezpečenie občanov predstavovali na Slovensku v roku 2008 podiel 16% HDP. Slovensko tak skončilo pod priemerom 27 krajín EÚ, ktorý predstavoval 26,3% HDP.¹⁰⁴ Ústava SR zaručuje občanom právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť,¹⁰⁵ pričom v roku 2006 podľa prieskumu Eurostatu 0,6% respondentov uviedlo, že zdravotná starostlivosť pre nich z rôznych dôvodov nebola dostupná.¹⁰⁶

Pre ekonomický vývoj na Slovensku je veľmi dôležitá aj dopravná infraštruktúra, respektíve jej dobudovanie. Na začiatku roka 2011 Slovensko disponovalo cestnou infraštruktúrou v celkovej dĺžke 17 985 km, z čoho diaľnice predstavovali 416 km a rýchlostné cesty 190 km.¹⁰⁷ Dve najdôležitejšie ekonomické a obchodné centrá Slovenska – mestá Bratislava a Košice –

⁹³ Svetová banka (2011): World Development Indicators (Edition: September 2011).

<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GNP.PCAP.CD>. (citované 7. októbra 2011).

⁹⁴ Eurostat. [cit. 7.10.2011]

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tessi190&plugin=1>.

⁹⁵ Eurostat. [cit. 7.10.2011]

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsisc030&language=en>.

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ "Glossary:Material deprivation" - Statistics Explained [cit. 7.10.2011]

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Material_deprivation#.

¹⁰⁰ Eurostat. [cit. 7.10.2011].

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tessi080&plugin=1>

¹⁰¹ "Glossary:Material deprivation" - Statistics Explained [cit. 7.10.2011]

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Material_deprivation_rate

¹⁰² Eurostat. [cit. 7.10.2011].

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tessi080&plugin=1>.

¹⁰³ Eurostat. [cit. 7.10.2011].

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tessi080&plugin=1>.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Článok 40 zákona č. 460/1992 Z. z. Ústava Slovenskej republiky.

¹⁰⁶ Eurostat.

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsdph270&language=en>. [cit. 7.10.2011].

¹⁰⁷ Road Data Bank, Review of Road Network Data in the Slovak Republic, (Bratislava, 2011), str. 8. www.cdb.sk/files/output/ck_kraj_okres_2011/index.html [cit. 7.10.2011].

nie sú prepojené diaľnicou, ale podľa súčasných plánov by sa mal východ a západ Slovenska prepojiť diaľnicou približne v roku 2017.¹⁰⁸

Slovensko má pomerne dobre rozvinutú komunikačnú a informačnú infraštruktúru. V roku 2009 používalo 75 zo 100 ľudí internet, pričom priemer EÚ sa pohybuje okolo 67 ľudí zo 100.¹⁰⁹

Podľa hodnotenia podnikateľského prostredia Svetovej banky *Doing Business 2011* sa Slovensko nachádza na 41. mieste z rebríčka 183 ekonomík sveta.¹¹⁰ K silnejším kategóriám Slovenska podľa tejto správy patria registrácia majetku (9. miesto), prístup k úverom (15. miesto) a ukončenie podnikania (33. miesto).¹¹¹ Naopak, pozícia Slovenska je slabá v nasledovných kategóriách: ochrana investorov (109. miesto), výška daní a administratívna záťaž vyplývajúca z platenia daní (122. miesto) a náklady súvisiace s cezhraničným obchodom (102. miesto).¹¹²

5.3 Politika

Skóre: 75

Oblasť Politika opisuje, do akej miery sú politické inštitúcie pevnou súčasťou systému integrity.

Slovensko je parlamentnou demokraciou so systémom viacerých politických strán. V hodnotení demokracie a trhového hospodárstva na základe transformačného indexu nadácie Bertelsmann dosiahlo Slovensko 10. miesto zo 125 hodnotených krajín sveta.^{113/114} Slovensko je členom EÚ a všetkých významných a relevantných medzinárodných organizácií ako NATO, WTO, OECD a OBSE.

Hlavou štátu je *prezident republiky*, ktorý je volený občanmi v priamom hlasovaní. Najvyšší zákonodarný orgán je *NR SR* (150 zvolených poslancov), ktorej členovia sú volení pomerným volebným systémom. Najvyšším orgánom výkonnej moci je *vláda*, ktorú vedie predseda vlády. *Ústavný súd* je osobitný, nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o súlade noriem nižšej právnej sily s normami vyššej právnej sily, rozhoduje aj o rôznych sťažnostiach proti porušeniu ústavných práv, podáva výklad ústavy alebo ústavných zákonov. *Verejný ochranca práv* ochraňuje práva a slobody občanov v konaniach pred orgánmi verejnej správy. *Najvyšší súd Slovenskej republiky* je vrcholný orgán súdnej moci v systéme súdov Slovenskej republiky.

Voľby na Slovensku sú slobodné a nestranné, konajú sa na národnej a komunálnej úrovni v pravidelných, ústavou definovaných intervaloch. Medzi politickými stranami prevláda otvorená súťaž. Ako sa uvádza v správe OBSE, parlamentné voľby v roku 2010 „boli slobodné a prebehli v pluralistickom prostredí, so zreteľom na dodržiavanie základných práv

¹⁰⁸ SME, 25. mája 2011: <http://ekonomika.sme.sk/c/5909167/dialnica-z-bratislavy-do-kosic-ma-byt-do-roku-2017.html> [cit. 7.10.2011].

¹⁰⁹ World Bank (2011): World Development Indicators (Edition: September 2011).

<http://data.worldbank.org/indicator/IT.NET.USER.P2>. [cit. 7.10.2011].

¹¹⁰ Svetová banka/IFC. *Doing Business 2011: Slovak Republic*, (The World Bank/IFC, 2011), str.2.

¹¹¹ *Ibid.*

¹¹² *Ibid.*

¹¹³ Index zoraďuje krajiny podľa stavu demokracie a trhového hospodárstva. Skúma stav vývoja v 125 krajinách sveta.

¹¹⁴ Bertelsmann Stifting, BTI 2008, *Slovakia Country report*, <http://bti2008.bertelsmann-transformation-index.de/174.0.html?L=0> [cit. 7.10.2011].

a slobôd“.¹¹⁵ Podmienky predvolebnej kampane boli spravodlivé a občania prejavili vysokú dôveru v nestrannosť administrátora volieb.¹¹⁶

Občianske a ľudské práva sú zakotvené vo vnútroštátnom právnom poriadku, v Ústave SR a príslušných zákonoch, a sú garantované medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná. V niektorých oblastiach však dochádza k výrazným nedostatkom. Podľa správy o Ľudských právach (*Human Rights Report*) sa na Slovensku vyskytujú problémy súvisiace s korupciou, násilím páchaným na ženách a deťoch, s diskrimináciou a násilím voči Rómom či iným minoritám, ako aj problémy s obchodovaním s ľuďmi a v neposlednom rade problémy súvisiace s integritou justície.¹¹⁷ Správa Amnesty International poukazuje na diskrimináciu rómskeho etnika, ktorému nie je zaručený rovnaký prístup ku vzdelávaniu, bývaniu či zdravotnej starostlivosti.¹¹⁸ Hoci majú ženy rovnaké práva ako muži, ich účasť vo vláde alebo na vysokých manažérskych pozíciách je stále zriedkavá.¹¹⁹

Podľa *Indexu nestabilných štátov (Failed States Index)* dosiahlo Slovensko 144. miesto s priemerným hodnotením 47,1 bodu, čo ho zaradilo do jednej skupiny so susednými krajinami ako Poľsko, Česko či Maďarsko. Pri niektorých indikátoroch ako napríklad porušovanie ľudských práv alebo právny štát¹²⁰ získalo Slovensko pomerne nízke skóre (3,6 bodu).¹²¹ Rovnaké skóre získalo Poľsko a Lotyšsko, pričom napríklad Česká republika a Maďarsko sú na základe tohto indikátora považované za stabilnejšie krajiny.

Podľa indikátorov udržateľného spravovania 2011 (*Sustainable Governance Indicator - SGI*) bolo zoradených 31 krajín OECD v súvislosti s udržateľným výkonom v spravovaní krajiny. Z hľadiska ľudských práv a právneho štátu sa Slovensko umiestnilo na 28. mieste rebríčka. V porovnaní s rokom 2009 si Slovensko pohoršilo o 5 priečok.¹²²

Náboženská sloboda a oddelenie štátu od cirkvi sú zakotvené v Ústave.¹²³ Politika na Slovensku nie je priamo ovplyvnená žiadnou náboženskou doktrínou.¹²⁴ Vzťahy medzi najpočetnejšou katolíckou cirkvou a štátom sú však upravené dohodou medzi Vatikánom a Slovenskom.

Nezávislosť súdnej moci je zaručená Ústavou SR, no v praxi je poznačená viacerými problémami. Ako vyplýva zo správy Freedom House, sudy čelia mnohým problémom, najmä v súvislosti s korupciou, zastrašovaním sudcov či prieťahom v konaní.¹²⁵

Korupcia predstavuje na Slovensku jeden z najväčších spoločenských problémov. Preventívne protikorupčné opatrenia sú nedostatočné (napríklad opatrenia súvisiace s financovaním politických strán, právna ochrana tzv. whistleblowerov a podobne). V roku 2010 prijala vláda protikorupčný zákon, ktorý umožňuje polícii a prokurátorom iniciovať

¹¹⁵ OBSE, *Parlamentné voľby v Slovenskej republike*, 12. jún 2010, str. 1 www.osce.org/odihr/71246 [cit. 7.10.2011].

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ US Department of State, *Human Rights Report 2009: Slovakia*, www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2009/eur/136057.htm [cit. 5.12.2011].

¹¹⁸ Amnesty International, *Slovakia – Amnesty International Report 2010*, www.amnesty.org/en/region/slovak-republic/report-2010 [cit. 3.12.2011].

¹¹⁹ Freedom House, *Country report Slovakia 2011*, www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2011&country=8131 [cit. 5.12.2011].

¹²⁰ Každý indikátor sa určuje na stupnici od 0 (najstabilnejšie) do 10 (najnestabilnejšie), čím nižšie skóre tým stabilnejšia krajina.

¹²¹ Fund for Peace, *The Failed States Index 2011*, www.fundforpeace.org/global/?q=fsi-grid2011 [cit. 5.12.2011].

¹²² Bertelsmann Stiftung, *The Sustainable Governance Indicators 2011*, www.sgi-network.de/index.php?page=countries_keyfindings&country=SVK.

¹²³ BTI 2010, *Slovakia Country Report*, <http://www.bertelsmann-transformation-index.de/174.0.html> [cit. 5.12.2011].

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Freedom House, *Country report Slovakia 2011*, www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2011&country=8131 [cit. 5.12.2011].

vyšetrovanie pôvodu majetku osoby, ktorej majetok prevyšuje 360 000 EUR.¹²⁶ Po parlamentných voľbách v roku 2010 vyhlásila vláda boj proti korupcii za jednu zo svojich kľúčových priorít a v tejto súvislosti zaviedla niekoľko opatrení, ako napríklad zvýšený dohľad verejnosti nad činnosťou súdov, zverejňovanie majetkových priznaní sudcov a iné opatrenia v súlade s napĺňaním cieľov vytýčených v programovom vyhlásení vlády.¹²⁷ Vláda taktiež prijala strategický plán pre boj proti korupcii.

5.4 Spoločnosť

Skóre: 50

Oblasť Spoločnosť opisuje do akej miery prispievajú vzťahy medzi jednotlivými skupinami v spoločnosti a vzťahy medzi nimi a politickým systémom v krajine k posilňovaniu národného systému integrity.

Obyvateľstvo Slovenska je pomerne heterogénne. Podľa údajov zo sčítania obyvateľstva z roku 2001 tvoria Slováci 86% obyvateľstva SR.¹²⁸ Maďarská národnosť (9,7%) predstavuje najväčšiu etnickú minoritu na Slovensku,¹²⁹ po nej nasleduje rómska národnosť, ktorá podľa výsledkov sčítania obyvateľstva tvorí len 1,7% populácie.¹³⁰ Napriek tomu sa odhaduje, že počet Rómov na Slovensku je až sedemkrát vyšší, mnohí z nich sa však prihlásili k slovenskej či maďarskej národnosti.¹³¹ Rozpory medzi Slovákmi a Maďarmi či Rómami a zvyškom obyvateľstva sú často vďačnou politickou témou, slúžiacou na mobilizáciu voličov.

Imigračná politika na Slovensku je pomerne reštriktívna, pričom väčšina oficiálne zaregistrovaných migrantov prichádza z ostatných členských krajín EÚ (62%).¹³² Najväčší počet cudzincov pochádza z Českej republiky, Ukrajiny, Rumunska a Maďarska.¹³³ Rasovo motivované útoky voči Rómom a minoritám neeurópskeho pôvodu sa vyskytujú pomerne často, navyše v posledných rokoch boli zaznamenané prípady zlého zaobchádzania policajtov s menšinami.¹³⁴

Mnohí odborníci tvrdia, že rasizmus a diskriminácia na Slovensku má od roku 2005 stúpajúcu tendenciu.¹³⁵ Najmä rómske etnikum trpí v dôsledku diskriminácie a sociálneho vylúčenia, čo ovplyvňuje takmer všetky aspekty ich života – vzdelanie, zamestnanie, bývanie a prístup k službám. Napriek tomu, že práva menšín sú garantované Ústavou a štandardnou legislatívou, tieto zákony podľa mnohých odborníkov nie sú v praxi efektívne vymáhatelné.¹³⁶

Obyvateľstvo SR je prevažne nábožensky založené. Pri sčítaní obyvateľstva v roku 2001 sa 69% občanov SR prihlásilo k rímsko-katolíckemu vierovyznaniu.¹³⁷ Konzervatívne tradičné hodnoty katolíckej cirkvi sú zohľadnené v programoch politických strán a odrážajú sa aj v

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Programové vyhlásenie vlády (2010-2014), Boj proti korupcii, www.olaf.vlada.gov.sk/19326/programove-vyhlasenie-vlady-sr.php [cit. 3.12.2011].

¹²⁸ http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Demografia/SODB/Tabulky/tab11.pdf [cit. 16.11.2011].

¹²⁹ http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Demografia/SODB/Tabulky/tab11.pdf [cit. 16.11.2011].

¹³⁰ http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Demografia/SODB/Tabulky/tab11.pdf [cit. 16.11.2011].

¹³¹ US Department of State, 2010 Human Rights Report: Slovakia, www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eur/154450.htm [cit. 16.11.2011].

¹³² <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=31413> [cit. 16.11.2011].

¹³³ <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=31413> [cit. 16.11.2011].

¹³⁴ US Department of State, 2010 Human Rights Report: Slovakia, www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eur/154450.htm [cit. 16.11.2011].

¹³⁵ SME, 21.3.2011: www.sme.sk/c/5817495/do-bruselu-ide-staznost-pre-slovensky-rasizmus.html [cit. 16.11.2011].

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Demografia/SODB/Tabulky/tab13.pdf

politických diskusiách pri určitých témach, ako sú napríklad vyučovanie náboženstva na školách, imigrácia, umelé prerušenie tehotenstva a pod.¹³⁸

Medzi občanmi vládne výrazná pravicovo-ľavicová (resp. podľa niektorých liberálno-demokratická verzus populisticko-nacionalistická) polarizácia, ktorá sa premieta v neochote politikov pristúpiť na konsenzus pri tvorbe politik. Čo sa týka sociálno-ekonomického postavenia, tri štvrtiny obyvateľstva sa považujú za súčasť strednej triedy.¹³⁹

Nízke zastúpenie žien v politike, ako aj nižšie príjmy žien v hospodárstve sú výsledkom viacerých faktorov, vrátane pretrvávania tradičnej patriarchálnej kultúry či absencie politiky rodovej rovnosti. Z hľadiska platového ohodnotenia zarábajú ženy o 25% menej ako ich mužskí kolegovia.¹⁴⁰ V roku 2011 patrilo ženám 24 zo 150 mandátov v parlamente a len 2 ženy mali zastúpenie vo vláde so 16 členmi – hoci v roku 2010 sa prvýkrát v histórii Slovenska stala predsedníčkou vlády žena, Ivetta Radičová. Pretrvávajúcim problémom slovenskej spoločnosti je domáce násilie na ženách.

Systém politických strán je stabilný a spoločensky zakorenený, schopný pokryť rôznorodosť záujmov slovenskej spoločnosti. Navyše, existuje sieť rôznych združení a záujmových skupín, ktoré ovplyvňujú politické rozhodnutia.

Občianska spoločnosť je rozvinutá a aktívna. Známe neziskové organizácie sa angažujú vo verejnej politike a advokácii v oblasti ľudských práv či ochrane životného prostredia.¹⁴¹ Zo správy Freedom House *Nations in Transit 2011* však vyplýva, že najmä v dôsledku vysokej miery zviditeľnenia sa patria tieto mimovládne organizácie k najmenej dôveryhodným.¹⁴² Verejnosť vo všeobecnosti vníma neziskový sektor pomerene pozitívne a médiá sú priaznivo naklonené aktivitám tretieho sektora.¹⁴³ V uplynulých rokoch (2006-2010) sa vláda R. Fica snažila oslabiť vplyv mimovládnych organizácií kritizujúcich rozhodnutia vlády. Súčasná vláda I. Radičovej je spolupráci s tretím sektorom otvorejšia.

¹³⁸ Pravda, 6. júla 2010: http://spravy.pravda.sk/tri-stvrtiny-slovakov-sa-povazuju-za-strednu-vrstvu-pf1-sk-ekonomika.asp?c=A100706_123512_sk_ekonomika_p01 (cit. 16. novembra 2011).

¹³⁹ Pravda, 31. januára 2011: http://spravy.pravda.sk/vplyv-cirkvi-rastie-najma-vdaka-kdh-d6c-sk-domace.asp?c=A110131_135039_sk_domace_p29 (cit. 16. novembra 2011).

¹⁴⁰ Daniel Klimovský, Social Watch Report 2010 – After the Fall, Slovakia: The Tiger is Limping. www.socialwatch.org/sites/default/files/slovakia2010_eng.pdf (citované 16. novembra 2011).

¹⁴¹ Sustainable Governance Indicators 2011, Slovakia report, 27. http://sgi-network.org/pdf/SG111_Slovakia.pdf.

¹⁴² Freedom House, Nations in Transit 2011, 512. www.freedomhouse.org/images/File/nit/2011/NIT-2011-Slovakia.pdf (citované 16. novembra 2011).

¹⁴³ Ibid.

6. Korupcia na Slovensku

Výskum NIS reflektuje kvalitu inštitúcií z hľadiska ich pôsobenia v oblasti integrity, transparentnosti a úlohy v protikorupčných aktivitách. Výskum sa prevažne zameriava na roky 2009-2011, pre lepšie uchopenie problematiky korupcie na Slovensku je však potrebné zmieniť aj skorší vývoj v tejto oblasti.

Z pohľadu skúmania korupcie sa začiatkom 90. rokov centrálne riadená „ekonomika konexí“, v ktorej bolo výhodné „mať známych“, začala meniť na trhovú „ekonomiku uplácania“. Neúplnosť dostupných dát, súvisiaca s absenciou komplexného metodologického prístupu, limituje dnešné nazeranie na vývoj korupcie na Slovensku do dvoch základných oblastí. Prvou je sledovanie vývoja počtu trestných činov korupcie, a teda vývoj ich odhaľovania. Druhou sú výskumy verejnej mienky, ktoré sa pozerajú na vnímanie a skúsenosti s korupciou na strane verejnosti. Obidve metódy majú svoje nedostatky, ale poskytujú aspoň základný prehľad o stave korupcie v spoločnosti a trendoch jej vývoja.¹⁴⁴

Podľa štatistík trestnej činnosti v tabuľke č. 1¹⁴⁵ je zrejmé, že úspešnosť odhaľovania, objasňovania a odsúdenia korupčných trestných činov dlhodobo stagnuje. Významným nástrojom rastu počtu odsúdených trestných činov korupcie je fungovanie Špeciálneho súdu (neskôr Špecializovaného trestného súdu), ktorý je aj jednou z oblastí, hodnotených v rámci výskumu NIS.

Tabuľka č.1: Počet zistených a objasnených trestných činov korupcie a počet odsúdených v rokoch 2001-2009.¹⁴⁶

Rok	Zistené ^{a)}	Objasnené ^{a)}	Obžalovaní ^{b)}	Odsúdení ^{c)}	Odsúdení na Špeciálnom súde ^{d)}
1997	14	14			
1998	14	14			
1999	57	54			
2000	108	98			
2001	83	78	84	37	–
2002	139	118	92	80	–
2003	148	97	97	75	–
2004	207	163	80	70	–
2005	238	188	74	64	16
2006	278	153	147	112	74
2007	242	141	97	168	120
2008	265	180	102	130	82
2009	238	265	160	164	127
2010	148	82	99	167	159 ¹⁴⁷

Zdroj: Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Generálna prokuratúra SR, Prezídium Policajného zboru SR, Špeciálny súd v Pezinku a Špecializovaný trestný súd v Pezinku.

¹⁴⁴ Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G., Kurian, M.: Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku 1989 – 2010, In Forum Historiae, 2011, roč. 5, č. 2. ISSN 1337-6861. www.forumhistoriae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/TIS.pdf

¹⁴⁵ ibid., str.4

¹⁴⁶ a) Informácie získané z Ministerstva vnútra SR, rok 2007, 2008 – Prezídium Policajného zboru SR; b) Informácie získané z Generálnej prokuratúry SR; c) Informácie získané z Generálnej prokuratúry SR; d) Informácie získané zo Špeciálneho súdu v Pezinku.

¹⁴⁷ Dvanásť osôb bolo právoplatne oslobodených.

Prieskumy verejnej mienky umožňujú v dlhodobom horizonte sledovať vývoj nálad spoločnosti vo vzťahu ku korupcii, vnímanie jej dôležitosti, osobné skúsenosti s korupciou či vnímanie verejných inštitúcií v súvislosti s jej rozmachom alebo ústupom.

Z hľadiska vnímania rozšírenia korupcie a porovnania s okolitými krajinami je relevantný tzv. *CPI - Index vnímania korupcie* (ďalej len CPI). CPI je súhrnom prieskumov verejnej mienky o vnímaní rozšírenia korupcie v jednotlivých krajinách. Skóre sa priraduje na škále od 0 (najviac vnímaná korupcia) po 10 (najmenej vnímaná korupcia).¹⁴⁸ Z porovnania v tabuľke 2¹⁴⁹ vyplýva, že z krajín V4 bolo Slovensko v období od roku 1998 (posledná Mečiarova vláda) do roku 2002 (koniec prvej Dzurindovej vlády) vo vnímaní rozšírenia korupcie najhoršie. Nástupom druhej, proreformnej vlády M. Dzurindu došlo k výraznému zlepšeniu vo vnímaní rozšírenosti korupcie, ktoré súvisí s dôrazom kladeným na protikorupčné témy a prijatými nástrojmi.¹⁵⁰ V druhej polovici vlády R. Fica (roky 2009 a 2010) došlo naopak k výraznému zhoršeniu a krajina sa prepadla na posledné miesto v rámci V4.

Tabuľka č. 2 Vývoj CPI v krajinách V4 za posledných 13 rokov

<i>Krajina</i>	CPI 1998	CPI 1999	CPI 2000	CPI 2001	CPI 2002	CPI 2003	CPI 2004	CPI 2005	CPI 2006	CPI 2007	CPI 2008	CPI 2009	CPI 2010
Slovensko	3,9	3,7	3,5	3,7	3,7	3,7	4,0	4,3	4,7	4,9	5,0	4,5	4,3
Česká rep.	4,8	4,6	4,3	3,9	3,7	3,9	4,2	4,3	4,8	5,2	5,2	4,9	4,6
Poľsko	4,6	4,2	4,1	4,1	4,0	3,6	3,5	3,4	3,7	4,2	4,6	5,0	5,3
Maďarsko	5,0	5,2	5,2	5,3	4,9	4,8	4,8	5,0	5,2	5,3	5,1	5,1	4,7

Zdroj: Transparency International

Podľa výsledkov za rok 2011 sa Slovensko umiestnilo na 65.-67. mieste zo 182 krajín a získalo skóre 4,0. Slovensko sa tak v hodnotení umiestnilo opäť za susediacimi krajinami a zaradilo sa na chvost rebríčka medzi 5 najhorších krajín spomedzi 27 členských krajín EÚ.

Z hľadiska sledovania vývoja korupcie vo verejnom sektore v SR sú dôležité pravidelné prieskumy verejnej mienky, uskutočňované Transparency International Slovensko (ďalej len TIS) od roku 1999. Na ich základe autori analýzy *Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku 1989-2010*¹⁵¹ rozdelili oblasti verejného sektora, v ktorých došlo k zmenám v rozsahu korupcie, na štyri podskupiny:

1. oblasti, v ktorých došlo k zníženiu vnímanej korupcie,
2. oblasti, v ktorých došlo k zvýšeniu vnímanej korupcie,
3. oblasti, v ktorých sa stav nezmenil,
4. oblasti, v ktorých už korupcia nie je vnímaná ako problém.

V prvej skupine sú oblasti: zdravotníctvo, súdnictvo, školstvo, obvodné úrady, colné úrady, živnostenské úrady, polícia, školstvo, úrady práce. K výraznému obmedzeniu korupcie došlo pri privatizácii a činnosti bánk a sporiteľní. Jednotlivé oblasti sa však odlišujú v miere poklesu, ako aj v typoch činností spojených s korupciou. Napríklad v zdravotníctve v roku 1999

¹⁴⁸ Transparency International, *Corruption Perceptions Index 2011*, <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/> (cit. 14.12.2011).

¹⁴⁹ Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G., Kurian, M.: *Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku 1989 – 2010*, In *Forum Historiae*, 2011, roč. 5, č. 2. ISSN 1337-6861. www.forumhistoriae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/TIS.pdf

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Ibid.

vnívalo korupciu ako rozšírenú 62% respondentov, čo ďalej eskalovalo v roku 2002, keď ich bolo 68%. Do roku 2009 došlo síce k poklesu na 57%, rozdiel medzi rokmi 1999 a 2009 je však iba mierny. Samotný pokles neznamená nízku mieru vnímania korupcie v jednotlivých oblastiach. Sledovanie viacerých prieskumov na časovej osi umožňuje pozorovanie trendov a vplyv rôznych intervencií, ako sú protikorupčné opatrenia.

Do druhej skupiny patria Vyššie územné celky (ďalej len VÚC) a ministerstvá. Pri VÚC ide o mierny nárast medzi rokmi 2006 a 2009 (z 27% na 32%). Pri ministerstvách boli zaznamenané vyššie čísla. V rokoch 1999 a 2009 to bolo 43% resp. 45% respondentov, ktorí vnímali korupciu ako rozšírenú v rôznych činnostiach ministerstiev.

Medzi oblasti s nezmenenou mierou vnímania korupcie patria podľa prieskumov verejnej mienky dve významné oblasti – samospráva a verejné obstarávanie. V prípade samosprávy je stagnácia spôsobená aj decentralizáciou bez zabezpečenej kontroly verejných financií. V oblasti verejného obstarávania je situácia dlhodobo vnímaná výrazne negatívne, keď v roku 2003 až 73% podnikateľov potvrdilo výskyt korupcie.

Do oblastí, v ktorých korupcia nie je vnímaná ako problém, patria najmä tie, v ktorých došlo k implementácii ekonomických nástrojov s cieľom vyrovnávania dopytu a ponuky. Príkladom sú katastre nehnuteľností, obchodný register alebo banky.

V tabuľke 3 je prehľadne zhrnutý vývoj vnímania korupcie v rôznych oblastiach verejného sektora.

Tabuľka č. 3 Vývoj vnímania korupcie vo vybraných oblastiach verejného sektora SR k roku 2009

POKLES VNÍMANIA KORUPCIE	NÁRAST VNÍMANIA KORUPCIE	NEZMENENÉ VNÍMANIE KORUPCIE	OBLASŤ BEZ VNÍMANEJ KORUPCIE
Daňové úrady	Ministerstvá	Miestna samospráva	Obchodné registre
Colné úrady	VÚC	Verejné obstarávanie	Katastre
Obvodné úrady			Banky, sporiteľne
Zdravotníctvo			
Súdy a prokuratúra			
Polícia			
Školstvo			
Živnostenské úrady			
Úrady práce			
Privatizácia			

Zdroj: Beblavá, E., Šipoš, G., Kurian, M.: Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku 1989-2010.

Pre lepšie uchopenie a porozumenie výstupov NIS je okrem sledovania dlhodobých trendov a vývoja korupcie potrebné poznať aj najnovšie závery výskumov, v ktorých sú používané aj iné metodologické postupy.

TIS v roku 2010 po prvýkrát uskutočnila prieskum verejnej mienky s názvom *Barometer korupcie*, ktorý skúma názory verejnosti na korupciu a osobné skúsenosti občanov s úplatkami. Ide o celosvetový prieskum zameraný na takzvanú malú korupciu, čo znamená, že

sa netýka oblastí ako je verejné obstarávanie. Z prieskumu vyplýva, že každá deviatá domácnosť na Slovensku sa stretla so žiadosťou o poskytnutie úplatku.¹⁵² Úplatky dávajú Slováci najčastejšie v zdravotníctve, pričom z výsledkov vyplýva, že za posledný rok úplatok v zdravotných službách dala každá štvrtá slovenská domácnosť.¹⁵³ Okrem toho majú občania skúsenosť s úplatkami na pozemkových úradoch (15,8%), úradoch poskytujúcich potvrdenia a povolenia (15,6%) a na súdoch (14,8%).¹⁵⁴ Len 8% Slovákov požiadanych o úplatok korupciu nahlásilo.¹⁵⁵ Medzi najčastejšie dôvody, prečo Slováci korupciu nenahlásili, patrí nedôvera v efektívnosť takéhoto oznámenia, ale aj strach z pomsty či zdĺhavosť procesu nahlásenia.¹⁵⁶ Za najskorumpovanejšiu inštitúciu považujú občania SR súdy, pričom takmer polovica obyvateľov je presvedčená (45,3%), že súdy sú úplne alebo veľmi skorumpované.¹⁵⁷ Na ďalších miestach rebríčka vnímania korupcie vidia Slováci úradníkov v štátnej a verejnej správe (38,1%) a podnikateľov (36,9%), politické strany (36%), NR SR (28%) a médiá (17%).¹⁵⁸

V prieskume, uskutočnenom Európskou komisiou (ďalej len EK) so zameraním na postoj Európanov ku korupcii s názvom *Eurobarometer*, sa až 83% občanov Slovenska vyjadrilo, že korupcia na Slovensku predstavuje závažný problém.¹⁵⁹ V porovnaní s rokom 2007 (kedy takto odpovedalo 88% opýtaných) došlo v sledovanom období k 5% poklesu.¹⁶⁰ Z prieskumu ďalej vyplýva, že prevažná väčšina občanov si myslí, že korupcia sa vyskytuje v činnosti orgánov na národnej (91%), regionálnej (88%) ako aj miestnej úrovni (86%).¹⁶¹ Výskyt korupcie je podľa občanov dôsledkom minimálnej snahy politikov bojovať s korupciou (44%), väzieb medzi politikmi a podnikateľskou sférou (37%) či všeobecnej akceptácie korupcie v každodennom živote (37%).¹⁶² Respondenti taktiež poukázali na ďalšie faktory, ktoré prispievajú k výskytu korupcie, ako napríklad neadekvátne potrestanie korupcie (32%), nízka transparentnosť vo verejných výdavkoch (25%) a chýbajúce kritéria zásluhovosti pri nomináciách vo verejnom sektore (24%).¹⁶³

Podľa výsledkov zistení Eurobarometra za rok 2009 si 71% slovenských občanov myslí, že korupcii sa nedá vyhnúť, pričom len 27% opýtaných sa nazdáva, že korupcii možno predchádzať.¹⁶⁴ Väčšina občanov zastáva názor, že potrestanie korupcie je nepostačujúce na to, aby sa zamedzilo jej výskytu (67%),¹⁶⁵ navyše v prípadoch spáchania trestných činov korupcie súdy udeľujú len mierne tresty (82%).¹⁶⁶ Na otázku, ktoré inštitúcie sú zodpovedné za boj proti korupcii, respondenti uviedli, že za ne považujú najmä súdy (62%), vládu (60%) a políciu (39%).¹⁶⁷ Z prieskumu zároveň vyplynulo, že vyššie uvedené inštitúcie sú podľa občanov SR náchylné ku korupcii a až 61% z nich si myslí, že úplatky a zneužitie právomoci sú bežnými praktikami medzi zamestnancami súdov¹⁶⁸, poprednými politikmi (56%)¹⁶⁹ a zamestnancami polície (50%).¹⁷⁰

¹⁵² www.transparency.sk/gbk2010 (cit. 14.12.2011).

¹⁵³ www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf

¹⁵⁴ *Ibid.*

¹⁵⁵ *Ibid.*

¹⁵⁶ www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/GCB_vysledky.pdf

¹⁵⁷ www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf.

¹⁵⁸ www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf,

www.transparency.sk/gbk2010 (cit. 14. decembra 2011).

¹⁵⁹ Európska Komisia, *Attitudes of Europeans towards Corruption Full report*, Eurobarometer, November 2009, str. 8.

¹⁶⁰ *Ibid.*, str. 11.

¹⁶¹ *Ibid.*, str. 14.

¹⁶² *Ibid.*, str. 36.

¹⁶³ *Ibid.*, str. 36.

¹⁶⁴ *Ibid.*, str. 40.

¹⁶⁵ *Ibid.*, str. 42.

¹⁶⁶ *Ibid.*, str. 44.

¹⁶⁷ *Ibid.*, str. 53.

¹⁶⁸ Európska Komisia, *Attitudes of Europeans towards Corruption Full report*, Eurobarometer, November 2009, str.

23.

¹⁶⁹ *Ibid.*, str. 28.

¹⁷⁰ *Ibid.*, str. 23.

Okrem prieskumov verejnej mienky a analýz trestnej činnosti v oblasti korupcie sa objavujú aj výskumy, zamerané na hodnotenie kvality inštitúcií z hľadiska protikorupčnej aktivity. Patrí medzi ne aj správa americkej neziskovej organizácie Global Integrity s názvom *Global Integrity Report*. Slovensko bolo prvý krát hodnotené v roku 2009 a celková kvalita protikorupčného rámca a spravovania spoločnosti dosiahla úroveň „stredne vyhovujúca“, čo predstavovalo 73 zo 100 bodov.¹⁷¹ Medzi hlavnými nedostatkami v protikorupčnom systéme boli v správe identifikované: rozpočtový proces, ochrana oznamovateľov trestnej činnosti (whistleblowers) a systém kontroly financovania politických strán.¹⁷² Zároveň medzi slabšie miesta podľa tohto hodnotenia patrili aj nedostatočné mechanizmy zodpovedania sa za svoju činnosť zo strany parlamentu, vlády a súdnictva.¹⁷³

Prieskumy verejnej mienky umožňujú dlhodobu sledovať základné trendy vývoja vnímania korupcie vo verejnom sektore zo strany verejnosti. A hoci nepriamo, ale môžeme takto sledovať a aspoň čiastočne identifikovať aj vzťah medzi prijatými protikorupčnými opatreniami a zmenami vo vnímaní korupcie. Keďže monitorovacím obdobím NIS sú najmä roky 2009-2011, počas ktorých sa na Slovensku vystriedali dve vlády, týka sa hodnotenia ich aktivít aj tento výskum.

¹⁷¹ Global Integrity, *Global Integrity Report, Slovakia: 2009*, <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009> (cit. 14. decembra 2011).

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ Ibid.

7. Protikorupčné opatrenia

TIS sa vo svojej štúdií, venovanej korupcii na Slovensku v roku 2010,¹⁷⁴ zaoberá porovnaním protikorupčnej politiky vlád R. Fica a I. Radičovej v danom období. V štúdií sa autori pozerajú na tri základné témy: a) obsah programového vyhlásenie vlády a v ňom prítomných protikorupčných záväzkov, b) prehľad protikorupčných opatrení, c) vyvodzovanie politickej zodpovednosti pri kauzách spojených s korupciou.

Programové vyhlásenie vlády I. Radičovej je z pohľadu protikorupčných záväzkov najprogressívnejšie v novodobej histórii Slovenska. Boj proti korupcii stavia medzi hlavné priority vlády a zaväzuje sa k zverejňovaniu zmlúv a faktúr na internete aj s podmienkou ich účinnosti, k zavedeniu elektronických aukcií, rozšíreniu prístupu verejnosti ku kontrole s nakladaním majetku, k zverejňovaniu súdnych rozhodnutí na internete. Štúdia TIS identifikovala až 30 opatrení súvisiacich s obmedzovaním korupcie.¹⁷⁵

V roku 2010 prijala vláda R. Fica dve opatrenia, ktoré deklarovala ako protikorupčné. Prvým bolo prijatie zákona o preukazovaní pôvodu majetku v marci 2010. Ten bol premiérom Ficom dlhodobo presadzovaný, a to napriek prvotnému neúspechu v roku 2008, kedy bol jeho obdobný zákon Ústavným súdom vyhlásený za protiústavný. Ako uvádza spomínaná štúdia, zákon má otáznu účinnosť v praxi.¹⁷⁶ Druhým opatrením Ficovej vlády bolo ponechanie nominanta Strany maďarskej koalície (ďalej len SMK) (v tom čase opozičnej strany) v pozícii šéfa Úradu pre verejné obstarávanie, čo malo údajne zabezpečiť kontrolu činnosti vlády v oblasti verejného obstarávania opozičiou.¹⁷⁷

Vláda I. Radičovej, ktorá vznikla po parlamentných voľbách v lete 2010, definovala boj proti korupcii ako jednu zo svojich priorít, čo sa priamo prejavilo aj v obsahu programového vyhlásenia vlády. Ako vyplýva z analýzy TIS,¹⁷⁸ vláda I. Radičovej je najprogressívnejšia, čo sa týka kladenia dôrazu na riešenie korupcie a uvedenia konkrétnych opatrení v programovom vyhlásení. V programovom vyhlásení sa slovo korupcia vyskytuje 20-krát a slovo transparentnosť dokonca 48-krát. Výskyt slova zverejňovať (19-krát) poukazuje na spoločnú črtu mnohých navrhovaných opatrení.

V navrhnutých hlavných opatreniach sa vyskytujú preventívne aj represívne prvky. Vláda sa zaviazala zverejňovať všetky zmluvy, faktúry a finančné transakcie verejného sektora na internete, pričom zverejnenie je definované ako podmienka pre nadobudnutie účinnosti predmetnej zmluvy. Ďalej sa zaviazala zaviesť elektronické aukcie, zvýšiť prístup verejnej kontroly v rôznych oblastiach verejného sektora, napríklad v súdnictve prostredníctvom zverejňovania súdnych rozhodnutí, pri predaji a prenajímaní verejného majetku alebo v oblasti verejného obstarávania. V priamej súvislosti s bojom proti korupcii sa vo vládnom programe objavil záväzok zrealizovať reformy polície, prokuratúry a súdnictva.¹⁷⁹

¹⁷⁴ Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G.: Transparentnosť a korupcia. In: IVO. Slovensko 2010. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2011, p. 274-285

¹⁷⁵ Ibid.

¹⁷⁶ Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G.: Transparentnosť a korupcia. In: IVO. Slovensko 2010. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2011, p. 274-285

¹⁷⁷ Tódová, M.: *Fico mení zákon. Angyal ostane v úrade do volieb*. SME, 22.2.2010. www.sme.sk/c/5254388/fico-meni-zakon-angyal-ostane-v-urade-do-volieb.html.

¹⁷⁸ Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G.: Transparentnosť a korupcia. In: IVO. Slovensko 2010. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2011, p. 274-285.

¹⁷⁹ Ibid.

Medzi kľúčových aktérov protikorupčných aktivít patria okrem samotnej premiérky a členov kabinetu aj poslanci NR SR.

Ako je zrejmé z programového vyhlásenia aj opakovaných vyhlásení predsedníčky vlády, I. Radičová vyhlásila boj proti korupcii za jednu zo šiestich kľúčových priorít vlády, ale zároveň aj za svoju osobnú prioritu.¹⁸⁰ Na začiatku volebného obdobia deklarovala „nulovú toleranciu“ v prípade, že členovia vlády budú podozriví z korupcie, a tiež vôľu konať promptne v takýchto situáciách.¹⁸¹ Neskôr, pri jednotlivých kauzách, však bola vo svojich výrokoch aj činoch miernejšia, pričom sa viac zameriavala na odkaz *znižovať* korupciu a na potrebu zmeniť mentalitu ľudí ako dôležitý prvok v boji s korupciou.¹⁸² Počas celej doby pôsobenia vlády zastávala rovnaký názor, ktorý aj verejne vyjadrovala, čím podporovala protikorupčné snahy vo viacerých sektoroch.¹⁸³

Medzi zásadné opatrenie vlády I. Radičovej radíme v decembri 2010 schválenú novelu Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka a zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ktorými sa od januára 2011 zaviedla povinnosť zverejňovať všetky zmluvy, týkajúce sa verejných financií, na internete. Zmena podmieňuje účinnosť zmlúv zverejnením,¹⁸⁴ čo v praxi znamená, že každá zmluva, podpísaná verejnou inštitúciou, bude hneď k dispozícii verejnosti, respektíve v opačnom prípade nenadobudne účinnosť. Opatrenie prispieva k výraznému zvýšeniu verejnej kontroly. Všetky zmluvy musia byť uverejnené v Centrálnom registri zmlúv (verejne prístupný elektronický informačný systém), v Obchodnom vestníku alebo na internetovej stránke príslušného orgánu štátnej správy.

Medzi kľúčových aktérov vo vláde Ivety Radičovej z hľadiska protikorupčných snáh patria ministerka spravodlivosti Lucia Žitňanská a minister vnútra Daniel Lipšic. Okrem nich svojimi aktivitami zavádzajú do praxe protikorupčné opatrenia na úrovni svojich rezortov a upozorňujú na netransparentnosť minulej vlády napríklad minister školstva Eugen Jurzyca, minister práce, sociálnych vecí a rodiny Jozef Mihál či bývalý minister obrany Ľubomír Galko.

Ministerka spravodlivosti L. Žitňanská otvorene hovorí o korupcii v justícii a navrhla niekoľko zmien, ktoré sa zameriavajú na odstránenie korupčných praktík otvorením súdnictva verejnému dohľadu, zavedením interných kontrol a posilnením nezávislosti súdnictva.¹⁸⁵ Presadila zmeny pravidiel, týkajúcich sa vymenovaním sudcov do funkcie a presunov sudcov medzi súdmi.¹⁸⁶ Novela zákona o sudcoch z roku 2010 zaviedla povinnosť zverejňovať majetkové priznania sudcov na internete. S cieľom zvýšiť transparentnosť presadilo ministerstvo spravodlivosti prostredníctvom novely o Súdnej rade¹⁸⁷ niekoľko zmien, ktoré upravujú sprístupnenie audio nahrávok zasadnutí Rady, prepisy zasadnutí, hlasovania a uznesení schválených Súdnou radou. Novela zároveň umožňuje prístup verejnosti na zasadnutia Súdnej rady.

Vláda sa taktiež zaoberala problematikou prerušenia výkonu funkcie sudcu z dôvodu pôsobenia v inej verejnej funkcii. Tento problém bol obzvlášť vypuklý v rokoch 2006-2010, keď sudcovia mohli ihneď po uplynutí obdobia vo verejnej funkcii opäť nadobudnúť svoju sudcovskú pozíciu. Novela zákona o sudcoch z roku 2010 stanovila 60 dňové prechodné

¹⁸⁰ <http://archiv.vlada.gov.sk/old/uv/22229/zaverecne-vystupenie-predsednicky-vlady-sr-ivety-radicovej-v-nr-sr-pri-prilezitosti-predlozenia-programoveho-vyhlasenia-vlady.html> (navštívené 21.5.2011).

¹⁸¹ www.24hod.sk/radicova-o-korupcii-uz-na-prvych-schodzach-nr-sr-cl124989.html (navštívené 21.5.2011).

¹⁸² www.webnoviny.sk/slovensko/rozsah-korupcie-vieme-urcite-znizit/279918-clanok.html (navštívené 29.6.2011).

¹⁸³ www.webnoviny.sk/slovensko/rozsah-korupcie-vieme-urcite-znizit/279918-clanok.html (navštívené 21.6.2011).

¹⁸⁴ Zák.č. 546/2010, ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

¹⁸⁵ <http://aktualne.centrum.sk/domov/politika/clanek.phtml?id=1222721>, <http://aktualne.centrum.sk/domov/zdravie-skolstvo-spolocnost/clanek.phtml?id=1214782> (navštívené 21.mája 2011).

¹⁸⁶ Zákon č. 33/2011 Z.z. o sudcoch a prísediach, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁸⁷ Zákon č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

obdobie. Navyše, ak sudca zastával seniornú funkciu (v zákone presne špecifikovanú), po dobu piatich rokov od skončenia prerušenia výkonu funkcie sudcu sa nemôže uchádzať o funkciu predsedu súdu alebo podpredsedu súdu. Zákon nepovoľuje ministrovi spravodlivosti kandidovať na miesto predsedu Najvyššieho súdu.

Ministerstvo spravodlivosti SR pod vedením L. Žitňanskej výrazne stransparentnilo výberový proces na pozíciu sudcu. Od mája 2011 musí byť každá voľná pozícia uverejnená na webovej stránke ministerstva a v médiách, pričom výberový proces je verejný (okrem finálneho hlasovania výberovej komisie). Žiadosti o prijatie do zamestnania, životopisy a motivačné listy kandidátov musia byť zverejnené vopred na webovej stránke ministerstva.

V rámci skvalitnenia komunikácie a otvorenosti voči verejnosti Ministerstvo spravodlivosti v máji 2011 po prvýkrát uverejnilo rozsiahlu správu o činnosti jednotlivých súdov a ich porovnanie.¹⁸⁸

Zákomom č. 220/2011 Z.z. sa novelizoval zákon o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry z roku 2001 a stransparentnil postup pri obsadzovaní pozície vedúceho prokurátora. Novela zároveň zaviedla povinnosť zverejňovať majetkové priznania prokurátorov na internete. Uvedenou novelou sa novelizoval aj zákon o prokuratúre.¹⁸⁹ Podľa tejto novely je prokuratúra povinná taktiež zverejňovať právoplatné uznesenia prokurátora, ktorými sa skončilo trestné stíhanie vedené proti konkrétnej osobe, a to do 15 pracovných dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti uznesenia. Prokuratúra je ďalej povinná, na základe žiadosti v súlade so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám, sprístupniť verejnosti všetky právoplatné uznesenia prokurátora.¹⁹⁰ V zmysle poslednej novely zákona o prokuratúre sa voľné pozície pre prokurátorov majú obsadzovať na základe výberového konania.

Pre ministra vnútra D. Lipšica patrí znižovanie korupcie k jednej z primárnych úloh v rezorte, v dôsledku čoho zvýšil kapacity PZ v oblasti boja proti korupcie.¹⁹¹ V decembri 2010 minister Lipšic zverejnil svoj zámer pripraviť zákon upravujúci odmenu pre osoby, ktoré nahlásia korupciu.¹⁹² V júli 2011 bola schválená novela Trestného poriadku, ktorá definuje „volebnú korupciu“ ako trestný čin.^{193/194}

V rámci snahy o otvorenosť implementoval PZ SR v júli 2011 nové kritériá, týkajúce sa kariérneho rastu policajtov, ako aj nové kritériá hodnotenia výkonov policajtov. Nové evaluačné nástroje umožnia merať pracovné výsledky nielen jednotlivcov, ale aj jednotlivých zložiek a útvarov polície. Výsledky hodnotenia budú zohľadnené jednak pri mzdovom ohodnotení zamestnancov, ako aj pri nomináciách policajtov na vyššiu pozíciu.

Medzi aktivity vlády smerujúce k zvýšenej otvorenosti a informovanosti patrí aj zriadenie novej info-linky na Úrade vlády SR, na ktorej môžu občania od mája 2011 nahlasovať prípady podozrenia z korupcie. Niektoré ministerstvá (napríklad Ministerstvo obrany SR alebo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR) taktiež zriadili špeciálne info-linky a e-mailové adresy, na ktoré sa môžu ľudia obrátiť, ak sa stretnú s korupčnými praktikami na

¹⁸⁸ Údaje dostupné na: www.justice.gov.sk/Stranky/Sudy/Statistika-sudy-a-sudcovia.aspx (navštívené 17. novembra 2011).

¹⁸⁹ Zákon 153/2001 Z.z. o prokuratúre.

¹⁹⁰ Článok: www.nrsr.sk/Dynamic/Download.aspx?DocID=356620 (navštívené 21. júna 2011).

¹⁹¹ Denník SME: www.sme.sk/c/5483908/lipšic-policia-musi-rozlisovat-medzi-slusnymi-ludmi-a-gaurnermi.html (navštívené 21. júna 2011).

¹⁹² <http://aktualne.centrum.sk/domov/kauzy/clanek.phtml?id=1222467> (navštívené 21. júna 2011).

¹⁹³ www.nrsr.sk/web/Page.aspx?sid=schodze/informacia_denne_rokovanie_vysledok&MasterID=994&CisObdobia=5&CisSchodze=&CPT=&Text=&DatumOd=2011-7-13%200:0:0&DatumDo=2011-7-13%2023:59:59&Fulltext=False&ShowCriteria=False (navštívené 21. júna 2011).

¹⁹⁴ Ibid.

danom ministerstve. Ministri školstva, dopravy i práce, sociálnych vecí a rodiny zaviedli elektronické aukcie a hlásili z nich výrazné úspory.¹⁹⁵

Aktivity poslancov výrazne prispeli k presadzovaniu nových protikorupčných opatrení. Ako uvádzajú autori vyššie uvedenej štúdie, „významnou zmenou pre štátne nakupovanie sa stala poslanecká novela zákona o verejnom obstarávaní, vedená poslancami Kamilom Krnáčom (Sloboda a Solidarita (ďalej len SaS)) a Miroslavom Beblavým (SDKÚ-DS).“¹⁹⁶ Novela zaviedla zníženie limitov pre priame zákazky či povinné elektronické aukcie a mala dosah aj na zvýšenie informovanosti prostredníctvom povinnosti zverejňovať väčší rozsah dokumentácie.¹⁹⁷

Poslanec NR SR M. Beblavý presadil sprísnenie poskytovania dotácií na ministerstvách, kde sa povinne zavádzajú hodnotiace komisie, ex ante zverejňovanie kritérií a ich váh a zverejňovanie príčin (ne)udelenia podpory.¹⁹⁸

¹⁹⁵ Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G.: Transparentnosť a korupcia. In: IVO. Slovensko 2010. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2011, pp. 274-285

¹⁹⁶ Ibid.

¹⁹⁷ Ibid.

¹⁹⁸ Ibid.

8. Odporúčania

Na základe analýzy jednotlivých pilierov zostavil tím autorov tejto správy odporúčania pre tvorcov politik, ktoré majú rozšíriť kapacitu jednotlivých inštitúcií, skvalitniť ich vnútorné riadenie a posilniť ich prínos pre protikorupčné aktivity.

- Prijat' novelu zákona s cieľom zúžiť priestupkovú imunitu poslancov.
- Rozšíriť povinný obsah majetkových priznaní podávaných ústavnými činiteľmi, ako aj vedúcimi predstaviteľmi ústrednej štátnej správy, tak aby obsahovali detailné informácie, vrátane hodnoty nehnuteľného majetku a otvoriť ich verejnej kontrole.
- Vytvoriť nezávislú inštitúciu (komisiu) zaoberajúcej sa aj kontrolou majetkových priznaní poslancov NR SR.
- Prijat' novelu zákona o financovaní politických strán s cieľom zjednodušiť súčasný model, ktorý obsahuje dva príspevky (voľby a činnosť) do jedného a zrušenie iných príspevkov, ktoré sú v mnohých prípadoch nepriamym dotovaním strán (napr. asistenti, kancelárie). Zároveň presunúť kontrolu nad financovaním politických strán do jednej, nezávislej inštitúcie.
- Prijat' zákon o lobbingu, ktorý bude presne špecifikovať pravidlá interakcie medzi lobistami a verejným sektorom.
- Prijat' legislatívu na ochranu oznamovateľov trestnej činnosti („whistleblowers“) a zaviesť nástroje ich ochrany v praxi – napr. nezávislý podporný fond.
- Prijat' novelu zákona o štátnej službe s cieľom vytvoriť stabilný systém kariérneho rastu zamestnancov štátnej správy.
- Prijat' novelu zákona o štátnej službe s cieľom zaviesť presnú definíciu tzv. post-zamestnaneckých obmedzení, vytvoriť systém ich kontroly spolu so sankciami za ich porušenie.
- Prijat' novelu volebného zákona s cieľom zahrnúť jasnejšie rozdelenie právomocí a zodpovednosti medzi členmi volebných komisií a zapisovateľom ÚVK. Je potrebné zriadiť finančne a personálne nezávislý, centrálny volebný orgán (stálu volebnú komisiu), ktorá by nahradila dočasne vytvárané ústredné volebné komisie, ktoré vznikajú a zanikajú pri každých voľbách. Stála volebná komisia by bola volená NR SR na definované volebné obdobie. Jej členovia by museli spĺňať požiadavky (vzdelanie, prax, atd.), čo v súčasnej dobe neexistuje. Komisia by mala dve hlavné právomoci: manažment volieb (NR SR, prezident, VÚC, obce, EP) a referendum a bola by orgánom, ktorý by kontroloval financovanie a hospodárenie politických strán (výročné správy o hospodárení, finančné správy o výdavkoch na kampaň, prijímanie a preverovanie podnetov súvisiacich s financovaním a hospodárením politických strán), čím preberie na seba právomoci, ktoré doteraz vykonáva Ministerstvo financií a výbor NR SR.
- Prijat' právnu úpravu, ktorá zavedie povinnosť pre väčšinu verejných inštitúcií zverejňovať výročné správy o svojej činnosti. Štruktúra a obsah výročnej správy by mali byť štandardizované.
- Prijat' štandardy informovania o činnosti, rozhodovacích procesov a rozpočte pre všetky subjekty verejnej správy (možnosť sektorovo špecifikovať), vrátane štandardov informovania verejnosti prostredníctvom internetu (systematizovať zverejňovanie informácií).
- Sprísniť pravidlá konfliktu záujmov a etický kódex zamestnancov v štátnej správe, spolu so systémom sankcií za ich porušenie. Popri prísnejšej implementácii pravidiel konfliktu záujmov a etického kódexu, zaviesť systém pravidelných školení pre

zamestnancov. Zároveň vytvoriť inštitúciu nezávislého regulátora štátnej služby, v náplni ktorej bude aj záväzne vykladať uvedené pravidlá pre všetkých štátnych zamestnancov.

- V rámci súdnictva zaviesť jasné pravidlá konfliktu záujmov a záväzný etický kódex vo forme zákona, spolu so systémom sankcií za ich porušenie, pre všetky typy súdov v SR. Popri nových pravidlách konfliktu záujmov a etických pravidlách zaviesť systém pravidelných školení pre zamestnancov, ako aj zaviesť systém výkladu konfliktu záujmov (spolu s etickým kódexom) dostupný pre všetkých zamestnancov, ktorého výklad bude záväzný.
- Prijatť novely relevantných zákonov, ktorých cieľom bude zvýšenie nezávislosti inštitúcií (NKÚ, ÚVO, PMÚ a iné) prostredníctvom zmeny výberu predsedov inštitúcií. Zaviesť transparentné výberové konania založené na otvorenej súťaži kandidátov.
- Prostredníctvom zmeny financovania ÚVO zabezpečiť dostatočný a udržateľný rozpočet inštitúcie, ako predpoklad zvýšenia nezávislosti (spolu so zmenami vo výberovom procese predsedu úradu).
- Prijatť novelu zákona o štátnej službe príslušníkov policajného zboru, SIS, Zboru väzenskej a justičnej stráže a Železničnej polície s cieľom zaviesť stabilné pravidlá kariérneho rastu v rámci polície, spolu so stanovením základných pravidiel a predpokladov na obsadzovanie jednotlivých funkcií na rôznych úrovniach policajného zboru. Vytvoriť systém obsadzovania funkcií v rámci policajného zboru podľa jasných kritérií a otvorený verejnej kontrole.
- V súlade s budovaním jasných pravidiel kariérneho rastu prijatť novelu zákona o štátnej službe príslušníkov policajného zboru, SIS, Zboru väzenskej a justičnej stráže a Železničnej polície, konkrétne odstrániť § 35, podľa ktorého môže minister vnútra odvolať policajta z akejkoľvek funkcie bez uvedenia dôvodu.
- Vytvoriť nezávislú inšpekciu oddelenú od policajného zboru a ministerstva vnútra (napr. po vzore ČR).
- Sprísniť a konkretizovať pravidlá konfliktu záujmov a etického kódexu v rámci policajného zboru ako súčasť právnej úpravy s jasnými pravidlami na dodržiavanie, sankcie za porušenie a spolu s vytvorením nástroja na výklad etických rozporov. Vytvoriť systém pravidelného vzdelávania zamestnancov polície v oblasti etického kódexu a konfliktu záujmov.
- V rámci prokuratúry zaviesť etický kódex a pravidlá prijímania darov a iných výhod, ako súčasť právnej úpravy s jasnými pravidlami na dodržiavanie, sankcie za porušenie a spolu s vytvorením nástroja na výklad etických rozporov. Vytvoriť systém pravidelného vzdelávania zamestnancov prokuratúry v oblasti etického kódexu a konfliktu záujmov.

Zdroje

Súhrn výsledkov

- Balogová, B., Terenzani-Stankova, M.: Bulletin-board affair refuses to die, 18. mája 2009, http://spectator.sme.sk/articles/view/35293/2/bulletin_board_affair_refuses_to_die.html (cit. 9. novembra 2011).
- Európska komisia, *Attitudes of Europeans towards Corruption Full report*, Eurobarometer, November 2009.
- Filo, J.: Žitňanská má novoty. Justíciu chce otvoriť kontrole, 25.8.2010, dostupné na: <http://aktualne.centrum.sk/domov/zdravie-skolstvo-spolocnost/clanek.phtml?id=1214782> (citované 21.5.2011).
- Filo, J.: Lipšic chce dávať odmeny oznamovateľom korupcie, 21.12.2010, dostupné na: <http://aktualne.centrum.sk/domov/kauzy/clanek.phtml?id=1222467> (citované 21.6.2011)
- Global Integrity, *Global Integrity Report, Slovakia: 2009*, <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009> (cit. 14. decembra 2011).
- Informácia o výsledku denného rokovania na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky zo dňa 13.7.2011, dostupné na: www.nrsr.sk/web/Page.aspx?sid=schodze/informacia_denne_rokovanie_vysledok&MasterID=994&CisObdobia=5&CisSchodze=&CPT=&Text=&DatumOd=2011-7-13%20:0:0&DatumDo=2011-7-13%20:59:59&Fulltext=False&ShowCriteria=False (citované 21. 6.2011).
- Kunder, P.: 6 mýtov o hayekovskej zákazke, 28.septembra 2010 <http://kunder.blog.sme.sk/c/242678/6-mytov-o-hayekovskej-zakazke.html>
- Liptáková, J.: Criticism of e-toll system resurfaces, 29. novembra 2010, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/40928/3/criticism_of_e_toll_system_resurfaces.html (citované 16. júna 2011).
- Luppová, S.: Kauza daňového riaditeľstva je pre Radičovú uzavretá, 7.9.2011 <http://aktualne.centrum.sk/domov/kauzy/clanek.phtml?id=1241745>
- Ragáčová, K., Kern, M.: Figel namočil do kauzy emisií aj Ficov Smer, SME, 25. mája 2010, www.sme.sk/c/5390599/figel-namocil-do-kauly-emisii-aj-ficov-smer.html (cit. 5. júna, 2011).
- Ragáčová, K., Krajanová, D.: Až za Fica sa môžu predávať emisie priamo, 22.apríl 2009 <http://ekonomika.sme.sk/c/4731989/az-za-fica-sa-mozu-predavat-emisie-priamo.html>
- Ragáčová, K, Tódová, M.: Fico zobrať Slotovi ministerstvo, 19.8.2009, SME, www.sme.sk/c/4981783/fico-zobral-slotovi-ministerstvo.html.
- Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G.: Transparentnosť a korupcia. In: IVO. Slovensko 2010. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2011, p. 274-285
- Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G., Kurian, M.: Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku 1989 – 2010, In Forum Historiae, 2011, roč. 5, č. 2. ISSN 1337-6861. www.forumhistoriae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/TIS.pdf
- SITA: Fico: Štefanov je čistý, 28.októbra 2011, http://hnonline.sk/c3-38830740-k02000_d-fico-stefanov-je-cisty.
- SITA: Radičová o korupcii už na prvých schôdzach NR SR, 10.júna 201, dostupné na: www.24hod.sk/radicova-o-korupcii-uz-na-prvych-schodzach-nr-sr-cl124989.html (citované 21.5.2011).
- SITA: Rozsah korupcie vieme určite znížiť, tvrdí Radičová, 7.januára 2011, dostupné na: www.webnoviny.sk/slovensko/rozsah-korupcie-vieme-urcite-znizit/279918-clanok.html (citované 29.6.2011).
- SITA: Zákazka pre firmu Hayek Consulting je konflikt záujmov, tvrdí Radičová, 17.septembra 2011 http://spravy.pravda.sk/zakazka-pre-firmu-hayek-consulting-je-konflikt-zaujmov-tvrdi-radicova-1zx-/sk_domace.asp?c=A100917_172314_sk_domace_p12.
- SITA: Žitňanská: Treba povedať pravdu o korupcii v justícii, 25.decembra 2010, dostupné na: <http://aktualne.centrum.sk/domov/politika/clanek.phtml?id=1222721>.
- SME: Kauza prenájmu budovy pre daniarov v Košiciach, www.sme.sk/tema/kauza-prenajom-sdku/?st=2 (cit. 5.6.2011).
- TASR, Lipšic: Polícia musí rozlišovať medzi slušnými ľuďmi a gaunermi, 28.7.2010, dostupné na: www.sme.sk/c/5483908/lipic-policia-musi-rozlisovat-medzi-slusnymi-ludmi-a-gaunermi.html (citované 21.6.2011).
- TASR: Vážny ostáva. Opozičný pokus na odvolanie neprešiel, 21.1.2101, <http://hnonline.sk/c1-40094870-vazny-ostava-opozicny-pokus-na-odvolanie-nepresiel>
- The Slovak Spectator: Slovakia gets time extension to reply to EC's objections to e-toll

contract, 7. decembra 2010, dostupné:

http://spectator.sme.sk/articles/view/41034/10/slovakia_gets_time_extension_to_reply_to_ecs_objections_to_e_toll_contract.html (cit. 16. júna 2011); a 14. mája 2009, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/35287/10/slovakia_to_face_legal_action_by_ec.html (citované 16.6.2011).

- The Slovak Spectator: Watchdog reports special prosecutor has ordered re-examination of ambulance tender, 14.3.2011, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/41962/10/watchdog_reports_special_prosecutor_has_ordered_re_examination_of_ambulance_tender.html; <http://ekonomika.etrend.sk/ekonomika-slovensko/sanitkovy-tender-lacnejši-prehrava.html> (cit. 16. októbra 2011).
- Tódová, M.: Polícia začala vyšetrovať nástenkový tender, SME, 8. septembra 2009, www.sme.sk/c/5009575/policia-zacala-vysetrovat-nastenkovy-tender.html (citované 5. júna 2011).
- Tódová, M.: Fico požiadal Štefanova, aby odstúpil, 9.3.2010:
- <http://www.sme.sk/c/5277743/fico-poziadal-stefanova-aby-odstupil.html>
- Tódová, M. *Fico mení zákon. Angyal ostane v úrade do volieb*. SME, 22.2.2010. www.sme.sk/c/5254388/fico-meni-zakon-angyal-ostane-v-urade-do-volieb.html.
- The Slovak Spectator: Slovak Environment Minister says emissions contract with Interblue Group is terminated, 4.3.2010:
- http://spectator.sme.sk/articles/view/38128/10/slovak_environment_minister_says_emissions_contract_with_interblue_group_is_terminated.html (cit. 9. novembra 2011).
- The Slovak Spectator: Vienna law firm says Slovakia could lose €216 million in emission quotas deal, 12.3.2010: http://spectator.sme.sk/articles/view/38207/10/vienna_law_firm_says_slovakia_could_lose_216_million_in_emission_quotas_deal.html (cit. 9. novembra 2011).
- Transparency International, *Corruption Perceptions Index 2011*, <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/> (cit. 14. decembra 2011).
- www.transparency.sk/gbk2010 (cit. 14. decembra 2011).
- www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf.
- www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/GCB_vysledky.pdf.
- www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf.
- www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf, www.transparency.sk/gbk2010 (cit. 14.12.2011).
- Zákon č. 546/2010, ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, dostupné na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15730&FileName=01-z153&Rocnik=2001 (navštívené 21.5.2011)
- Zákon č. 33/2011 Z.z. o sudcoch a prísediacich, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Údaje dostupné na: www.justice.gov.sk/Stranky/Sudy/Statistika-sudy-a-sudcovia.aspx (cit. 17.11.2011).
- Záverečné vystúpenie predsedníčky vlády SR Ivety Radičovej v NR SR pri príležitosti predloženia programového vyhlásenia vlády, dostupné na: <http://archiv.vlada.gov.sk/old.uv/22229/zaverecne-vystupenie-predsednicky-vlady-sr-ivety-radicovej-v-nr-sr-pri-prilezitosti-predlozenia-programoveho-vyhlasenia-vlady.html> (navštívené 21.5.2011).

Korupcia na Slovensku

- Balogová, B., Terenzani-Stankova, M.: Bulletin-board affair refuses to die, 18. mája 2009, http://spectator.sme.sk/articles/view/35293/2/bulletin_board_affair_refuses_to_die.html (cit. 9. novembra 2011).
- Európska komisia, *Attitudes of Europeans towards Corruption Full report*, Eurobarometer, November 2009.
- Global Integrity, *Global Integrity Report, Slovakia: 2009*, <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009> (cit. 14. decembra 2011).
- Kunder, P.: 6 mýtov o hayekovskej zákazke, 28. septembra 2010 <http://kunder.blog.sme.sk/c/242678/6-mytov-o-hayekovskej-zakazke.html>.
- Liptáková, J.: Criticism of e-toll system resurfaces, 29. novembra 2010, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/40928/3/criticism_of_e_toll_system_resurfaces.html

- (citované 16. júna 2011).
- Luppová, S.: Kauza daňového riaditeľstva je pre Radičovú uzavretá, 7.9.2011 <http://aktualne.centrum.sk/domov/kauzy/clanek.phtml?id=1241745>.
 - Ragáčová, K., Kern, M.: Figel' namočil do kauzy emisií aj Ficov Smer, SME, 25. mája 2010, www.sme.sk/c/5390599/figel-namocil-do-kauzy-emisii-aj-ficov-smer.html (cit. 5. júna, 2011).
 - Ragáčová, K., Krajanová, D.: Až za Fica sa môžu predávať emisie priamo, 22.apríl 2009 <http://ekonomika.sme.sk/c/4731989/az-za-fica-sa-mozu-predavat-emisie-priamo.html>.
 - Ragáčová, K., Tódová, M.: Fico zobral Slotovi ministerstvo, 19.8.2009, SME, www.sme.sk/c/4981783/fico-zobral-slotovi-ministerstvo.html.
 - Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G.: Transparentnosť a korupcia. In: IVO. Slovensko 2010. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2011, pp. 274-285.
 - Sičáková-Beblavá, E., Šípoš, G., Kurian, M.: Korupcia a protikorupčná politika na Slovensku 1989 – 2010, In Forum Historiae, 2011, roč. 5, č. 2. ISSN 1337-6861. www.forumhistoriae.sk/FH2_2011/texty_2_2011/TIS.pdf
 - SITA: Fico: Štefanov je čistý, 28.októbra 2011, http://hnonline.sk/c3-38830740-k02000_d-fico-stefanov-je-cisty.
 - SITA: Zákazka pre firmu Hayek Consulting je konflikt záujmov, tvrdí Radičová, 17.septembra 2011 http://spravy.pravda.sk/zakazka-pre-firmu-hayek-consulting-je-konflikt-zaujmov-tvrdi-radicova-1zx-/sk_domace.asp?c=A100917_172314_sk_domace_p12_
 - SME: Kauza prenájmu budovy pre daniarov v Košiciach, www.sme.sk/tema/kauza-prenajom-sdku/?st=2 (cit. 5.6.2011).
 - TASR: Vážny ostáva. Opozičný pokus na odvolanie neprešiel, 21.1.2101, <http://hnonline.sk/c1-40094870-vazny-ostava-opozicny-pokus-na-odvolanie-nepresiel>.
 - The Slovak Spectator: Slovakia gets time extension to reply to EC's objections to e-toll contract, 7. decembra 2010, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/41034/10/slovakia_gets_time_extension_to_reply_to_ecs_objections_to_e_toll_contract.html (cit. 16. júna 2011); a 14. mája 2009, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/35287/10/slovakia_to_face_legal_action_by_ec.html (citované 16.6.2011).
 - The Slovak Spectator: Watchdog reports special prosecutor has ordered re-examination of ambulance tender, 14.3.2011, dostupné na: http://spectator.sme.sk/articles/view/41962/10/watchdog_reports_special_prosecutor_has_ordered_re_examination_of_ambulance_tender.html; <http://ekonomika.etrend.sk/ekonomika-slovensko/sanitkovy-tender-lacnejsi-prehrava.html> (cit. 16. októbra 2011).
 - Tódová, M.: Polícia začala vyšetrovať nástenkový tender, SME, 8. septembra 2009, www.sme.sk/c/5009575/policia-zacala-vysetrovat-nastenkovy-tender.html (citované 5. júna 2011).
 - Tódová, M.: Fico požiadal Štefanova, aby odstúpil, 9.3.2010. SME: www.sme.sk/c/5277743/fico-poziadala-stefanova-aby-odstupil.html
 - Tódová, M.: *Fico mení zákon. Angyal ostane v úrade do volieb.* SME, 22.2.2010. www.sme.sk/c/5254388/fico-meni-zakon-angyal-ostane-v-urade-do-volieb.html.
 - The Slovak Spectator: Slovak Environment Minister says emissions contract with Interblue Group is terminated, 4.3.2010: http://spectator.sme.sk/articles/view/38128/10/slovak_environment_minister_says_emissions_contract_with_interblue_group_is_terminated.html (cit. 9. novembra 2011).
 - The Slovak Spectator: Vienna law firm says Slovakia could lose € 216 million in emission quotas deal, 12.3.2010: http://spectator.sme.sk/articles/view/38207/10/vienna_law_firm_says_slovakia_could_lose_216_million_in_emission_quotas_deal.html (cit. 9. novembra 2011).
 - Transparency International, *Corruption Perceptions Index 2011*, <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/> (cit. 14. decembra 2011).
 - www.transparency.sk/gbk2010 (cit. 14. decembra 2011)
 - www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf
 - www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/GCB_vysledky.pdf
 - www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf
 - www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/12/Tlacova-sprava_Barometer-korupcie-2010.pdf, www.transparency.sk/gbk2010 (cit. 14.12.2011)

Protikorupčné opatrenia

- Filo, J.: Žitňanská má novoty. Justíciu chce otvoriť kontrole, 25.8.2010, dostupné na: <http://aktualne.centrum.sk/domov/zdravie-skolstvo-spolocnost/clanek.phtml?id=1214782> (citované 21.5.2011).
- Filo, J.: Lipšic chce dávať odmeny oznamovateľom korupcie, 21.12.2010, dostupné na: <http://aktualne.centrum.sk/domov/kauzy/clanek.phtml?id=1222467> (citované 21.6.2011).
- Informácia o výsledku denného rokovania na schôdzi Národnej rady Slovenskej republiky zo dňa 13.7.2011, dostupné na: www.nrsr.sk/web/Page.aspx?sid=schodze/informacia_denne_rokovanie_vysledok&MasterID=994&CisObdobia=5&CisSchodze=&CPT=&Text=&DatumOd=2011-7-13%200:0:0&DatumDo=2011-7-13%2023:59:59&Fulltext=False&ShowCriteria=False (citované 21.6.2011).
- Sičáková - Beblavá, E., Šípoš, G.: Transparentnosť a korupcia. In: IVO. Slovensko 2010. Súhrnná správa o stave spoločnosti. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2011, p. 274-285.
- SITA: Radičová o korupcii už na prvých schôdzach NR SR, 10.júna 2011, dostupné na: www.24hod.sk/radicova-o-korupcii-uz-na-prvych-schodzach-nr-sr-cl124989.html (citované 21.5.2011).
- SITA: Rozsah korupcie vieme určite znížiť, tvrdí Radičová, 7.januára 2011, dostupné na: www.webnoviny.sk/slovensko/rozsah-korupcie-vieme-urcite-znizit/279918-clanok.html (citované 29.6.2011).
- SITA: Žitňanská: Treba povedať pravdu o korupcii v justícii, 25.decembra 2010, dostupné na: <http://aktualne.centrum.sk/domov/politika/clanek.phtml?id=1222721> ,
- TASR, Lipšic: Polícia musí rozlišovať medzi slušnými ľuďmi a gaunermi, 28.7.2010, dostupné na: www.sme.sk/c/5483908/lipsic-policia-musi-rozlisovat-medzi-slusnymi-ludmi-a-gaunerami.html (citované 21.6.2011).
- Zákon č. 546/2010, ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 33/2011 Z.z. o sudcoch a príseďiacich, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Údaje dostupné na: www.justice.gov.sk/Stranky/Sudy/Statistika-sudy-a-sudcovia.aspx (cit. 17.11.2011).
- Záverečné vystúpenie predsedníčky vlády SR Ivety Radičovej v NR SR pri príležitosti predloženia programového vyhlásenia vlády, dostupné na: <http://archiv.vlada.gov.sk/old.uv/22229/zaverecne-vystupenie-predsednicky-vlady-sr-ivety-radicovej-v-nr-sr-pri-prilezitosti-predlozenia-programoveho-vyhlasenia-vlady.html> (navštívené 21.5.2011).
- Zákon č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre, dostupné na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15730&FileName=01-z153&Rocnik=2001 (navštívené 21.5.2011).

Národná rada SR

- Gabriel Šípoš, Emília Sičáková-Beblavá, Tomáš Jacko: PROTİKORUPCĀNÉ MINIMUM 2010, Hodnotenia, odporúčania a stav korupcie na Slovensku.: <http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/Protikorup%C4%8Dn%C3%A9-minimum-2010.pdf> [naposledy navštívené 17. 11. 2011].
- GRECO, Third Evaluation Round, Compliance Report on the Slovak Republic, www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3%282010%293_Slovakia_EN.pdf (naposledy navštívené 17. 11. 2011).
- Láštic, E. (2010). Parties, Parliament and Cabinet: Delegation Chain in Slovakia 1994-2008 In: Pracovné zošity Katedry politológie FiF UK. Ročník I, číslo 3/2010, ISSN 1338-1784, www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/kpol/pracovne_zosity_kpol/2010/Pracovne_zosity_Katedry_politologie_FiF_UK_03-2010_-_Erik_Lastic.pdf (naposledy navštívené 17. 11. 2011).
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 29/95 29. 11. 1995, uverejnená v zbierke zákonov SR pod zn. č. 2/1996, www.concourt.sk/Zbierka/1995a/8_95a.htm, (naposledy navštívené 17. 11. 2011).
- Štátny záverečný účet za rok 2009: www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=7803&documentId=5361, (naposledy navštívené 17. 11. 2011),
- The Freedom House, Nations in Transit, Slovakia, p. 481, dostupné: www.freedomhouse.org/images/File/nit/2010/NIT2010Slovakiafinal1.pdf [naposledy navštívené 17. 11. 2011].

- Ústavný zákon č. 397/2004 Z.z. o spolupráci Národnej rady Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky v záležitostiach Európskej únie.
- Ústavný zákon č. 357/2004 Z.z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.
- Zákon č. 185/2002 Z.z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení (zákon o súdnej rade).
- Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).
- Zákon č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky.
- Zákon č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.
- Zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Výkonná moc – vláda SR

- Metodický pokyn pre prípravu a predkladanie materiálov na rokovania vlády www.vlada.gov.sk/data/files/5993.pdf (naposledy navštívené: 20.9.2011).
- Programové vyhlásenie vlády na obdobie rokov 2010-2014 http://vlada.gov.sk/data/files/18_programove-vyhlaseenie-2010.pdf (naposledy navštívené:20.9.2011).
- Rokovací poriadok vlády Slovenskej republiky <http://www.vlada.gov.sk/data/files/2806.pdf> (naposledy navštívené: 20.9.2011).
- Rozhovor s Eugenom Jurzycom, ministrom školstva, dňa 27. 5. 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Janou Červenákovou, vedúcou služobného úradu na Ministerstve financií (do apríla 2011), členka strany Sloboda a Solidarita (SAS), dňa 28. 6. 2011. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Jánom Marušincom, prezidentom M.E.S.A 10, dňa 28. 6. 2011. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Jaroslavom Pilátom, Úrad vlády, dňa 20. 6. 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Milanom Kozickým, vedúcim služobného úradu na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny, dňa 21. 6. 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Miroslavom Beblavým, poslancom NR SR, člen SDKÚ-DS, dňa 28. 6. 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Staroňová, K. Hodnotenie vplyvov: Impact assessment v teórii a praxi Slovenska a Európskej Únie. (Bratislava: Ústav verejnej politiky FSEV, 2009).
- Uznesenie vlády SR č. 241/1997 v platnom znení.
- Ústavný zákon č. 357/2004 Z.z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov: www.zbierka.sk/Default.aspx?sid=15&PredpisID=17999&FileName=04-z357&Rocnik=2004&AspxAutoDetectCookieSupport=1.
- Zákon č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=209223&FileName=zz2009-00400-0209223&Rocnik=2009.
- Zákon č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=209453&FileName=zz2010-00009-0209453&Rocnik=2010.
- Zákon č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=16161&FileName=01-z575&Rocnik=2001.
- Zákon č. 103/2007 Z.z. o trojstranných konzultáciách na celoštátnej úrovni a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o tripartite): www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=19945&FileName=07-z103&Rocnik=2007.
- Zákon č. 350/1996 Z.z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=13816&FileName=96-z350&Rocnik=1996.
- Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12045&FileName=92-z460&Rocnik=1992.

Prezident SR

- Denník SME
www.sme.sk/c/5998735/prazdna-vila-pre-prezidenta-stoji-tisice-eur.html (naposledy navštívené 1.9.2011);
www.sme.sk/c/6121995/gasparovic-neodhali-komu-dal-milost.html (naposledy navštívené 1.11.2011).
- Národná rada Slovenskej republiky:
www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=vnf/oznamenie&UserId=Gasplvan.
- Rozhovor autora s osobou, ktorá si neželá byť menovaná (zdroj P), dňa 20.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Rozhovor autora s osobou, ktorá si neželá byť menovaná (zdroj G), dňa 14.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Rozhovor autora s osobou, ktorá si neželá byť menovaná (zdroj M), dňa 10.5.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Rozhovor s Marekom Trubačom, hovorcem prezidenta, dňa 21.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Slovak Spectator:
http://spectator.sme.sk/articles/view/35744/10/stefan_harabin_is_officially_appointed_slovakia_s_supreme_court_president.html (naposledy navštívené: 15.8.2011)
http://spectator.sme.sk/articles/view/44118/10/gasparovic_to_review_constitutional_courts_ruling_after_it_is_delivered_to_him.html (naposledy navštívené: 10.10.2011).
- Ústavný zákon č. 357/2004 o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov.
- Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám.
- Zákon č. 350/1996 Z.z. Rokovací poriadok Národnej rady Slovenskej republiky.
- Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.
- Zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Miestna štátna správa

- Ministerstvo vnútra SR, Etický kódex štátneho zamestnanca. www.minv.sk/?eticky-kodex-statneho-zamestnanca,
- Rozhovor s Erikom Lášticom, Katedre politológie Univerzity Komenského v Bratislave, dňa 23.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Jánom Marušincom, prezident M.E.S.A 10, dňa 28.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Jaroslavom Pilátom, podpredseda Úradu vlády SR, dňa 20.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Transparency International Slovensko, Právna ochrana whistleblowerov na Slovensku, Bratislava, 2009, s. 44-45. Dostupné na:
www.transparency.sk/wpcontent/uploads/2010/02/PravnaochranawhistleblowerovnaSlovensku.pdf (cit. 16.5.2011)
- Zákon č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 10/1996 Z.z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov.,
- Zákon č. 400/2009 o štátnej službe zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 211/2000 Z.z. slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 25/2006 Z.z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 502/2001 Z.z. o finančnej kontrole a vnútornom audite v znení neskorších predpisov.

Súdnictvo

- Európska komisia pre efektívnosť súdnictva (CEPEJ) - Evaluation report of European judicial systems - Edition 2010 (údaje za 2008): Efficiency and quality of justice.
https://wcd.coe.int/wcd/com.intranet.InstraServlet?command=com.intranet.CmdBlobGet&IntranetImage=1694098&SecMode=1&DocId=1653000&Usage=2 (Naposledy navštívené 17.11.2011).
- Global Corruption Barometer 2009,
http://transparency.org/content/download/43788/701097 [Naposledy navštívené 17.11.2011].

- Human Rights Report 2010: Slovakia, Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor, U.S. State Department: www.state.gov/documents/organization/160213.pdf [Naposledy navštívené 17.11.2011].
- Láštík, E., Constitutional law: Slovakia. European review of public law, 22, 3 (2010), str. 769-779.
- Návrh východísk rozpočtu verejnej správy na roky 2012 až 2014), UV-13292/2011, 45/2011, 11/05/2011.
www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19651 [Naposledy navštívené 17.11.2011].
- Programové vyhlásenie vlády na obdobie rokov 2010 - 2014:
www.vlada.gov.sk/data/files/6258.pdf, [Naposledy navštívené 17.11.2011].
- Rozhovor s Michalom Luciakom, vedúci služobného úradu na Ministerstve spravodlivosti SR, dňa 8.6. 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Erik Láštík.
- Standard Eurobarometer 74, 2010 National Report on Slovakia,:
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb74/eb74_sk_sk_nat.pdf [Naposledy navštívené 17.11.2011].
- Staroňová, K. and Láštík, E. (2011). „Into the Labyrinth: The Rewards for High Public Office in Slovakia,“ In: Peters, B. G. and Brans, M. (eds.) Rewards of High Public Officials. (London: Routledge).
- Úrad boja proti korupcii. Správa za rok 2009. www.minv.sk/?vyh2008&subor=34014 [Naposledy navštívené 17.11.2011].
- Zákon č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o sudcoch):
www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15470&FileName=00-z385&Rocnik=2000.

Špecializovaný trestný súd

- Etický kódex štátnych zamestnancov, dostupný na:
www.zbierka.sk/Dokumenty/Download/5/Default.aspx.
- Nález Ústavného súdu, Koncepcia materiálneho právneho štátu a inštitucionálne vymedzenie orgánov súdnej moci, PL ÚS 17/08, 20. máj 2009, dostupný na:
www.concourt.sk/Zbierka/2009/09_4s.pdf.
- European Commission, Eurobarometer 74, jeseň 2010, dostupný na:
http://ec.europa.eu/slovensko/documents/narodna_sprava_eurobarometer_74.pdf.
- Rozhovor s Igorom Králikom, sudcom Špecializovaného trestného súdu, dňa 31.5.2011, Pezinok. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Dušanom Kováčikom, špeciálnym prokurátorom, dňa 1.6.2011, Pezinok. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Štefanom Ondrišom, advokátom, dňa 23.6.2011, Bratislava. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- zákon č. 99/ 1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, dostupný na:
www.poradca.sk/Subpages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=106202.
- zákon č. 120/ 1993 Zb. o platových podmienkach ústavných činiteľov, dostupný na:
www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12537&FileName=93-z120&Rocnik=1993.
- zákon č. 211/ 2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám, dostupný na:
www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15295&FileName=00-z211&Rocnik=2000.
- zákon č. 291/ 2009 Z.z. o Špecializovanom trestnom súde, dostupný na:
www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=209109&FileName=zz2009-00291-0209109&Rocnik=2009.
- zákon č. 300/ 2005 Z.z. Trestný zákon, dostupný na:
www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=18750&FileName=05-z300&Rocnik=2005.
- zákon č. 301/ 2005 Z.z. Trestný poriadok, dostupný na:
www.minv.sk/?dokumenty-na-stiahnutie-2&subor=92071.
- zákon č. 385/ 2000 Zb. o sudcoch a prísediacich a o zmenene a doplnení niektorých zákonov, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15470&FileName=00-z385&Rocnik=2000.
- zákon č. 400/ 2009 Z.z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupný na:
www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=209223&FileName=zz2009-00400-0209223&Rocnik=2009.

- zákon č. 460/ 1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších ústavných zákonov, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12045&FileName=92-z460&Rocnik=1992.
- zákon č. 543/ 2005 Z.z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=18997&FileName=05-z543&Rocnik=2005.
- zákon č. 549/ 2003 Z.z. o súdnych úradníkoch, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=17556&FileName=03-z549&Rocnik=2003.
- zákon č. 548/ 2003 Z.z. o Justičnej akadémii, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=17555&FileName=03-z548&Rocnik=2003.
- zákon č. 757/ 2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=18408&FileName=04-z757&Rocnik=2004.

Volebné orgány

- Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor of U.S. Government, *2010 Human Rights Report: Slovakia*, 8. 4., 2011: <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eur/154450.htm>
- GRECO, Third Evaluation Round, *Compliance Report on the Slovak Republic*, schválený na 46 Valnom zasadnutí GRECO v marci 2010.: [www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2010\)3_Slovakia_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2010)3_Slovakia_EN.pdf).
- Ministerstvo financií SR, Predbežná a záverečná správa o o nákladoch na účely volieb do Národnej rady Slovenskej republiky www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=7570.
- Ministerstvo financií, Návrh záverečného účtu Ministerstva vnútra, máj 2011.: www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-132128?prefixFile=m_.
- Nezávislý pozorovateľ, Volebná kampaň pri voľbách do samosprávy obcí, PL. ÚS 9/07, 2008.: www.concourt.sk/Zbierka/2008/08_15s.pdf.
- OSCE/ODIHR, Slovenská republika Parlamentné voľby, 12. jún 2010.
- Postup volebnej komisie a zrušenie výsledkov volieb k slobodnej súťaži politických síl, PL. ÚS 1/07, 2008.: www.concourt.sk/Zbierka/2008/08_9s.pdf.
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2010-2014 str. 47 www.vlada.gov.sk/data/files/855_the-manifesto-of-the-government-of-the-slovak-republic-for-the-period-of-2010-2014.pdf.
- Rozhovor so Zuzanou Wienk, riaditeľkou Aliancie Fair-Play, dňa 5. 5. 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Erik Láštic.
- Správa volebnej hodnotiacej misie OBSE/ODIHR: www.osce.org/sk/odihr/71247 (naposledy navštívené:).
- Voľby do orgánov samosprávy obcí a trvalý pobyt občana, PL. ÚS 119/07, 2008. www.concourt.sk/Zbierka/2008/08_75s.pdf.
- Zbierka nálezov a rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, rok 2008, str. 37, www.concourt.sk/Zbierka/2008/pv_eng.pdf.

Politické strany

- Bertelsmann Stiftung, *BTI 2010 — Slovakia Country Report*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2009. www.bertelsmann-transformation-index.de/174.0.html?L=1, (naposledy navštívené: 17.11.2011).
- Casal Bértoa, Fernando. Sources of Party Institutionalization in New Democracies: Lessons from East Central Europe, :www.eui.eu/Personal/Researchers/cecchi/session_3.pdf. (naposledy navštívené: 17.11.2011).
- Deegan-Krause, K.: 2010 Slovak Parliamentary Elections: Post-Election Report, www.pozorblog.com/2010/07/2010-slovak-parliamentary-elections-post-election-report/, (naposledy navštívené: 17.11.2011).
- International Institute for Democracy and Electoral Assistance, Slovakia: Country Report based on Research and Dialogue with Political Parties, 2006: www.idea.int/parties/upload/Slovakia_report_March06.pdf (naposledy navštívené: 17.11.2011).
- Rybář, M.: Conditions and limits of programmatic party competition in Slovakia. *Politics in Central Europe*, Roč. 2, č. 1 (2006), str. 84-98.
- Rybář, M. Powered by the state : the role of public resources in party-building in Slovakia. *Journal of communist studies and transition politics*, Roč. 22, č. 3 (2006), str. 320-340.

- Šípoš Gabriel, Emília Sicáková-Beblavá, Tomáš Jacko: PROTİKORUPČNÉ MINIMUM 2010, Hodnotenia, odporúčania a stav korupcie na Slovensku, <http://transparency.sk/wp-content/uploads/2010/01/Protikorup%C4%8Dn%C3%A9-minimum-2010.pdf>, (naposledy navštívené: 17.11.2011).
- Third Evaluation Round. Compliance Report on the Slovak Republic, schválený na 46 zasadnutí GRECO, marec 2010: [www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3\(2007\)4_Slovakia_Two_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoEval3(2007)4_Slovakia_Two_EN.pdf) (naposledy navštívené: 17.11.2011).

Najvyšší kontrolný úrad SR

- Global Integrity report Slovakia 2009, *Is the supreme audit institution effective*, Global Integrity, str. 109 – 110. dostupné na: <http://report.globalintegrity.org/reportPDFS/2009/Slovakia.pdf>.
- Najvyšší kontrolný úrad SR, Medzinárodná Peer Review NKÚ SR, január 2010 dostupné na: www.nku.gov.sk/documents/10157/61869/aj+verzia+-+publikacia.pdf.
- Písomná korešpondencia s p. Jásovským, predsedom NKÚ, dňa 5.5.2011 v Bratislave. Autorka rozhovoru Katarína Lovrantová.
- Písomná korešpondencia s Lenkou Nosálovou, hovorkyňou NKÚ, jún - október v Bratislave. Autorka rozhovoru Katarína Lovrantová.
- Písomná korešpondencia autorky s externým odborníkom, ktorý si neželá byť menovaný, dňa 10. 9. 2011 v Bratislave.
- Rozhovor s Emilom Kočišom, podpredsedom NKÚ, máj 2011 v Bratislave. Autorka rozhovoru Katarína Lovrantová.
- Rozhovor s profesorom Jurajom Nemcom, Univerzita Mateja Bella, apríl 2011 v Bratislave. Autorka rozhovoru Katarína Lovrantová.
- SAO, Peer Reviews of the NIK, Bratislava, 8 July 2011. Available at: www.nik.gov.pl/en/news/peer-reviews-of-the-nik.html.
- Správa o výsledkoch kontrolnej činnosti NKÚ za rok 2009, marec 2010, Bratislava, dostupné na: 2010. dostupné: www.nku.gov.sk/documents/10157/c95e318f-32ad-4638-8e56-9dbcf8e87b86.
- Správa o výsledkoch kontrolnej činnosti NKÚ za rok 2010, marec 2011, Bratislava, dostupné na: www.nku.gov.sk/documents/10157/12501/Sprava+o+vysledkoch+kontrolnej+cinnosti+za+rok+2010.
- Zákon č. 39/1993 Z.z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12451&FileName=93-z039&Rocnik=1993.
- Zákon č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe v znení neskorších predpisov: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=209223&FileName=zz2009-00400-0209223&Rocnik=2009.
- Zákon č. 460/1992 Z.z. Ústava Slovenskej republiky, dostupná na: www.slovak-republic.org/constitution/#6.

Úrad pre verejné obstarávanie

- Denník Pravda: http://spravy.pravda.sk/bela-angyal-konci-sefom-uvo-sa-stal-roman-sipos-flc-sk_domace.asp?c=A100707_130749_sk_domace_p58.
- Denník SME: <http://ekonomika.sme.sk/c/5846752/nominant-smeru-odstupuje-z-cela-uvo.html>.
- Denník SME: <http://ekonomika.sme.sk/c/5846752/nominant-smeru-odstupuje-z-cela-uvo.html>.
- Denník SME www.sme.sk/c/6038709/sefa-uvo-vyberie-vlada-z-troch-finalistov.html. (naposledy navštívené 17.8.2011).
- Denník SME: <http://ekonomika.sme.sk/c/5846752/nominant-smeru-odstupuje-z-cela-uvo.html>. (naposledy navštívené 17.8.2011).
- The Slovak Spectator http://spectator.sme.sk/articles/view/42272/14/the_amendment_to_the_public_procurement_act_which_enters_into_force_on_april_12011.html. (naposledy navštívené 20.9.2011)
- Písomná korešpondencia s externým odborníkom na verejné obstarávanie, dňa 9.9.2011 v Bratislave.
- Písomná korešpondencia autorky s hovorcom ÚVO, apríl - máj 2011.
- Rozhovor so Zitou Táboorskou, externou odborníčkou na verejné obstarávanie dňa 5.10.2011 v Bratislave. Autorka rozhovoru Katarína Lovrantová.
- Rozhovor s Michalom Maťášom, riaditeľom Prvej obstarávateľskej s.r.o., dňa 29.9.2011 v Bratislave. Autorka rozhovoru Katarína Lovrantová.
- Rozhovor s Jaroslavom Lexom, odborníkom na verejné obstarávanie, dňa 5. 10. 2011 v Bratislave. Autorka rozhovoru Katarína Lovrantová.

- The Slovak Spectator:
http://spectator.sme.sk/articles/view/42322/2/tender_watchdog_boss_quits.html. (naposledy navštívené: 12.10.2011)
- www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/02/TS-UVO1.pdf. (naposledy navštívené: 12.9.2011)
- The Slovak Spectator:
http://spectator.sme.sk/articles/view/37087/10/nku_begins_inspection_into_bulletin_board_tender_at_slovak_construction_ministry.html (naposledy navštívené: 26.8.2011).
- The Slovak Spectator
http://spectator.sme.sk/articles/view/42062/10/skanska_files_complaint_with_ec_over_cancelled_railway_tender.html ; <http://www.ceeconstruction.com/103390/Zlatovce-Trencianska-Teplarailway-modernisation-tender-suspended.shtml>. (naposledy navštívené: 26.8.2011).
- The Slovak Spectator
http://spectator.sme.sk/articles/view/42062/10/skanska_files_complaint_with_ec_over_cancelled_railway_tender.htm. /naposledy navštívené 14.10. 2011)
- The Slovak Spectator <http://www.transport.sk/spravy/zeleznicna-doprava/4261-krajsky-sud-vyhovel-v-zeleznicnom-tendri-tss-grade.html>. (naposledy navštívené: 14.9.2011)
- The Slovak Spectator
http://spectator.sme.sk/articles/view/41962/10/watchdog_reports_special_prosecutor_has_ordered_re_examination_of_ambulance_tender.html; <http://ekonomika.etrend.sk/ekonomika-slovensko/sanitkovy-tender-lacnejši-prehrava.html>. (naposledy navštívené: 14.10.2011).
- Tlačová správa Transparency International Slovensko, 22.2.2010: www.transparency.sk/wp-content/uploads/2010/02/TS-UVO1.pdf. (naposledy navštívené 14.10.2011).
- Univeral Databases: <http://dlib.eastview.com/browse/doc/24554939> (naposledy navštívené: 25.8. 2011).
- Zákon č. 347/1990 Z.z. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky a zák. č. 263/1999 Z.z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 58/2011 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov:
http://www.uvo.gov.sk/download/legislativa/z58_2011.pdf (naposledy navštívené 12.9.2011).

Polícia

- Email od Úradu boja proti korupcii Prezídia PZ, zo dňa 8.6.2011.
- Etický kódex príslušníka PZ. Dostupný na: www.minv.sk/?eticky_kodex_policaista.
- FileName=98-z073&Rocnik=1998.
- Ministerstvo vnútra, Správa o vybavovaní sťažností a petícií v pôsobnosti MV SR, 2010. Dostupná na: www.minv.sk/?staznost-kontrola-inspekcia.
- Rozhovor s J. Spišiakom, prezident PZ Slovenskej republiky, v Bratislave, 3.6.2011. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Milanom Žitným, publicista a bezpečnostný analytika, v Bratislave, 25.5.2011. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Jaroslavom Ivorom, dekan Paneurópskej vysokej školy, v Bratislave, 26.5.2011. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Petrom Kovaříkom, riaditeľ Úradu boja proti korupcii Prezídia PZ, v Bratislave, 20.5.2011. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- v Bratislave, dňa 6.6.2011. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Ústavný zákon č. 460/1992. Zb. Ústava Slovenskej republiky. Dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12045&FileName=92-z460&Rocnik=1992.
- Zákon č. 73/1998 Z.z. o štátnej službe príslušníkov PZ, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície. Dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=14328&.
- Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok. Dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=18750&FileName=05-z301&Rocnik=2005.
- Zákon č. 171/1993 Zb. o PZ. Dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12590&FileName=93-z171&Rocnik=1993.

Prokuratúra

- Rozhovor s Jánom Hrivnákom, prokurátorom Špeciálnej prokuratúry, dňa 17.5.2011 v Pezinku. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Marekom Vagovičom, novinár týždenníka Týždeň, dňa 3.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Marošom Žilinkom, bývalým prokurátorom, vedúcim služobného úradu Ministerstva vnútra, dňa 6.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor s Petrom Šufliarskym, prokurátorom Generálnej prokuratúry, dňa 2.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Správa o činnosti prokuratúry za rok 2010, dostupné na: www.genpro.gov.sk/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2010/74141s (naposledy navštívené: 20.6.2011)
- Správa o činnosti prokuratúry za rok 2009, dostupné na: www.genpro.gov.sk/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2009/53101s (naposledy navštívené 9.11.2011).
- Zákon č. 153/2001 o prokuratúre, dostupné na: www.nrsr.sk/Dynamic/Download.aspx?DocID=356620.
- Zákon č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakateloch, dostupné na: www.genpro.gov.sk/ext_dok-po4_2001/51211c.
- Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok.
- Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.

Verejný ochranca práv – ombudsman

- BUREAU OF DEMOCRACY, HUMAN RIGHTS, AND LABOR of U.S., 2010 Human Rights Report: Slovakia, 8 April, 2010. Available at: www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eur/154450.htm.
- Global Integrity Report, Slovakia: Integrity Indicators Scorecard, 2009. Dostupné na: <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009/scorecard/69>.
- Kandráč, Pavel. *Perspektívy činnosti verejného ochranca práv v Slovenskej republike na druhé funkčné obdobie (2007 – 2012)* Bratislava. 2007. dostupné: www.vop.gov.sk/files/File/perspektivy.pdf.
- Rozhovor s Pavlom Kandráčom, verejným ochrancom práv SR, dňa 17.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Rozhovor s osobou, ktorá si neželá byť menovaná (zdroj J), dňa 11.5.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Rozhovor s osobou, ktorá si neželá byť menovaná (zdroj G), dňa 14.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Transparency International Slovensko; Právna ochrana whistleblowerov na Slovensku. Hodnotiaca správa, Bratislava, máj 2009.
- Verejná ochrana práv, Správa o činnosti za rok 2009, marec 2010, dostupné: www.vop.gov.sk/files/File/spravy_o_cinnosti/Sprava_marec_2010.pdf,
- Verejná ochrana práv, Správa o činnosti za rok 2010, marec 2011, dostupné www.vop.gov.sk/files/File/spravy_o_cinnosti/Sprava_marec_2011.pdf.
- Ústavný zákon č. 357/2004 o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=17999&FileName=04-z357&Rocnik=2004.
- Zákon č. 152/1998 o sťažnostiach, dostupné na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=14412&FileName=98-z152&Rocnik=1998.
- Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám, dostupné: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15295&FileName=00-z211&Rocnik=2000.
- Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, dostupné: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=13457&FileName=95-z303&Rocnik=1995,
- Zákon č. 312/2001 Z.z. o štátnej službe, dostupné: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15894&FileName=01-z312&Rocnik=2001.
- Zákon č. 428/2002 Z.z. o ochrane osobných údajov, dostupné: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=16630&FileName=02-z428&Rocnik=2002.
- Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, dostupné: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12045&FileName=92-z460&Rocnik=1992.

- Zákon č. 564/2001 Z.z. o verejnom ochrancovi práv, dostupné: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=16150&FileName=01-z564&Rocnik=2001.

Občianska spoločnosť

- Need of a Code of Ethics, in: The International Journal of Not-for-Profit Law, vol.11, Issue 3, May 2009. Available at: www.icnl.org/knowledge/ijnl/vol11iss3/special_2.htm.
- Rozhovor č. 1, Michael Petráš, riaditeľ zastúpenia Friedrich Ebert Stiftung na Slovensku, 5. apríl 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor č.2, Filip Vagač, vládny splnomocnenec pre tretí sektor, 15. apríla 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor č.3, Pavol Žilinčík, bývalý riaditeľ Via Iuris, 19. apríla 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor č.4, Martina Maženská, výkonná riaditeľka Nadácie Milana Šimečku, 23. mája 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- Rozhovor č.5, Peter Goliaš, výkonný riaditeľ INEKO, dňa 10. mája 2011 v Bratislave Bratislava. Autor rozhovoru Ctibor Košťál.
- 241/Aktualne_Zakon_o_dobrovolnictve_zaradeny_do_verejneho_pripomienkoveho_konania.html.
- USAID's Europe and Eurasia, *The 2009 NGO Sustainability Index*, Washington, June 2010. Dostupné na: www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2009/complete_document.pdf.
- Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, dostupné na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=10336&FileName=90-z083&Rocnik=1990.
- Zákon 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností, dostupné na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=11223&FileName=91-z308&Rocnik=1991.
- Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov, dostupné na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=17602&FileName=03-z595&Rocnik=2003.

Médiá

- Blog „Fico má pravdu, media zlyhávajú“, Ivan Mikloš, 25.10.2007 (<http://blog.aktualne.centrum.sk/blogy/ivan-miklos.php?itemid=178>).
- Bratislava 2009, www.etrend.sk/weby/vlastnicimedii/media/search.
- Článok denník SME „Lapsusy strážcov demokracie“, SME Daily News, 18.8.2007 www.sme.sk/c/3444804/lapsusy-strazcov-demokracie.html,
- Článok denník SME „Fico tlačí médiá k prísnyim pravidlám“, SME Daily News, 13.8.2007 www.sme.sk/c/3436274/fico-tlaci-media-k-prisnym-pravidlam.html.
- Etický kódex Slovenského syndikátu novinárov: www.ssn.sk.
- Freedom House, Country Report Slovakia 2011.: www.freedomhouse.org/template.cfm?page=22&year=2011&country=8131.
- Kollár Miroslav, Tomáš Czwitkovics and Zuzana Mistríková. Médiá. In: Slovensko 2010. Bratislava: Institute for public affairs. 2011.
- Médiá verejnej služby – verejný záujem a verejná služba v digitálnom veku, Ed. Miroslav Kollár, IVO, Mediálny inštitút, Bratislava 2009.
- Médiá verejnej služby – verejný záujem a verejná služba v digitálnom veku, Ed. Miroslav Kollár, IVO, Mediálny inštitút, Bratislava 2009.
- Monitoring of the Slovak Media (Newton 2009, 2010, 2011).
- Protikorupčné minimum 2010: Hodnotenia, odporúčania a stav korupcie na Slovensku, TIS, Bratislava 2010.
- Rozhovor č.1, Eva Babitzová, prezidentka, Asociácia nezávislých rozhlasových a televíznych staníc, dňa 3.5.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Rozhovor č.2, Alena Kotvanová, riaditeľka sekcie, Media Age Agency, v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Rozhovor č.3, Marián Leško, komentátor, denník SME, v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Rozhovor č.4, Zuzana Mistríková, prezidentka Rady pre reklamu, v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.

- Rozhovor č.5, Pavol Múdry, riaditeľ, Medzinárodný tlačový inštitút (IPI), dňa 6.4.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Rozhovor č.6, Branislav Ondrášik, pedagóg, Paneurópska vysoká škola, dňa 11.5.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Rozhovor č.7, Nataša Sláviková, generálna riaditeľka sekcie médií, audiovizie a autorského práva Ministerstva kultúry SR, v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Rozhovor č.8, Pavol Suďa, šéfredaktor týždenníka TREND, v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Rozhovor č.9, Ivan Štulajter, reportér, denník SME, dňa 19. 4. 2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Rozhovor č.10, Magda Vášáryová, poslankyňa NR SR, dňa 10.5.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Eduard Žitňanský.
- Slovensko 2009 – Súhrnná správa o stave spoločnosti a trendoch na rok 2010, IVO, Bratislava 2009.
- www.etrend.sk/weby/vlastnicimedii/media/search (navštívené: 23.5.2011)
- Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava SR, článok 26, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=12045&FileName=92-z460&Rocnik=1992.
- Zákon č. 308/2000 Z.z. o vysielaní a retransmisii, v znení neskorších predpisov („zákon o vysielaní a retransmisii) dostupný na: [na:www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15393&FileName=00-z308&Rocnik=2000%2016](http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15393&FileName=00-z308&Rocnik=2000%2016) [cit. dňa 19 mája 2011].
- Zákon č. 195/2000 o telekomunikáciách, v znení neskorších predpisov, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15278&FileName=00-z195&Rocnik=2000.
- Zákon č. 167/2008 o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) dostupný: www.culture.gov.sk/uploads/4b/59/4b5965cc9c0cbd411b95c0d2e23ce81c/tlacovy_zakon.pdf.
- Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=17783&FileName=04-z150&Rocnik=2004.
- Zákon č. 147/2001 o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=19944&FileName=07-z102&Rocnik=2007.
- Zákon č. 300/2005 Trestný zákon, dostupný na: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=18750&FileName=05-z300&Rocnik=2005.

Podnikateľské prostredie

- Bratislavská burza cenných papierov, Kódex správy a riadenia, rok 2008, str.4: www.bsse.sk/Portals/2/BSSE%20Regulations/Stock%20Exchange%20Rules/04_Code_CG.pdf (naposledy navštívené: 15.6.2011).
- CEE Packaging, 1.5.2011: www.ceepackaging.com/2011/01/05/taking-corporate-social-responsibility-seriously-us-steel-kosice/ (naposledy navštívené: 20.6.2011).
- Daily Pravda; http://spravy.pravda.sk/miskov-sa-chysta-100-opatreniami-urobit-zo-slovenska-singapur-p5s-/sk_ekonomika.asp?c=A110606_123010_sk_ekonomika_p01 (naposledy navštívené:18.6.2011).
- EON: www.eon-elektrarne.com/pages/ekw_en/Malenice_Power_Station/Portrait/Background_Information/index.htm (naposledy navštívené: 16.6.2011).
- Global Integrity: <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009/scorecard/78> (naposledy navštívené: 15.5.2011).
- Národná banka Slovenska: www.nbs.sk/en/financial-market-supervision/banking-sector-supervision.
- Rozhovor s osobou, ktoré si neželá byť menovaná (zdroj E), dňa 16.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Rozhovor s osobou, ktoré si neželá byť menovaná (zdroj V), dňa 17.6.2011 v Bratislave. Autor rozhovoru Michael Srba.
- Slovenská asociácia farmaceutických spoločností, 4.5.2011, dostupné na: <http://safs.sk/Sk/clanky/TS-04-05-11en.pdf> (naposledy navštívené: 17.5.2011).
- The Heritage Foundation: www.heritage.org/index/country/Slovakia#property-rights

- www.heritage.org/index/country/Slovakia#trade-freedom
www.heritage.org/index/Visualize?countries=slovakia&type=9 (navštívené: 17.5. 2011).
- The Slovak Daily, 16 Sep 2010:
www.thedaily.sk/2010/09/16/current-affairs/u-s-slovak-anti-corruption-workshop/ (naposledy navštívené: 18.5. 2011).
 - The Slovak Spectator:
 14.12.2009:
http://spectator.sme.sk/articles/view/37400/2/un_asks_states_to_curb_corruption.html
 31.1.2011:
http://spectator.sme.sk/articles/view/41470/2/two_fico_era_laws_struck_down_by_court.html
 10.5.2011:
http://spectator.sme.sk/articles/view/42607/10/tender_for_section_of_d1_motorway_scrapped_due_to_likely_lawsuit.html
 14.5.2009:
http://spectator.sme.sk/articles/view/35287/10/slovakia_to_face_legal_action_by_ec.html
 24.5.2010:
http://spectator.sme.sk/articles/view/38960/3/business_drafts_wish_list_for_politicians.html,
 31.10.2011:
http://spectator.sme.sk/articles/view/44375/3/arbitration_court_closes_dividend_case.html
 29.10.2010:
http://spectator.sme.sk/articles/view/40928/3/criticism_of_e_toll_system_resurfaces.html
 7.12.2010:
http://spectator.sme.sk/articles/view/41034/10/slovakia_gets_time_extension_to_reply_to_ecs_objections_to_e_toll_contract.html (naposledy navštívené: 16.6.2011).
 - The WorldBank/IFC; Doing Business. Články dostupné na:
www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/slovakia/#starting-a-business.
www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/slovakia/#enforcing-contracts.
 - The UN Global Compact:
[www.unglobalcompact.org/participants/search?commit=Search&keyword=&country\[\]=182&joined_after=&joined_before=&business_type=all§or_id=all&listing_status_id=all&cop_status=all&organization_type_id=&commit=Search](http://www.unglobalcompact.org/participants/search?commit=Search&keyword=&country[]=182&joined_after=&joined_before=&business_type=all§or_id=all&listing_status_id=all&cop_status=all&organization_type_id=&commit=Search).
 - UK in Slovakia, 9.12.2010: <http://ukinslovakia.fco.gov.uk/en/news/?view=News&id=361126682> (citované 16.6.2011).
 - WIPO: www.wipo.int/wipolex/en/profile.jsp?code=SK#a1.
 - ZSE:
www.zse.sk/rocna_sprava_2010/english/consolidated_part/corporate_responsibility/corporate_responsibility.html.
 - Zákon č. 136/2010 Z.z. o službách na vnútornom trhu o zmene a doplnení niektorých zákonov.
 - Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný zákon, v znení neskorších predpisov.
 - Zákon č. 200/2004 Z.z. o opatreniach proti porušovaniu práv duševného vlastníctva pri dovoze, vývoze a spätnom vývoze tovaru.
 - Zákon č. 435/2001 Z.z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon).
 - Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).
 - Zákon č. 493/2009 Z.z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa strategických spoločností a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
 - Zákon č. 506/2009 Z.z. o ochranných známkach.
 - Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov.
 - Zákon č. 530/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach a dohľade nad zdravotnou starostlivosťou.

Regulačné orgány poskytovateľa služieb

- Dvorak, Karol. *Regulatory Process: The Slovak Examples, National Association of Regulatory Utility Commissioners*, Available at:
www.narucpartnerships.org/Documents/RONI%20Slovakia%20Reg%20Process%20Examples%20Eng.pdf,
- Európska komisia, Media policies and regulatory practices in a selected set of European countries, the EU and the Council of Europe: The case of Slovakia, 2010. Dostupné na internete: www.cisemultimedia.it/Mediamorfosi/studi/Slovakia.pdf.
- Energia, Regulačný zápas sa prehľbuje (Miškov versus Holjenčík) [online], Bratislava, 2010. Dostupné na internete: www.energia.sk/weekly-energy-review/vsetky-sekcie/fight-between-board-for-regulation-and-minister-of-economy-deepens/0825/.
- Písomná komunikácia Mgr. Jančiarová, hovorkyňa Úradu pre reguláciu sieťových odvetví ÚRSO, s autorom, v Bratislave, 2. júna 2011.

- Plus 7 dní, *Drahý plyn* [online], Bratislava, 2011. Dostupné na internete: www.plus7dni.sk/plus7dni/rozhovor/drahy-plyn.html (cit 16. novembra 2011).
- Protimonopolný Úrad SR, *Výročná správa 2009*, Bratislava, 2008. Dostupné na internete: www.antimon.gov.sk/files/23/2010/VS_PMU_SR_2009.pdf.
- Protimonopolný Úrad SR, *Výročná správa 2010*, Bratislava, 2009. Dostupné na internete: www.antimon.gov.sk/files/26/2011/VS%20PM%C3%9A%20SR%202010.pdf.
- Protimonopolný Úrad SR, *Súťažný spravodajca 01/2011*, Bratislava, 2011 Dostupné na internete: www.antimon.gov.sk/files/31/2011/sutazny%20spravodajca%201_2011.pdf.
- Rozhovor interného experta Protimonopolného Úradu SR, ktorý chcel zostať v anonymite, s autorom, v Bratislave, Máj 2011.
- Rozhovor Ing. Roman Vavro, hovorca Telekomunikačného úradu SR, s autorom, v Bratislave, Jún a September 2011.
- Rozhovor vedúceho zamestnanca, ktorý chcel zostať v anonymite, s autorom, v Bratislave, Máj 2011.
- Rozhovor Tomáš Czwitkovics, vedúci editor týždenníka TREND, s autorom, v Bratislave, Máj 2011.
- TASR, *Prezident ER nepodporí zákon, ktorý by obmedzoval nezávislosť* [online], URSO, Bratislava, 2011. Dostupné na internete: www.energoforum.sk/sk/r/582/prezident-sr-nepodpori-zakon-ktory-by-obmedzoval-nezavislost-urso June 2011, [cit 16. novembra 2011].
- SITA, *Boj medzi ministerstvom hospodárstva a URSO pokračuje* [online], Bratislava, 2011. Dostupné na internete: www.energia.sk/clanok/legislativa/boj-medzi-ministerstvom-hospodarstva-a-urso-pokracuje/2341/.
- SME, Na stagnáciu Protimonopolného úradu vláda reagovala odvolaním jeho predsedu [online], Bratislava, 1996. Dostupné na internete: www.sme.sk/c/2109327/na-stagnaciu-protimonopolneho-uradu-vlada-reagovala-odvolanim-jeho-predsedu.html#ixzz1fHJomDiA, [cit 16. novembra 2011].
- The Slovak Spectator, European Commission demands government report on Máčaj dismissal [online], Bratislava, 2008. Dostupné na internete: http://spectator.sme.sk/articles/view/33821/10/european_commission_demands_government_report_on_macaj_dismissal.html, [cit 19. mája 2011].
- The Slovak Spectator, *Parliament dismisses Telecommunication Office chairman* [online], Bratislava, 2008. Dostupné na internete: http://spectator.sme.sk/articles/view/33785/10/parliament_dismisses_telecommunication_office_chairman.html, [cit 19. mája 2011].
- Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, *Národná správa ÚRSO*, Bratislava, 2010. Dostupné na internete: www.urso.gov.sk/doc/dokumenty/NarodnaSprava2010_SK.pdf, [cit 16. novembra 2011].
- Úrad pre reguláciu sieťových odvetví, *Výročná správa 2010*, Bratislava, 2011. Dostupné na internete: www.urso.gov.sk/doc/vs/VS2010_sk.pdf. [cit 16. novembra 2011].
- Zákon č. 136/2001 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Dostupné na internete: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15713&FileName=01-z136&Rocnik=2001.
- Zákon č. 142/2010 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 656/2004 Z.z. o energetike a zákon č. 276/2001 Z.z. o regulácií v sieťových odvetviach. Dostupné na internete: www.urso.gov.sk/doc/legislativa/z_142-2010_sk.pdf.
- Zákon č. 276/2001 Z.z. o regulácií v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na internete: www.urso.gov.sk/doc/legislativa/z_276-2001_sk_pz.pdf.
- Zákon č. 312/2001 Z.z. zákona o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na internete: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=15894&FileName=01-z312&Rocnik=2001.
- Zákon č. 400/2009 Z.z. zákona o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na internete: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=209223&FileName=zz2009-00400-0209223&Rocnik=2009.
- Zákon č. 610/2003 Z.z. o elektronických komunikáciách. Dostupné na internete: www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=17617&FileName=03-z610&Rocnik=2003.

Eurofondy

- Analýza administratívnych kapacít subjektov zapojených do implementácie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 v rámci operačných

- programov NSRR k 30.09. 2010, dostupné na www.nsrr.sk/dokumenty/zakladne-dokumenty (navštívené 17.12.2011).
- Denník SME: www.sme.sk/c/4831706/nku-nastenkovy-tender-porusil-zakon.html (navštívené 17.6.2011).
 - www.minv.sk/?eticky-kodex-statneho-zamestnanca (navštívené 8.7.2011).
 - www.eufondy.org/index.php?option=com_content&view=article&id=57%3Apravidlokonfliktu&catid=18&Itemid=120 (navštívené 7.7.2011).
 - www.eufondy.org/index.php?option=com_content&view=article&id=57%3Apravidlokonfliktu&catid=18&Itemid=120 (navštívené 7.7.2011).
 - www.eufondy.org/index.php?option=com_content&view=article&id=57%3Apravidlokonfliktu&catid=18&Itemid=120 (navštívené 7.7.2011).
 - www.ropka.sk/sk/vyrocne-spravy (navštívené 13.6.2011).
 - www.opzp.sk/84/monitorovanie/vyrocne-spravy-o-vykonavani-opzp (navštívené 13.6.2011).
 - www.opis.gov.sk/data/files/7917.pdf (navštívené 13.6.2011)
 - www.opis.gov.sk/22287/zasadnutia-monitorovacieho-vyboru-pre-vedomostnu-ekonomiku.php (navštívené 13.6.2011).
 - <http://ekonomika.etrend.sk/ekonomika-slovensko/stefanova-chcu-zbavit-imunity-pre-nastenkovy-tender.html> (navštívené 13.6.2011).
 - Denník SME: www.sme.sk/c/4840652/aliancia-podala-zalobu-za-nastenkovy-tender.html (navštívené 13.6.2011).
 - Nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006.
 - Nariadenie Komisie (ES) č. 1828/2006.
 - Rozhovor autora s anonymným zdrojom, 18.5.2011 v Bratislave.
 - Rozhovor autora s Katarínou Kukučkovou-Tomkovou, Zastúpenie SR pri EÚ v Bruseli, 16.5.2011, telefonický rozhovor.
 - Rozhovor autora s Marcelou Zubriczkou, generálnou riaditeľkou Sekcie európskych a medzinárodných záležitostí Ministerstva financií SR, 16.5.2011, Bratislava.
 - Rozhovor autora so Zuzanou Polačkovou, generálnou riaditeľkou Sekcie riadenia Európskeho sociálneho fondu na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 21.12. 2011, Bratislava
 - Systém finančného riadenia ŠF a KF na programové obdobie 2007 – 2013, dostupné na www.sia.gov.sk/index.php?siteid=47&subsiteid=45 (navštívené 17.12.2011).
 - Systém riadenia ŠF a KF na programové obdobie 2007 – 2013, dostupné na www.sia.gov.sk/index.php?siteid=47&subsiteid=45 (navštívené 17.12.2011).
 - Transparency International Slovakia: Právna ochrana whistleblowerov na Slovensku, TIS, 2009, s. 21.
 - Zákon č. 528/2008 Z.z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskej únie.
 - Zákon č. 400/2009 Z.z. o štátnej službe, v znení neskorších predpisov.
 - Zákon č. 300/2005 Z.z. Trestný poriadok, v znení neskorších predpisov.

Záujmové skupiny

- Advokátsky poriadok, dostupný napr. na: www.advokatvasko.eu/Advokatska-kancelaria/2/3/Pravne-sluzby/Advokatsky-poriadok.html.
- Bulletin slovenskej advokácie, č.7-8, rok 2009, str.55, dostupné na: www.sak.sk/blox/cms/sk/sak/skusky/otazky/obcianske.
- Bulletin slovenskej advokácie, č.3, rok 2009, str.40, dostupné na: www.sak.sk/blox/cms/sk/sak/bulletin/archiv.
- Bulletin slovenskej advokácie, rok 2009, č.10, str.34, dostupné na: www.sak.sk/blox/cms/sk/sak/doc/61.
- Disciplinárny poriadok Slovenskej advokátskej komory, dostupné na: www.sak.sk/blox/cms/sk/sak/doc/37/42/___docList___/rows/124/attr/name/preview.
- Disciplinárny poriadok Notárskej komory SR, dostupné na: www.notar.sk/Notarskakomora/Legislat%C3%ADva/DisciplinarnyporiadokNKSR.aspx.
- Etický kódex súdnych exekútorov, dostupné na: www.ske.sk/Download/?bulletinArticleId=30.
- Etický kódex notára, dostupné na: <http://www.notar.sk/Not%C3%A1rskakomora/Legislat%C3%ADva/Etick%C3%BDk%C3%B3dexnot%C3%A1ra.aspx>.
- Informácie poskytnuté Prezídiom Notárskej komory SR na základe žiadosti autora, poskytnuté na základe rozhodnutia Prezídia NK SR zo dňa 3.2.2012.
- Informácie o výberových konaniach na obsadenie miesta notára, dostupné na: www.notar.sk/Notarskakomora/Vyberovekonania.aspx.
- Poriadok výberového konania Notárskej komory SR, dostupné na: www.notar.sk/Notarskakomora/Legislat%C3%ADva/Poriadokvyberovekonania.aspx.

- Rozhovor autora so Štefanom Ondrišom, predsedom Disciplinárnej komisie SAK, v Bratislave, dňa 18.1.2012.
- Rozhovor autora s anonymným zdrojom, 16.1.2012 v Bratislave.
- Smernica na vybavovanie sťažností na činnosť súdnych exekútorov, dostupné na: www.ske.sk/Download/?bulletinArticleId=32
- Uznesenie Konferencie advokátov o príspevku na činnosť SAK, dostupné na: www.sak.sk/blox/cms/sk/sak/docSearch/proxy/list/.../preview.
- Uznesenie predsedníctva SAK č.32/11/2011, čl.1. vo vestníku SAK, čiastka 26, ročník 2011.
- Vyhláška č.655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k1&skupina=1.
- Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 423/2002 Z.z. o odmene Notárskej komore Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, dostupné na: www.notar.sk/Notarskakomora/Legislat%C3%ADva/VyhlaskaoodmeneNotarskejkomorySR.aspx.
- Zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti, § 212.
- Zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 323/92 Zb. o notároch a notárskej činnosti, dostupný na: www.notar.sk/Not%C3%A1rskakomora/Legislat%C3%ADva/Z%C3%A1konot%C3%A1rocha not%C3%A1rskej%C4%8Dinnosti.aspx.
- Zákon č. 9/2010 Z.z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov, dostupné na: http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/htm_zak/jaspiw_mini_zak_zobraz_clanok1.asp?kotva=k1&skupina=1.

Skratky

AmCham	Americká obchodná komora
CPI	Index vnímania korupcie
CSR	Program spoločenskej zodpovednosti
CCBE	Rada advokátskych komôr a združení právnikov Európy
EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
EPP	Elektronické verejné obstarávanie
GRECO	Rada európskych krajín proti korupcii
HDP	Hrubý domáci produkt
HESO	Hodnotenie ekonomických a sociálnych opatrení
HZDS	Hnutie za demokratické Slovensko
IAS	Medzinárodné účtovné štandardy
IFRS	Medzinárodné štandardy finančného vykazovania
INEKO	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy
INTOSAI	Medzinárodná organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií
IPS	Lewisov index straníckej stability
KDH	Kresťansko-demokratické hnutie
KE SR	Komora exekútorov SR
NATO	Severoatlantická Aliancia
NIS	Národný systém integrity spravovania
NK SR	Notárska komora SR
NKÚ	Najvyšší kontrolný úrad
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OBSE –	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
OBSE/ODIHR	OBSE volebná hodnotiaca komisia
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OKVK	Okrskové volebné komisie
OP	Operačné programy
OSN	Organizácia Spojených národov
OVK	Obvodné volebné komisie
PMÚ	Protimonopolný úrad Slovenskej republiky
RTVS	Rozhlas a televízia Slovenska
PZ	Policajný zbor
P PZ	Prezídium Policajného zboru
RO	Riadiace orgány
SaS	Sloboda a Solidarita
SAK	Slovenská advokátska komora
SGI	Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť
SIGMA	Organizácia podporujúca rozvoj správy a riadenia (podpora kandidátov do EÚ)
SIS	Slovenská informačná služba
SDKÚ-DS	Slovenská kresťanská a demokratická únia – Demokratická strana
SMK	Strana maďarskej koalície
SNS	Slovenská národná strana
SORO	Sprostredkovateľské orgány Riadiacich orgánov
SPR	Výbor pre sociálnu ochranu
SR	Slovenská republika

SRo	Slovenský rozhlas
STV	Slovenská verejnoprávna televízia
ŠTS	Špecializovaný trestný súd
TIS	Transparency International Slovensko
TÚSR	Telekomunikačný úrad SR
ÚRSO	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
USA	Spojené štáty americké
USD	Americký dolár
ÚVK	Ústredná volebná komisia
ÚVO	Úrad pre verejné obstarávanie
VÚC	Vyšších územných celkov
WTO	Svetová obchodná organizácia
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky

Národný systém integrity spravovania na Slovensku

Zhrnutie

Ctibor Košťál
Erik Láštic
Katarína Lovrantová
Robert Žitňanský
Michael Srba
Radana Deščíková